

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

**ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ 2024
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ
ΕΛΛΑΔΑΣ – ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ**

Συντάκτες:
Κ. Δίκaros, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Γ. Σταφίδας, Γραμματέας ΟΕΥ Β΄
Β. Κρεάνγκα Παπαστεργίου, Επιστ. Συνεργάτης

Βουκουρέστι, Ιούλιος 2025

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ - ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ.....	3
A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	3
1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	3
1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ.....	5
1.2. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ.....	7
1.3. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	18
1.4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ.....	26
1.4.1 ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ.....	26
1.4.2 ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.....	30
1.5. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	30
2. ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ - ΙΔΡΥΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ.....	32
2.1. ΝΕΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ.....	32
2.2. ΦΠΑ.....	33
2.3. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ.....	34
2.4. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ.....	35
3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	41
B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	47
1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	47
2. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ.....	48
2.1. Συνολικό Ελληνικό Εξωτερικό Εμπόριο Αγαθών.....	48
2.2. Εμπόριο Υπηρεσιών.....	50
2.3. Επενδύσεις.....	51
2.4. Προτάσεις Δράσεων.....	57
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 - ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ.....	58

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ – ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ - ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Η Ρουμανία βρίσκεται στη ΝΑ Ευρώπη, βρέχεται από την Μαύρη Θάλασσα στα ανατολικά και συνορεύει με τις Βουλγαρία (νότια – σύνορο τους κατά βάση ο ποταμός Δούναβης), Ουκρανία (βόρεια), Μολδαβία (ανατολικά), Ουγγαρία και Σερβία (στα δυτικά). Έχει έκταση 238.391 τ. χλμ (9^η σε μέγεθος μεταξύ των κ-μ της ΕΕ) και πληθυσμό 19,053 εκ. κατοίκους βάσει της τελευταίας επίσημης απογραφής του 2021 (19,064 εκ. κατοίκους βάσει της τελευταίας εκτίμησης της Στατιστικής Υπηρεσίας της Ρουμανίας – INS – την 01.01.2024). Η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι κάτοικοι αστικών κέντρων και ανήκουν στο γυναικείο φύλο (51,9% και 51,4% αντίστοιχα).

Από την 01.01.2007 η Ρουμανία αποτελεί κ-μ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς όμως να αποτελεί μέλος της Ευρωζώνης.

Εθνικό νόμισμα είναι το RON (Leu), με ισοτιμία 1 Ευρώ = περίπου 4,95 Lei.

Το έδαφος είναι κατά 60% πεδινό και κατά 40% ορεινό. Η χώρα διακρίνεται για τον ορυκτό της πλούτο, με σημαντικά αποθέματα πετρελαίου, φυσικού αερίου, χαλκού, χρυσού κλπ. ενώ κατέχει και το προνόμιο της εκμετάλλευσης των εκβολών του Δούναβη που καταλήγει στη Μαύρη Θάλασσα, αφού διασχίζει 10 κράτη της Κεντρικής Ευρώπης (Γερμανία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Σερβία, Βουλγαρία, Σλοβακία, Κροατία, Ουκρανία, Μολδαβία, Αυστρία).

Πρωτεύουσα της χώρας και εμπορικό της κέντρο είναι το Βουκουρέστι (πληθυσμός με την ευρύτερη περιοχή Ilfov, 2,2 εκ. κάτοικοι), ενώ υπάρχουν και άλλες σημαντικές οικονομικά πόλεις (με πληθυσμό μεταξύ 250.000-350.000 κατοίκων), όπως το Ιάσιο, η Κλουζ-Ναπόκα, η Τιμισοάρα, η Κραϊόβα, η Κωνσταντζα και το Γαλάτσι.

Το πολίτευμα της χώρας είναι Ημιπροεδρική Δημοκρατία με το Σύνταγμα να επιφυλάσσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος εκλέγεται άμεσα από τον λαό. Η προεδρική θητεία έχει διάρκεια 5 ετών με δυνατότητα ανανέωσης για άλλα πέντε έτη. Ο Πρωθυπουργός ορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, κατόπιν βουλευτικών εκλογών και ασκεί την εκτελεστική εξουσία, ενώ η νομοθετική εξουσία ασκείται από δύο σώματα, τη Βουλή και τη Γερουσία.

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

1. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Η οικονομική ανάπτυξη της Ρουμανίας το 2024 ήταν ιδιαίτερα αναιμική καθώς το ΑΕΠ της χώρας αυξήθηκε μόλις κατά 0,8% (έναντι 2,1% του ΑΕΠ το 2023) και διαμορφώθηκε στα 1.760 δισ. RON σε τρέχουσες τιμές (περίπου 355 δισ. ευρώ). Το ονομαστικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται στις 18.700 ευρώ περίπου, ενώ το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης βρίσκεται στο 79% του μ.ο. της Ε.Ε. (η Ρουμανία καταλαμβάνει έτσι την 22η θέση, η Ελλάδα βρίσκεται στην 26η θέση, στο 70% του μ.ο. της Ε.Ε.). Αξίζει να σημειωθεί ότι η Ρουμανία καταγράφει ένα από τα μεγαλύτερα εισοδηματικά χάσματα στην Ε.Ε. - σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Eurostat (με έτος αναφοράς το 2023), το μέσο εισόδημα του 10% των πλουσιότερων Ρουμάνων είναι σχεδόν 5 φορές υψηλότερο από αυτό του φτωχότερου 10%.

Η επιβράδυνση της οικονομικής δραστηριότητας στη Ρουμανία, τη χρονιά που εξετάζουμε, οφείλεται στην πτώση του λιανικού και χονδρικού εμπορίου, την υποχώρηση της βιομηχανικής δραστηριότητας (-1,5% στη βιομηχανική παραγωγή σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο έτος), την

κρίση στον κατασκευαστικό τομέα (κυρίως στον τομέα των κατοικιών), τη μείωση των άμεσων ξένων επενδύσεων και στη ρευστή πολιτική κατάσταση, ιδιαίτερα πριν, κατά και μετά την μακρά προεκλογική περίοδο (προεδρικές και κοινοβουλευτικές εκλογές) του τελευταίου τριμήνου του έτους. Η μείωση της παραγωγικότητας της ρουμανικής οικονομίας, η οποία στηρίχθηκε και πάλι εν πολλοίς στην ιδιωτική κατανάλωση (ευνοούμενη αυτή από τις αυξήσεις μισθών και συντάξεων) αντανakλάται αρνητικά και στην εξαγωγική δυναμική (διογκούμενο εμπορικό έλλειμμα), λαμβάνοντας μάλιστα υπόψη και την οικονομική επιβράδυνση των κύριων εμπορικών εταίρων της χώρας, στο πλαίσιο των ευρύτερων δυσμενών διεθνών εξελίξεων, ιδίως από την στιγμή που δεν σημειώνεται υποτίμηση του εθνικού νομίσματος της Ρουμανίας, καθώς αυτό εμφανίζει ελάχιστη διακύμανση έναντι του ευρώ.

Το σημαντικότερο πρόβλημα της ρουμανικής οικονομίας είναι το υψηλότερο δημοσιονομικό έλλειμμα το οποίο άγγιξε το 9,3% σύμφωνα με τη Eurostat και το 8,65% σύμφωνα με το ρ/Υπουργείο Οικονομικών (σε κάθε περίπτωση πολύ πάνω από το όριο του 3% της Ε. Επιτροπής, από τον προϋπολογισμό του 2024 – αρχικό και αναθεωρημένο – που προέβλεπε 5% και 6,94% αντίστοιχα και το έλλειμμα του 2023 που έκλεισε στο 6,5%). Ως άμεση συνέπεια, διογκώνεται και το δημόσιο χρέος : το 2024 αυξήθηκε κατά 22,9% ή 36,2 δισ. ευρώ σε ετήσια βάση, στα 964,3 δισ. RON (193,9 δισ. ευρώ). Ο λόγος του δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 5,7% κατά τη διάρκεια του 2024, με αποτέλεσμα να ανέλθει σε 54,6% στο τέλος του έτους κι ενώ τα τρία προηγούμενα χρόνια κυμαινόταν στο 48%-49%.

Ο πληθωρισμός συνέχισε να αποκλιμακώνεται το 2024, με ετήσιο μέσο ρυθμό αύξησης 5,8%. Ωστόσο παρέμεινε ο υψηλότερος σε επίπεδο Ε.Ε. καθ' όλη σχεδόν τη διάρκεια του προηγούμενου έτους. Η ανεργία διατηρήθηκε για ακόμη μία χρονιά σε χαμηλά σχετικά επίπεδα, στο 5,4%. Ωστόσο, η Ρουμανία περιλαμβάνεται μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. με τα χαμηλότερα ποσοστά απασχόλησης για το 2024 : σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, μόλις το 69,5% των Ρουμάνων που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας (15-64 έτη) απασχολούνταν την περασμένη χρονιά. Μόνο η Ελλάδα (69,3%) και η Ιταλία (67,1%) έχουν χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης μεταξύ των κρατών μελών της Ε.Ε.. Η αντιφατικότητα των δύο μεγεθών (χαμηλή ανεργία και παράλληλα χαμηλή απασχόληση) εξηγείται από το γεγονός ότι ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού (κυρίως άτομα του γυναικείου φύλου σε αγροτικές περιοχές) μένει ηθελημένα εκτός αγοράς εργασίας.

Οι προβλέψεις για την πορεία της ρουμανικής οικονομίας για το 2025, αναθεωρούνται συνεχώς επί τα χείρω, αντανakλώντας την πολιτική αβεβαιότητα και την απροθυμία/διστακτικότητα στη λήψη των αναγκαίων δημοσιονομικών μέτρων : η Ε. Επιτροπή εκτιμά ανάπτυξη 1,4% του ΑΕΠ (από 2,5% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την πρόβλεψή της το φθινόπωρο του 2024) και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ανάπτυξη 1,6% του ΑΕΠ (από 3,3% του ΑΕΠ τον Οκτώβριο του 2024).

Όσον αφορά τα λοιπά βασικά μεγέθη της ρουμανικής οικονομίας παρατηρούνται τα εξής :

Το ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών κατέγραψε έλλειμμα 29,370 δισ. ευρώ το 2024, έναντι 21,491 δισ. ευρώ το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας (ποσοστό 8,3% του ΑΕΠ). Όσον αφορά στο εξωτερικό εμπόριο, το έλλειμμα το 2024 αυξήθηκε στα 33,393 δισ. ευρώ, ήτοι κατά 4,4 δισ. ευρώ (+15,3%) σε σχέση με το 2023, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Ειδικότερα, το 2024, οι εξαγωγές της Ρουμανίας μειώθηκαν κατά 0,4% στα 92,691 δισ. ευρώ, ενώ οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 3,3% στα 126,084 δισ. ευρώ.

Κατά το τελευταίο (4ο) τρίμηνο του 2024, το μέσο μηνιαίο εισόδημα ανά νοικοκυριό (συμπεριλαμβανομένων εισοδημάτων σε είδος) ανερχόταν σε 8.568 RON (περίπου 1.730 ευρώ), ενώ το μέσο ατομικό εισόδημα σε 3.424 RON (περίπου 690 ευρώ). Από την άλλη

πλευρά, οι μέσες μηνιαίες δαπάνες ανά νοικοκυριό ανήλθαν σε 7.277 RON και ανά άτομο σε 2.908 RON (1.470 και 585 ευρώ περίπου αντίστοιχα). Τα νοικοκυριά στις αστικές περιοχές είχαν μέσο μηνιαίο εισόδημα 9.454 RON (περίπου 1.910 ευρώ), ήτοι 1,3 φορές υψηλότερο από ό,τι στις αγροτικές περιοχές, ενώ και το ατομικό εισόδημα στις πόλεις ήταν κατά 1,5 φορά υψηλότερο και έφτασε τα 4.045 RON (890 ευρώ περίπου). Ο κατώτατος μισθός αυξήθηκε την 01.07.2024 στα 3.700 λέι (περίπου 750 ευρώ) και ήδη από 01.01.2025 στα 4.050 λέι μεικτά (περίπου 815 ευρώ, πρόκειται για την τέταρτη διαδοχική αύξηση του κατώτατου μισθού σε μία διετία, +50% το διάστημα αυτό).

Οι ΑΞΕ στη Ρουμανία (ροές) μειώθηκαν κατά περισσότερο από ένα δισ. ευρώ το 2024, στα 5,730 δισ. ευρώ, από 6,748 δισ. ευρώ το 2023, ενώ το συνολικό απόθεμα ΑΞΕ (FDI Stock) αγγίζει τα 120 δισ. ευρώ.

Τέλος, σημαντικοί τομείς και στυλοβάτες της ρουμανικής οικονομίας εξακολουθούν να παραμένουν αυτοί της : Βιομηχανίας (πετρελαιοειδή-χημικά-ναυπηγεία-αυτοκίνητα-Φαρμακευτικά), Γεωργίας (κυρίως σιτηρά), Τομέας τεχνολογίας/ηλεκτρονικού εμπορίου, Κτηματαγοράς/ανάπτυξης ακινήτων, Τομέας έρευνας και τεχνολογίας και οι Υπηρεσίες logistics και μεταφορών.

1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ

Πίνακας 1: Βασικά οικονομικά μεγέθη Ρουμανίας

	2020	2021	2022	2023	2024
Ονομαστικό ΑΕΠ (σε δισ. ευρώ)	245,4	256	287	323	355
Μεταβολή ΑΕΠ (% από έτος σε έτος)	-3,9%	5,6%	4,8%	2,1%	0,8%
Κατά Κεφαλήν ΑΕΠ (σε ευρώ)	12.758	12.868	14.800	16.500	18.700
Ανεργία	4,9%	5,4%	5,6%	5,6%	5,4%
Πληθωρισμός (% μέσος ετήσιος)	2,3%	8,2%	12,0%	9,7%	5,8%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% του ΑΕΠ, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή μεθοδολογία)	42,7%	45,3%	47,3%	48,9%	54,6%
Ισοζύγιο Τρεχουσών Συναλλαγών (ως ποσοστό % ΑΕΠ)	-5%	-7%	-9,2%	-6,7%	-8,3%
Βασικό Επιτόκιο (% τέλος του έτους)	1,25%	2,50%	6,75%	7,0%	6,50%
Συναλλαγματικά Διαθέσιμα (σε εκατ. ευρώ)	31.561	37.385	43.200	59.770	62.135
Μέση ισοτιμία LEI/EUR	4,84	4,92	4,90	4,95	4,96

Πηγή: Παγκόσμια Τράπεζα, BNR, Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας

P/Προϋπολογισμός για το 2025

Ψηφίστηκε στις 05.02.2025 (η καθυστέρηση οφείλεται στην πραγματοποίηση Κοινοβουλευτικών και Προεδρικών εκλογών στο τέλος του 2024), με ψήφους 254 υπέρ και 192 κατά, σε κοινή συνεδρίαση της Βουλής και της Γερουσίας, ο Προϋπολογισμός της Ρουμανίας για το 2025. Ο Υπουργός Οικονομικών της χώρας, κ. Tanczos Barna δήλωσε, μετά την ψήφιση του προϋπολογισμού, ότι με αυτόν πληρούνται οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της χώρας μέσω επενδύσεων ρεκόρ (πράγματι, προβλέπονται επενδύσεις ύψους 150 δισ. λεί, περισσότερα από 30 δισ. ευρώ, ποσό αντίστοιχο του 7,8% του ΑΕΠ), διασφαλίζονται οι πόροι για την καταβολή μισθών και συντάξεων και η αποκατάσταση της ισορροπίας στα δημοσιονομικά της χώρας. Τα βασικά σημεία του ψηφισθέντος προϋπολογισμού είναι : α/. Η πρόβλεψη για ΑΕΠ ύψους 1.912 δισ. λεί (περίπου 385 δισ. ευρώ), από 1.764 δισ. λεί (περίπου 355 δισ. ευρώ) το 2024, πράγμα που σημαίνει ανάπτυξη της τάξης του 2,5% φέτος (από 1% πέρσι), β/. Τα προϋπολογισμένα έσοδα του κράτους ανέρχονται σε 667,5 δισ. λεί (περίπου 134 δισ. ευρώ ή 34,9% του ΑΕΠ), αυξημένα κατά 50 δισ. λεί (περίπου 10 δισ. ευρώ) και οι αντίστοιχες δαπάνες σε 802,1 δισ. λεί (περίπου 161 δισ. ευρώ ή 41,9% του ΑΕΠ), αυξημένες κατά 75 δισ. λεί (περίπου 15 δισ. ευρώ). Το δημοσιονομικό έλλειμμα υπολογίζεται στο 7,04% του ΑΕΠ, από 8,65% το 2024, γ/. Η αύξηση των εσόδων αναμένεται να προέλθει από την ισχυρότερη ανάπτυξη, την κατάργηση των φοροαπαλλαγών για τους μισθωτούς στη γεωργία, τις κατασκευές και την πληροφορική, τη μείωση του ανωτάτου ορίου για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις, την αύξηση των φόρων στις ειδικές κατασκευές, την αύξηση της εισπραξιμότητας των φόρων με το σύστημα ηλεκτρονικής απόδοσης του ΦΠΑ (e-VAT), τα τελωνεία κλπ. και δ/. Ο ετήσιος ρυθμός πληθωρισμού αναμένεται να μειωθεί στο 4,4% (από 5,6% το 2024). Ωστόσο, το Δημοσιονομικό Συμβούλιο (Fiscal Council) της Ρουμανίας, σχολιάζοντας τον προϋπολογισμό του 2025, τόνισε ότι ο στόχος για έλλειμμα 7% είναι πολύ φιλόδοξος και απαιτεί μέτρα τόσο από την πλευρά των δαπανών όσο και από την πλευρά των εσόδων.

Ρουμανικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Το Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ρουμανίας βασίζεται στους παρακάτω 6 Πυλώνες :

1. Πράσινη μετάβαση (Εθνικό σύστημα διαχείρισης υδάτων, Δάση και βιοποικιλότητα, Διαχείριση αποβλήτων, Σιδηροδρομικές μεταφορές και μεταφορές μετρό, Αποκατάσταση κτιρίων, Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας)
2. Ψηφιακός Μετασχηματισμός (Κεντρικές Υπολογιστικές Υποδομές/Κόμβος G-Cloud και διασυνδεδεμένα ψηφιακά συστήματα, Ψηφιακή εκπαίδευση, Ευρυζωνική σύνδεση και 5G)
3. Έξυπνη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη (Μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, Μεταρρύθμιση κρατικών εταιρειών, Έρευνα-Ανάπτυξη, Οδικές μεταφορές)
4. Κοινωνική και Περιφερειακή συνοχή (Ταμείο ανθεκτικότητας για την τοπική διακυβέρνηση, Ταμείο για υπανάπτυκτες και αγροτικές περιοχές, Κοινωνική υποδομή και κατοικίες για ηλικιωμένους, Velo Romania /πρόγραμμα ανάπτυξης υποδομών για ποδήλατα, AttractiveRomania/ πρόγραμμα τουριστικής προώθησης της Ρουμανίας)
5. Υγεία και οικονομική, κοινωνική και θεσμική ανθεκτικότητα (Αύξηση της πρόσβασης στο σύστημα υγείας, ανθεκτικότητα σε κατάσταση κρίσης/εμβολιασμοί, Ελάχιστο εισόδημα, Μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης, ταμείο ανθεκτικότητας της κοινωνίας των πολιτών)
6. Πολιτικές για την επόμενη γενιά/παιδιά-νέοι (Εκπαιδευμένη Ρουμανία/Εθνικό πρόγραμμα για τη μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης του σχολείου, επιχορηγήσεις για τη νεολαία και τον αθλητισμό, εθνικό πρόγραμμα στήριξης νηπίων). Η συνολική χρηματοδότηση του PNRR,

όπως τροποποιήθηκε με την εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2023, ανέρχεται σε 28,5 δισ. ευρώ (14,9 δισ. ευρώ σε δάνεια, 13,6 δισ. ευρώ σε επιχορηγήσεις) και καλύπτει 66 μεταρρυθμίσεις και 111 επενδύσεις (177 μέτρα), διαρθρωμένες γύρω από 16 συνιστώσες. Το αναθεωρημένο σχέδιο περιλαμβάνει 518 στόχους και ορόσημα. Σύμφωνα με το ρ/Υπουργείο Ευρωπαϊκών Επενδύσεων και Έργων (MIPE), η Ρουμανία έχει λάβει μέχρι το τέλος του 2024 στο πλαίσιο του PNRR 9,1 δισ. ευρώ (το 13% της προχρηματοδότησης ύψους 3,79 δισ. ευρώ, την πρώτη δόση αξίας 2,56 δισ. ευρώ και τη δεύτερη δόση ύψους 2,75 δισ. ευρώ).

Το 2024 η Ρουμανία υπέβαλε αίτημα για την καταβολή της τρίτης δόσης, ύψους 2,02 δισ. ευρώ. Μετά την αξιολόγηση της επίτευξης των στόχων και των ορόσημων που περιλαμβάνονται στο αίτημα πληρωμής αρ. 3, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κοινοποίησε στη Ρουμανία στις 15 Οκτωβρίου 2024 ότι 68 από τα 74 ορόσημα και στόχοι αξιολογήθηκαν θετικά και άλλα 6 θεωρήθηκαν μερικώς εκπληρωμένα. Η έγκριση προκαταρκτικής αξιολόγησης εκδόθηκε στις 8 Νοεμβρίου 2024. Η αναστολή της καταβολής της τρίτης δόσης οφείλεται στα ζητήματα που διαπιστώθηκαν στα εξής θέματα : α/. το σύστημα καθορισμού ορισμένων κατηγοριών ειδικών συντάξεων σε σχέση με το γενικό δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα, β/. βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης των κρατικών εταιρειών ενέργειας και γ/. θέση σε λειτουργία των πολιτικών εταιρικής διακυβέρνησης για τις κρατικές επιχειρήσεις και διορισμός διοίκησης στην Εθνική Υπηρεσία Παρακολούθησης και Αξιολόγησης της Απόδοσης των Δημοσίων Επιχειρήσεων – AMEPIP (πιο πρόσφατη εξέλιξη, μόλις στις 11.06.2025 εκταμιεύθηκε μέρος και συγκεκριμένα 1,3 δισ. ευρώ από την τρίτη δόση και παραμένει ακόμη παγωμένο το ποσό των 869 εκ. ευρώ).

1.2. ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

I/. Ετήσιες Αποδοχές

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat για το 2024, ο μέσος όρος των καθαρών ετήσιων αποδοχών στην Ε.Ε. ήταν 29.573 ευρώ (τα στοιχεία αφορούν άγαμους χωρίς παιδιά). Οι μεγαλύτερες μέσες καθαρές ετήσιες αποδοχές στην Ε.Ε. καταγράφονται στο Λουξεμβούργο (50.410 ευρώ) και οι χαμηλότερες στη Βουλγαρία (11.074 ευρώ). **Η Ρουμανία βρίσκεται στην 26η θέση μεταξύ των κρατών – μελών της Ε.Ε. με 12.655 ευρώ (το αντίστοιχο ποσό στην Ελλάδα ήταν 18.709 ευρώ – 16η θέση), πάνω μόνο από τη γειτονική Βουλγαρία.** Ωστόσο, εάν λάβουμε ως κριτήριο τις καθαρές αποδοχές σε όρους αγοραστικής δύναμης, η κατάταξη αλλάζει : **η Ρουμανία ανέρχεται στην 17η θέση με 20.823 ευρώ**, ξεπερνώντας χώρες όπως η Σλοβενία (19.955), η Πορτογαλία (19.537), η Τσεχία (19.520) και η Ουγγαρία (19.443). Στην πρώτη θέση βρίσκεται εδώ η Ολλανδία (40.948 ευρώ), ξεπερνώντας το Λουξεμβούργο (37.630 ευρώ), ενώ στη βάση της πυραμίδας η Λετονία (1.734) και η Σλοβακία (16.784). Ο μέσος όρος της Ε.Ε. ήταν 28.906 ευρώ και η Ελλάδα βρίσκεται στην 16η θέση (μία πάνω από τη Ρουμανία) με 21.823 ευρώ.

II/. Μέσο Εισόδημα ανά νοικοκυριό

Σύμφωνα με στοιχεία που της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (INS), το 2024, το μέσο συνολικό μηνιαίο εισόδημα ανά νοικοκυριό στη Ρουμανία έφτασε τα 8.270 RON (περίπου 1.670 ευρώ), σημειώνοντας αύξηση 15,3% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2023). Πιο αναλυτικά, το μέσο μηνιαίο εισόδημα σε μετρητά ήταν 7.698 RON ανά νοικοκυριό (περίπου

1.550 ευρώ), σημειώνοντας αύξηση 15,9% σε ετήσια βάση και το εισόδημα σε είδος ανήλθε σε 572 RON (περίπου 115 ευρώ), σημειώνοντας αύξηση 7,6%. Η πιο σημαντική πηγή εισοδήματος (67,2% του συνόλου) ήταν οι ακαθάριστοι μισθοί και άλλες πρόσδοι που σχετίζονται με τους μισθούς (συνολικά 5.557 RON – 1.100 ευρώ ανά νοικοκυριό ανά μήνα), Όσον αφορά τον τόπο διαμονής, το 2024, το μέσο συνολικό μηνιαίο εισόδημα ανά νοικοκυριό στις αστικές περιοχές ήταν 9.207 RON (περίπου 1.840 ευρώ), 1,3 φορές υψηλότερο από ότι στις αγροτικές περιοχές. Σε ατομική βάση, ήταν 3.924 λεί - 1,5 φορές υψηλότερο από ό,τι στις αγροτικές περιοχές. Το 84,8% του μέσου μηνιαίου εισοδήματος, ήτοι 6.567 RON ανά νοικοκυριό (περίπου 1.320 ευρώ) διατίθετο για δαπάνες. Οι κύριες δαπάνες των νοικοκυριών αφορούσαν την κατανάλωση (4.248 RON/μήνα/νοικοκυριό – 60,6% του συνόλου / επί αυτών, τρόφιμα και μη αλκοολούχα ποτά 1.433 RON/νοικοκυριό ή 33,7%, στέγαση, νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο και άλλα καύσιμα 629 RON ή 14,8% και ενδύματα και υποδήματα 335 RON ή 7,9%) και φόρους, εισφορές, τέλη (2.308 λεί/νοικοκυριό – 32,9% του συνόλου). Στις αστικές περιοχές, οι μέσες μηνιαίες δαπάνες των νοικοκυριών ήταν 7.740 λεί (περίπου 1.560 ευρώ), 1,3 φορές υψηλότερες από ό,τι στις αγροτικές περιοχές.

III/. Ανισότητες στην Ανάπτυξη

Σύμφωνα με έρευνα που πραγματοποίησε το 2024 η Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης Επιχειρήσεων (FSEGA) του Πανεπιστημίου του Cluj (UBB - Universitatea "Babeș-Bolyai") στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος "Romanian Economic Monitor", σχετικά με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ και τους μισθούς ανά περιφέρεια – επαρχία στην Ρουμανία, υπάρχουν σοβαρές ανισότητες μεταξύ των περιφερειών : για παράδειγμα, στις επαρχίες Vaslui, Botoșani και Giurgiu, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ φτάνει μόλις στο 44-48% του εθνικού μέσου όρου, ενώ απεναντίας, στις επαρχίες Brașov, Timiș και Cluj, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο από 16-45%. Το αποκορύφωμα αποτελεί η πρωτεύουσα της χώρας (Βουκουρέστι), όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ φτάνει στο 280% του εθνικού μέσου όρου. Στην πραγματικότητα, μόνο ο δήμος του Βουκουρεστίου και έξι επαρχίες της χώρας έχουν κατά κεφαλήν ΑΕΠ πάνω από τον εθνικό μέσο όρο : οι Cluj, Timiș, Brașov, Constanța, Sibiu και Prahova. Περαιτέρω, σύμφωνα με την ανάλυση, οι αποκλίνουσες οικονομικές επιδόσεις σε κάθε επαρχία επηρεάζουν επίσης τους μέσους μισθούς σε αυτές. Ως αποτέλεσμα, με λίγες εξαιρέσεις, οι νομοί που μπορούν να παράγουν υψηλότερη οικονομική αξία ανά κάτοικο φτάνουν και σε υψηλότερο επίπεδο καθαρών μέσων μισθών. Ειδικότερα, το Βουκουρέστι και οι επαρχίες Cluj, Timiș, Ilfov και Iași υπερβαίνουν τον μέσο όρο της χώρας, όσον αφορά τις καθαρές μέσες μηνιαίες αποδοχές των εργαζομένων. Στον αντίποδα, οι επαρχίες Teleorman, Vrancea και Harghita είναι αυτές με τα χαμηλότερα επίπεδα καθαρών μέσων μισθών σε σύγκριση με τον εθνικό μέσο όρο. Ωστόσο, υπάρχουν και εξαιρέσεις στον κανόνα της σχέσης μεταξύ του κατά κεφαλήν ΑΕΠ και του μέσου μισθού κάθε επαρχίας, ιδίως όσον αφορά περιφέρειες με χαμηλό κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αλλά σχετικά υψηλούς μέσους καθαρούς μισθούς : για παράδειγμα, στην επαρχία Vaslui, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανέρχεται μόλις στο 44% του εθνικού μέσου όρου, ενώ ο μέσος καθαρός μηνιαίος μισθός φτάνει στο 78% του αντίστοιχου μέσου εθνικού μισθού. Στον αντίποδα, υπάρχουν επαρχίες όπου το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπερβαίνει τον εθνικό μέσο όρο, αλλά ο μέσος καθαρός μισθός είναι σχετικά χαμηλότερος : στην επαρχία Constanța για παράδειγμα, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπερβαίνει σαφώς τον εθνικό μέσο όρο (113%), αλλά οι μέσοι καθαροί μισθοί είναι χαμηλότεροι από αυτόν (89%). Συνοπτικά τα αποτελέσματα της έρευνας :

Πίνακας 2 : Κατά κεφαλήν ΑΕΠ και μέσος μηνιαίος μισθός ανά επαρχία σε συνάρτηση με το μ.ο.

Επαρχία	Κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε συνάρτηση με τον εθνικό μ.ο.	Μέσος μηνιαίος μισθός σε συνάρτηση με τον εθνικό μ.ο.
Βουκουρέστι	280%	140%
Cluj	145%	123%
Timis	133%	112%
Brasov	116%	98%
Constanta	103%	89%
Sibiu	102%	99%
Prahova	96%	95%
Ilfov	96%	104%
Alba	92%	87%
Gorj	92%	89%
Arad	89%	85%
Arges	89%	92%
Iasi	86%	104%
Mures	82%	91%
Salaj	82%	82%
Dolj	79%	90%
Bihor	79%	82%
Hunedoara	78%	79%
Tulcea	78%	83%
Valcea	78%	78%
Caras-Severin	77%	80%
Covasna	74%	79%
Harghita	73%	77%
Maramures	73%	81%
Braila	72%	78%
Dambovita	69%	82%
Satu Mare	69%	82%
Buzau	68%	79%
Galati	66%	86%
Mehedinti	66%	78%
Ialomita	65%	82%
Olt	63%	87%
Bistrita-Nasaud	63%	78%
Bacau	62%	88%
Teleorman	62%	76%
Neamt	60%	80%
Vrancea	57%	76%
Suceava	54%	80%
Calarasi	53%	84%
Giurgiu	48%	86%
Botosani	46%	78%
Vaslui	44%	78%

Πηγή : Romanian Economic Monitor (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου)

Μία ακόμη απόδειξη της άνισης οικονομικής ανάπτυξης της Ρουμανίας είναι ότι το Βουκουρέστι συγκαταλέγεται στις περιφέρειες της Ε.Ε. με το μεγαλύτερο ΑΕΠ σε όρους αγοραστικής δύναμης, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία (Eurostat) για το έτος 2023. Ειδικότερα, το ΑΕΠ της Περιφέρειας Βουκουρέστι-Ίλφον ανέρχεται στο 190,3% του μ.ο. της Ε.Ε., μία πραγματικά εντυπωσιακή επίδοση, καθώς υψηλότερο ποσοστό συγκεντρώνουν μόνο η Ανατολική και Κεντρική Ιρλανδία (Eastern and Midland Ireland, 244,7% του ευρωπαϊκού μ.ο.), το Λουξεμβούργο (ολόκληρο το Μεγάλο Δουκάτο λογίζεται ως μία περιφέρεια, 236,8% του μ.ο. της Ε.Ε.), η Νότια Ιρλανδία

(Southern Ireland, 224,7%), η Πράγα στην Τσεχία (192,8%) και η περιοχή των Βρυξελλών στο Βέλγιο (Région de Bruxelles Capitale, 190,6%). Σημειωτέον ότι το ονομαστικό ΑΕΠ της περιφέρειας της ρουμανικής πρωτεύουσας για το 2023 ανήλθε σε 95,5 δισ. ευρώ (κάτι λιγότερο από το 30% του συνολικού ρουμανικού ΑΕΠ και μεγαλύτερο από το ΑΕΠ ολόκληρης της γειτονικής Βουλγαρίας - 94,7 δισ. ευρώ). Η εξήγηση που δίνει η Eurostat για την ανάπτυξη των συγκεκριμένων περιφερειών επικεντρώνεται αφενός στο γεγονός ότι υποδέχονται μεγάλο μέρος εργαζομένων που κατοικούν εκεί και εργάζονται εξ αποστάσεως (φαινόμενο “ψηφιακών νομάδων”) και αφετέρου στην ύπαρξη μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών στο έδαφός τους (παρατηρείται ότι αμφότερα τα φαινόμενα βρίσκουν εφαρμογή στην περίπτωση του Βουκουρεστίου).

Πίνακας 3: Κατανομή του ΑΕΠ ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας % 2023

	Συμμετοχή στην ονομαστική αξία ΑΕΠ
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	3,3%
Βιομηχανία	17,5%
Κατασκευές	7,5%
Υπηρεσίες	62,2%
Καθαροί φόροι επί των προϊόντων	9,5%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας INS (Ιούνιος 2025)

IV. Αγροτική Παραγωγή

α. Ο αγροτικός τομέας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην ρουμανική οικονομία. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Impact Hub Bucharest (εκπρόσωπος του EIT Food στη Ρουμανία) σε συνεργασία με το Startarium («Έκθεση επισκόπησης των ρουμανικών νεοφυών επιχειρήσεων στον τομέα των γεωργικών τροφίμων 2024»), η Ρουμανία είναι μία από τις σημαντικότερες χώρες στον γεωργικό τομέα της Ε.Ε. : το 23% του συνολικού γεωργικού εργατικού δυναμικού της Ένωσης - 1,77 εκατομμύρια θέσεις εργασίας – απασχολείται στη χώρα αυτή της Ανατολικής Ευρώπης. Περαιτέρω, η Ρουμανία διαθέτει περίπου το 1/3 όλων των αγροκτημάτων στην Ε.Ε., αν και το 90% από αυτά είναι κάτω των πέντε εκταρίων, πράγμα που σημαίνει ότι μιλάμε για γεωργία αυτοσυντήρησης (subsistence farming). Σύμφωνα με άλλα στοιχεία της έκθεσης, το 44,3% των αγροτών είναι άνω των 65 ετών, γεγονός που υπογραμμίζει ένα οξύ πρόβλημα σχετικά με τη γήρανση του εργατικού δυναμικού. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και το εύρημα για το ποσοστό των γυναικών που εργάζονται στον αγροτικό τομέα στη Ρουμανία, το οποίο ανέρχεται σε 19%, το υψηλότερο στην Ε.Ε..

β. Η αγροτική παραγωγή στη Ρουμανία επηρεάζεται αρνητικά – πέρα από την κατάτμηση των γεωτεμαχίων - από την έλλειψη εκσυγχρονισμού των αρδευτικών συστημάτων και των μεθόδων καλλιέργειας. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες απορρόφησης κοινοτικών κονδυλίων για αγροτικά προγράμματα προς το σκοπό της αύξησης και βελτίωσης της

παραγωγής και των σχετικών υποδομών, προκειμένου να αξιοποιηθούν οι πραγματικά μεγάλες δυνατότητες της χώρας.

γ. Το κλίμα και το ανάγλυφο των εκτεταμένων ρουμανικών πεδιάδων στο νότο είναι πιο ευνοϊκό για την ανάπτυξη των καλλιεργειών σιτηρών, αν και αυτές βρίσκονται επίσης στα Υπο-Καρπάθια και στη Δεκάνη της Τρανσυλβανίας, όπου καταλαμβάνουν μεγάλο ποσοστό της συνολικής καλλιεργήσιμης γης. Το σιτάρι και το καλαμπόκι είναι πιο σημαντικά και ακολουθούν το κριθάρι, η σίκαλη και η βρώμη. Τα λαχανικά και τα όσπρια —μπιζέλια, φασόλια και φακές— φυτεύονται σε σχετικά μικρά αγροτεμάχια. Τα μπιζέλια είναι η κυρίαρχη καλλιέργεια, ενώ ωριμάζοντας εγκαίρως για μια πρώιμη συγκομιδή, επιτρέπουν μια δεύτερη καλλιέργεια, συνήθως κτηνοτροφικά φυτά, να αναπτυχθούν στο ίδιο έδαφος. Η καλλιέργεια λαχανικών είναι ιδιαίτερα έντονη και στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας του Βουκουρεστίου, με εξειδίκευση στην παραγωγή πρώιμων πατάτας, ντομάτας, κρεμμυδιών, λάχανων και πράσινων πιπεριών, ενώ άλλες περιοχές κηπευτικών, βρίσκονται κυρίως στην Τιμισοάρα, το Αράντ, την Κραϊόβα, το Γαλάτσι και την Βραϊλα. Οι πιο σημαντικές περιοχές καλλιέργειας πατάτας είναι οι περιοχές Braşov, Sibiu, Harghita και Mures, ενώ άλλες σχετικές καλλιέργειες περιλαμβάνουν τα ζαχαρότευτλα και τους ηλιόσπορους κυρίως στις πεδιάδες του Δούναβη, της Tisa και της Jijia, όπου παράγονται λινάρι, σόγια και καπνός.

δ. Σύμφωνα με στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS), το 2024 η Ρουμανία κατέγραψε μείωση των εκτάσεων και των αποδόσεων (μέση παραγωγή ανά εκτάριο) των κύριων καλλιεργειών, παρά το γεγονός ότι σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η χώρα κατέλαβε την πρώτη θέση στις εκτάσεις που καλλιεργούνται με ηλίανθο και καλαμπόκι και την τρίτη θέση όσον αφορά την παραγωγή τους. Από τις εκτάσεις που καλλιεργούνται με σιτηρά, το 44,7% καλλιεργείται με σιτάρι και το 41,8% με καλαμπόκι. Ειδικά όσον αφορά το σιτάρι, η Ρουμανία κατέχει την τέταρτη θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τόσο ως προς την καλλιεργούμενη έκταση όσο και ως προς την παραγωγή, μετά τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Πολωνία. Η παραγωγή σιτηρών μειώθηκε κυρίως λόγω της μείωσης κατά 31,5% στην παραγωγή καλαμποκιού, η οποία έχει μερίδιο 33,5% στο σύνολο των σιτηρών. Στα όσπρια, η παραγωγή μειώθηκε κατά 23,2% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ως αποτέλεσμα της μείωσης της απόδοσης ανά εκτάριο. Η παραγωγή ελαιούχων σπόρων μειώθηκε κατά 28,2%, ενώ η καλλιεργούμενη έκταση αυξήθηκε κατά 3,4%. Μειώσεις στην παραγωγή σημειώθηκαν επίσης στην ελαιοκράμβη (-35%), τον ηλίανθο (-26%) και τη σόγια (-2,6%). Όσον αφορά τον ηλίανθο, ως προαναφέρθηκε, η Ρουμανία κατέλαβε την πρώτη θέση στην Ε.Ε. αναφορικά με την καλλιεργούμενη έκταση και την τρίτη θέση όσον αφορά την παραγωγή, μετά την Ουγγαρία και τη Γαλλία. Στις πατάτες, η καλλιεργούμενη έκταση μειώθηκε κατά 2,5% και η παραγωγή κατά 18,2%. Η Ρουμανία κατέλαβε την έκτη θέση στην καλλιεργούμενη έκταση μετά τη Γερμανία, την Πολωνία, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο και τη δέκατη θέση στην παραγωγή μετά τη Γερμανία, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες, την Πολωνία, το Βέλγιο, τη Δανία, την Ισπανία, την Ιταλία και τη Σουηδία. Στα λαχανικά, η παραγωγή μειώθηκε κατά 10,8%, ως αποτέλεσμα της μείωσης των αποδόσεων ανά εκτάριο, αλλά και των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Το 2024, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, η παραγωγή σταφυλιών μειώθηκε κατά 11,9%, ως αποτέλεσμα της μείωσης της απόδοσης ανά εκτάριο (-10,3%), αλλά και της καλλιεργούμενης έκτασης κατά 1,8%. Η παραγωγή φρούτων από οπωρώνες μειώθηκε κατά 7,5%, λόγω της μείωσης των καλλιεργούμενων εκτάσεων, αλλά και της απόδοσης ανά στρέμμα.

Εξάλλου, σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat (για το 2023), η Ρουμανία ήταν έβδομη σε επίπεδο Ε.Ε. όσον αφορά την αξία της γεωργικής παραγωγής. Πιο συγκεκριμένα, περισσότερο από

το ήμισυ (57,8%) της αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε. επιτεύχθηκε το 2023 σε τέσσερις χώρες : Γαλλία (95,8 δισ. ευρώ), Γερμανία (76,1 δισ. ευρώ), Ιταλία (73 δισ. ευρώ) και Ισπανία (65,6 δισ. ευρώ). Ακολουθούν κατά σειρά η Ολλανδία (41,5 δισ. ευρώ), η Πολωνία (36,8 δισ. ευρώ) και η Ρουμανία (22,2 δισ. ευρώ). Μαζί, αυτά τα επτά κράτη μέλη ήταν υπεύθυνα για τα τρία τέταρτα (76,5%) της αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε. το 2023. Η Ρουμανία παρουσίασε επίσης την έκτη υψηλότερη γεωργική ανάπτυξη στην Ε.Ε. το 2023.

ε. Η αξία της γεωργικής παραγωγής στη Ρουμανία μειώθηκε το 2024 κατά 4,3% σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο έτος, στα 100,544 δισ. λεί (περίπου 20 δισ. ευρώ), σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS). Η αξία της φυτικής παραγωγής μειώθηκε κατά 10,1% στα 55,318 δισ. λεί (περίπου 11 δισ. ευρώ), αυτή της κτηνοτροφικής παραγωγής αυξήθηκε κατά 5,1% στα 42,030 δισ. λεί (περίπου 8,5 δισ. ευρώ) και αυτή των γεωργικών υπηρεσιών μειώθηκε κατά 5,2% στα 3,195 δισεκατομμύρια λεί (περίπου 600 εκ. ευρώ). Όσον αφορά τη δομή της αξίας της γεωργικής παραγωγής το 2024, παρατηρείται μείωση του μεριδίου της φυτικής παραγωγής στο 55,0% (-5,3% σε σχέση με το 2023), αύξηση της κτηνοτροφικής παραγωγής στο 41,8% (+4,8%) και σταθερότητα στις γεωργικές υπηρεσίες (μερίδιο 3,2%). Η δομή της αξίας της φυτικής παραγωγής το 2024, ανά ομάδα καλλιεργειών, παρουσιάζει τις ακόλουθες διαφορές σε σύγκριση με το 2023 : α/. αυξήσεις στα μερίδια της αξίας της παραγωγής που καταγράφηκαν σε όσπρια, σιτηρά, λουλούδια κ.λπ. (+4,5%), λαχανικά και πεπόνια (+2,4%), φρούτα και σταφύλια, σε φυτά που χρησιμοποιούνται ως ζωοτροφές (+0,7%), β/. μειώσεις στα μερίδια της αξίας παραγωγής που καταγράφηκαν στα δημητριακά (-6,4%), τους ελαιούχους σπόρους (-1,7%) και τις πατάτες (-0,2%). Η δομή της αξίας της ζωικής παραγωγής το 2024, ανά είδος και ομάδα προϊόντων, παρουσιάζει τις ακόλουθες διαφορές σε σύγκριση με το 2023 : α/. αυξήσεις στα μερίδια της αξίας παραγωγής στα βοοειδή (+2,1%), στα αιγοπρόβατα (+1,0%), στους χοίρους (+0,6%) και στα προϊόντα που λαμβάνονται από την επεξεργασία γάλακτος στην κτηνοτροφική εκμετάλλευση (+0,1%), β/. μειώσεις στα μερίδια της αξίας παραγωγής που καταγράφηκαν στα πουλερικά (-3,6%) και στην μελισσοκομία - σμηροτροφία (-0,2%).

στ. Η Ρουμανία συγκαταλέγεται επίσης στις κύριες οινοπαραγωγικές χώρες της Ευρώπης. Οι πιο γνωστοί αμπελώνες είναι στο Odobesti, το Panciu και το Nicorești, με τόσο τα λευκά όσο και τα κόκκινα κρασιά να έχουν κερδίσει διάφορα διεθνή βραβεία, ενώ τέλος σε υψόμετρο μεταξύ 300 και 500 μέτρων, οπωρώνες βρίσκονται σχεδόν σε όλες τις πλαγιές των λόφων στις παρυφές των Καρπαθίων. Λόγω των δύσκολων κλιματικών συνθηκών, του χαλαζιού και της ξηρασίας σε κρίσιμες περιόδους, η παραγωγή κρασιού της Ρουμανίας θα μειωθεί κατά περίπου 19,8% το 2024 σε σύγκριση με το 2023, φτάνοντας τα 3,7 εκατομμύρια εκατόλιτρα, σύμφωνα με την τελευταία έκθεση που δημοσίευσε ο Διεθνής Οργανισμός Αμπέλου και Οίνου (OIV). Παρ' όλα αυτά, η Ρουμανία καταφέρνει να διατηρήσει τη θέση της στον παγκόσμιο οινικό χάρτη, τόσο όσον αφορά την καλλιεργούμενη έκταση όσο και τον ρόλο της στην εγχώρια κατανάλωση. Σύμφωνα με τον OIV, η Ρουμανία συγκαταλέγεται στις δέκα πρώτες χώρες με τις μεγαλύτερες αμπελουργικές εκτάσεις (για την ακρίβεια καταλαμβάνει την 8η θέση παγκοσμίως, ξεπερνώντας χώρες όπως η Πορτογαλία, η Χιλή και η Αυστραλία), με συνολική καλλιεργούμενη έκταση 187.000 εκτάρια (εκ των οποίων 8.179 εκτάρια επιτραπέζια σταφύλια), καταγράφοντας μικρή αύξηση της επιφάνειας σε σχέση με το 2023 (+0,1%). Όσον αφορά την εγχώρια κατανάλωση, η Ρουμανία κατέγραψε μείωση 11,4%, με εκτιμώμενη συνολική κατανάλωση 3 εκατομμυρίων εκατόλιτρων το 2024. Παρά τη μείωση αυτή, η κατανάλωση παραμένει 4% πάνω από τον μέσο όρο των τελευταίων πέντε ετών, γεγονός που σηματοδοτεί μια

σχετική ανθεκτικότητα της εγχώριας αγοράς, παρά τις οικονομικές και πληθωριστικές πιέσεις.

ζ. Η κτηνοτροφία έχει επίσης μεγάλη παράδοση στη χώρα. Τα πρόβατα μπορούν να εκτρέφονται οπουδήποτε υπάρχει διαθέσιμο γρασίδι, είτε στους αλπικούς βοσκότοπους είτε στην πεδιάδα και την κοιλάδα του Δούναβη. Περίπου τα μισά βοοειδή εκτρέφονται για κρέας, το οποίο αποτελεί σημαντική εξαγωγή. Στη δεκαετία του 1990, ο κτηνοτροφικός τομέας γνώρισε πολλές από τις ίδιες μειώσεις που σημείωσαν οι καλλιέργειες, ωστόσο, στις αρχές της δεκαετίας του 2000 η τάση αντιστράφηκε και οι εξαγωγές βοείου κρέατος αυξήθηκαν. Τα γαλακτοκομικά προϊόντα αποτελούν επίσης σημαντικό συστατικό της ρουμανικής γεωργίας, όπως και το μαλλί, τα αυγά και το μέλι.

Η παραγωγή κρέατος αιγοπροβάτων και βοοειδών στη Ρουμανία μειώθηκε το 2024 κατά 8,2% και 6,1% αντίστοιχα, ενώ σχεδόν αμετάβλητη ήταν η παραγωγή χοιρινού κρέατος (-0,5%), σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS) της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, το 2024, η παραγωγή βόειου κρέατος ανήλθε σε 153.000 τόνους, του χοιρινού κρέατος σε 419.000 τόνους και αυτή των αιγοπροβάτων ξεπέρασε τους 123.000 τόνους. Αντίθετα, η παραγωγή κρέατος πουλερικών αυξήθηκε κατά 9,4% σε 791.000 τόνους την περασμένη χρονιά. Όσον αφορά τη συνολική παραγωγή γάλακτος, αυξήθηκε πέρυσι κατά 2,2% σε σύγκριση με το 2023, φτάνοντας τα 46,34 εκατομμύρια εκατόλιτρα (η παραγωγή αγελαδινού γάλακτος - συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής για κατανάλωση από μόσχους - ξεπέρασε τα 39,72 εκατομμύρια εκατόλιτρα το 2024, +3% σε σχέση με το αμέσως προηγούμενο έτος), ενώ η παραγωγή μαλλιού και αυγών μειώθηκε κατά 0,1% και 3,9% αντίστοιχα (25.622 τόνοι μαλλιού και 5,639 δισεκατομμύρια αυγά). Σύμφωνα με τα στοιχεία του INS, το 2024, σε σύγκριση με το 2023, το μερίδιο της παραγωγής κρέατος πουλερικών στη σύνθεση της παραγωγής κρέατος αυξήθηκε κατά 3% και τα μερίδια της παραγωγής βοείου κρέατος, χοιρινού κρέατος και κρέατος αιγοπροβάτων μειώθηκαν κατά 1%.

η. Κατά την εμπορική περίοδο (01.07.2023 – 30.06.2024), η Ρουμανία εξήγαγε συνολικά 10,6 εκ. τόνους δημητριακών, γεγονός που την τοποθέτησε στη δεύτερη θέση μετά τη Γαλλία, η οποία σημείωσε εξαγωγές 13,6 εκ. τόνων. Ανά κατηγορία δημητριακών, η Ρουμανία ήταν ο μεγαλύτερος εξαγωγέας καλαμποκιού, με 2,7 εκ. τόνους (έναντι 2 εκ. τόνων την περίοδο 2022-2023) από τους 3,9 εκ. τόνους που διέθεσε συνολικά σε τρίτες χώρες η Ε.Ε.. Η Ρουμανία ήταν επίσης ο δεύτερος μεγαλύτερος εξαγωγέας σιταριού, μετά τη Γαλλία, με 6,3 εκ. τόνους (+36,9% σε σχέση με το 2022-2023), επί συνόλου 31 εκ. τόνων που εξήγαγε η Ε.Ε.. Τέλος, η Ρουμανία εξήγαγε 1,2 εκ. τόνους κριθάρι, καταλαμβάνοντας τη 2η στην Ε.Ε. μετά την Γαλλία (3,2 εκ. τόνους).

θ. Δασοκομία - Τα ρουμανικά δάση απέδιδαν παραδοσιακά ξυλεία, αλλά από τη δεκαετία του 1990 η έμφαση δόθηκε στα τελικά προϊόντα. Η ξυλεία της χώρας χρησιμοποιείται κυρίως για οικοδομικά υλικά, ινοσανίδες και κατασκευή επίπλων, ενώ τα καλάμια από το δέλτα του Δούναβη παράγουν κυτταρίνη, η οποία χρησιμοποιείται για την κατασκευή ινοσανίδων. Συνολικά, οι δασικές εκτάσεις οποιασδήποτε μορφής στη Ρουμανία καλύπτουν επιφάνεια 6.616.931 εκταρίων (αύξηση 1.263 εκταρίων το 2024).

ι. Αλιεία - Τα ποτάμια της Ρουμανίας, οι λίμνες της - ειδικά η περιοχή γύρω από τη λίμνη Razelm πλησίον της Μαύρης Θάλασσας - και η παράκτια περιοχή της Μαύρης Θάλασσας υποστηρίζουν μια καλά ανεπτυγμένη αλιευτική βιομηχανία. Από τη δεκαετία του 1990, η

ζήτηση για ψάρια έχει μειωθεί, κυρίως λόγω της μείωσης του στόλου και των πόρων και της αύξησης της τιμής των ψαριών σε σχέση με άλλα προϊόντα ζωικής πρωτεΐνης. Η μεγαλύτερη ποσότητα ψαριών προέρχεται από τον ποταμό Δούναβη και το μεγαλύτερο μέρος των ετήσιων αλιευμάτων καταναλώνεται φρέσκο. Μεταξύ των ψαριών που βρίσκονται στο δέλτα του Δούναβη είναι ο κυπρίνος και ο λούτσος, μαζί με ψάρια που μεταναστεύουν από τη Μαύρη Θάλασσα, όπως το σκουμπρί του Δούναβη και ο οξύρρυγχος, που παράγει το χαβιάρι, το πιο πολύτιμο προϊόν ψαριών της Ρουμανίας. Εργοστάσια κονσερβοποίησης βρίσκονται στις Τούλτσεα, Κωνσταντζα και Γαλάτσι. Οι εκτροφές πέστροφας είναι διάσπαρτες σε όλη τη χώρα, αν και η ρύπανση των υδάτων έχει θέσει σε κίνδυνο πολλά από αυτά.

ια. Το συνολικό ποσό των ευρωπαϊκών κονδυλίων που έχει απορροφήσει η Ρουμανία για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη, από το 2015 έως τις 5 Ιουνίου 2024, ανέρχεται σε 25,4 δισεκατομμύρια ευρώ, 15,2% περισσότερο από τα ποσά που απορροφήθηκαν μεταξύ Ιανουαρίου 2015 και Ιουνίου 2023. Το Υπουργείο Γεωργίας διαχειρίζεται ευρωπαϊκά κονδύλια από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης 2024-2020, συμπεριλαμβανομένου του EURI 2021-2023, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων (ΕΓΤΕ), συμπεριλαμβανομένου του Δικτύου Γεωργικών Λογιστικών Δεδομένων (ΔΛΠ), το Ευρωπαϊκό Ταμείο Αλιείας και Θάλασσας (ΕΤΑ) 2014-2020, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας 2021-2027 και το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο 2023-2027 του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ).

ιβ. Τέλος, το Εθνικό Συμβούλιο Μικρών και Μεσαίων Ιδιωτικών Επιχειρήσεων της Ρουμανίας (CNIPMMR) παρουσίασε τον Δεκέμβριο του 2024 την πρώτη έκδοση της «Λευκής Βίβλου για τη γεωργία στη Ρουμανία», η οποία αποτελεί ουσιαστικά μια αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης της γεωργίας και τον προσδιορισμό των κύριων προκλήσεων και ευκαιριών για τα επόμενα χρόνια. Το έγγραφο επικεντρώνεται στην κατάσταση των ΜμΕ του αγροτικού τομέα, δίνοντας έμφαση στις στρατηγικές ανάπτυξης, την πρόσβαση στη χρηματοδότηση, τους ανθρώπινους πόρους και τη δυναμική της αγοράς. Όσον αφορά τους στόχους των αγροτών για τα επόμενα τρία χρόνια, το 32,5% των ερωτηθέντων επιθυμεί να επενδύσει σε δραστηριότητες που θα συμβάλουν άμεσα στην αύξηση του κέρδους, το 25,5% προσανατολίζεται στην αύξηση των επενδύσεων και το 17,25% προτιμά να διατηρήσει την επιχείρηση στο σημερινό της μέγεθος. Οι κύριες εξελίξεις σχετικά με τους μισθούς στον γεωργικό τομέα δείχνουν γενικά μια θετική τάση τα τελευταία δύο χρόνια : το 50% των ερωτηθέντων δηλώνει αυξήσεις μεταξύ 1% και 10% και το 15% ανέφερε ακόμη μεγαλύτερες αυξήσεις, μεταξύ 11% και 20% των μισθών. Το 2023, ο μέσος καθαρός μισθός στη γεωργία ήταν περίπου 3.600 λέι μηνιαίως (περίπου 720 ευρώ), κατά 25% χαμηλότερος από τον εθνικό μέσο μισθό, ενώ συμπληρώνεται από κουπόνια γεύματος (36,5%), γεύματα που σερβίρονται στην τοποθεσία (26,5%), ετήσιες αυξήσεις μισθών (21,75%), ασφάλιση υγείας (19,75%), ποσοστό επί των πωλήσεων (9%), εξειδικευμένη εκπαίδευση (3,25%) και άλλα μπόνους (18,5%), σύμφωνα με παρουσίαση στην εκδήλωση. Τα κυριότερα αιτήματα των επιχειρηματιών του αγροτικού τομέα ήταν η αύξηση των επιδοτήσεων (38%), η ανάπτυξη του αρδευτικού συστήματος (26,5%), η τροποποίηση του νόμου για τη μίσθωση και του νόμου για την πώληση/αγορά γης (από 24,75%). Η κύρια μέθοδος χρηματοδότησης της δραστηριότητας είναι η αυτοχρηματοδότηση (περισσότερο από το 55% των ερωτηθέντων που συμμετείχαν στη μελέτη). Επίσης, οι κύριες χρηματοδοτικές ανάγκες αναφέρουν επενδύσεις σε μηχανήματα/εξοπλισμό (61,25%), επενδύσεις που σχετίζονται με τη διοίκηση της εκμετάλλευσης/επιχείρησης (33,5%), ψηφιοποίηση (28,5%), επιβίωση (15,75%),

έρευνα/ανάπτυξη/καινοτομία (11%) και εκπαίδευση ανθρώπινου δυναμικού (9,5%). Οι σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι αγρότες είναι ο κατακερματισμός της γης, οι ανεπαρκείς αγροτικές υποδομές και η περιορισμένη πρόσβαση στις αγορές, η ανεπαρκής χρηματοδότηση και η δύσκολη πρόσβαση σε πιστώσεις για τις μικρές και μεσαίες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι κλιματικές αλλαγές και οι επιπτώσεις τους στη γεωργική παραγωγή. Ο επιχειρηματίας του αγροτικού τομέα στη Ρουμανία είναι απόφοιτος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, άντρας, παντρεμένος, με δύο παιδιά, μοναδικός ιδιοκτήτης, ο οποίος αφιερώνει κατά μέσο όρο 56 ώρες εβδομαδιαίως στην επιχείρηση και εμπλέκει μέλη της οικογένειάς του στις δραστηριότητες της εταιρείας.

V. Βιομηχανική Παραγωγή

α. Το 2024, η συμβολή του τομέα της βιομηχανίας στο ΑΕΠ της χώρας ήταν 17,5%, κατά περισσότερο από δύο ποσοστιαίες μονάδες μειωμένη σε σχέση με το 2023. Πιο συγκεκριμένα, η βιομηχανική παραγωγή της Ρουμανίας μειώθηκε κατά 1,5% το 2024 σε σχέση με το προηγούμενο έτος, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Το αρνητικό αποτέλεσμα το 2024, ήταν επακόλουθο των μειώσεων στην παραγωγή και προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού (-4,7%), στη μεταποίηση (-1,1%) και στα ορυχεία και λατομεία (-1%). Αντίθετα, ο κύκλος εργασιών στην βιομηχανία της Ρουμανίας παρουσίασε αύξηση κατά 5,6% την περασμένη χρονιά σε σύγκριση με το 2023, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS). Η εξέλιξη αυτή προκλήθηκε από την αύξηση κατά 5,9% στη μεταποιητική βιομηχανία και από την μείωση κατά 1,8% από την εξορυκτική και λατομική βιομηχανία. Ανά κατηγορίες βιομηχανιών, αύξηση του κύκλου εργασιών καταγράφηκε στη βιομηχανία κεφαλαιουχικών αγαθών (+11%), στη βιομηχανία διαρκών αγαθών (+7,5%), στη βιομηχανία καταναλωτικών αγαθών (+3,8%) και στη βιομηχανία ενδιάμεσων αγαθών (+3%), ενώ απεναντίας μείωση εμφάνισε ο κύκλος εργασιών στη βιομηχανία ενέργειας (-2,5%).

β. Στη βαριά βιομηχανία της Ρουμανίας κυριαρχούν οι εξής κλάδοι: αυτοκινητοβιομηχανία (Renault, Ford), σιδηρουργία (Arcelor-Mittal), παραγωγή αλουμίνας (ALRO.ALPro), χημική βιομηχανία (Oltchim, Azomures), ναυπηγεία (Daewoo Mangalia, STXOSV Tulcea, STXOSV Braila), αεροναυπηγική (Airbus Helicopters), παραγωγή καλωδίων (ICME ECAB του Ομίλου Viohalco), κατασκευή αμαξωμάτων και βαγονιών (Siemens, Alstom), εξοπλισμός διύλιση κ.ά., ενώ στους σημαντικούς, παραδοσιακούς κλάδους βιομηχανικής παραγωγής συγκαταλέγονται επίσης οι κλάδοι επίπλου, ενδύματος, αγροβιομηχανίας, βιομηχανίας τροφίμων κ.ά.

Πίνακας 4: Εξέλιξη βιομηχανικής παραγωγής (ποσοστιαία μεταβολή)

2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
12,2%	0,7%	1,9%	9,6%	7,1%	-1,8%	-2,5%	-1,5%

VI. Τομέας Υπηρεσιών – IT – Τράπεζες – Τουρισμός - Εμπόριο

Η οικονομία της Ρουμανίας επικεντρώνεται κυρίως στον τομέα των υπηρεσιών, ο οποίος αντιπροσωπεύει το 62,2% του ΑΕΠ (το 2024, αύξηση 2,4% σε σχέση με το 2023) και απασχολεί περίπου το 50% του εργατικού δυναμικού της χώρας. Όσον αφορά στους τομείς :

i/. ο τομέας της τεχνολογίας παρουσιάζει επίσης συνεχή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια, λόγω της εμφάνισης ενός υψηλού επιπέδου εξειδικευμένου εργατικού δυναμικού, το κόστος του οποίου είναι χαμηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Σημειώνεται ότι ο τομέας της πληροφορικής της Ρουμανίας (IT & C) αντιπροσωπεύει σταθερά τα τελευταία χρόνια περίπου το 7% του ΑΕΠ (συγκεκριμένα το 6,9% το 2024) και ανέρχεται στα 9 δισ. ευρώ περίπου με την προοπτική να ξεπεράσει τα 10 δισ. ευρώ το 2025.

ii/. Σύμφωνα με στοιχεία που συγκέντρωσε η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας (BNR), στο τέλος του 2024 υπήρχαν 32 πιστωτικά ιδρύματα στη Ρουμανία, εκ των οποίων τα οκτώ ήταν υποκαταστήματα ξένων τραπεζών. Περίπου το 70% του ενεργητικού του ρουμανικού τραπεζικού τομέα κατέχεται από ιδρύματα με ξένο κεφάλαιο. Οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες στην Ρουμανία, από την άποψη της αξίας των περιουσιακών τους στοιχείων (καταθέσεις, δάνεια κλπ) είναι κατά σειρά οι : Banca Transilvania (ιδιωτική ρουμανική τράπεζα με μερίδιο περίπου 19%), Banca Comerciala Romana (Erste Group, μερίδιο αγοράς περίπου 14%) και BRD – Groupe Société Générale (μερίδιο περίπου 10%). Οι δύο σημαντικότερες εξαγορές στον τραπεζικό τομέα το 2024 ήταν : 1/. η π  ληση των ρουμανικών δραστηριοτήτων της OTP Bank στην Banca Transilvania, τη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας, έναντι 375 εκ. δολαρίων και 2/. η ολοκλήρωση της εξαγοράς από την Intesa Sanpaolo του ρουμανικού ομίλου First Bank S.A. (Romania) από το αμερικανικό ιδιωτικό επενδυτικό ταμείο J.C. Flowers & Co.

Το σύνολο του ενεργητικού των τραπεζών ανήλθε σε 881,7 δισ. RON (περίπου 177 δισ. ευρώ), σημειώνοντας αύξηση κατά 78,4 δισ. RON (περίπου 15,8 δισ. ευρώ) σε σχέση με το τέλος του 2023. Ο δείκτης φερεγγυότητας ήταν, τον Δεκέμβριο του 2024, 23,66%, έναντι 23,6% στο τέλος του προηγούμενου έτους. Τα συνολικά κέρδη του ρουμανικού τραπεζικού συστήματος αυξήθηκαν κατά 5,4% σε ετήσια βάση, φτάνοντας τα 14 δισ. RON (2,8 δισ. ευρώ) το 2024. Η ελαφρά μείωση της κερδοφορίας του τραπεζικού συστήματος σημειώθηκε παρά τη σταθερή αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου δανείων-καταθέσεων, το οποίο έφτασε τις 3,34 ποσοστιαίες μονάδες τον Δεκέμβριο του 2024, από 2,96 ποσοστιαίες μονάδες τον Δεκέμβριο του 2023 και 2,90 ποσοστιαίες μονάδες τον Δεκέμβριο του 2022. Τέλος, όσον αφορά την ποιότητα των περιουσιακών στοιχείων, το ποσοστό των μη εξυπηρετούμενων δανείων (NPL) αυξήθηκε οριακά στο 2,46% στο τέλος του 2024, από 2,37% το Δεκέμβριο του 2023.

iii/. Ο τουριστικός τομέας της Ρουμανίας σημείωσε αύξηση στις αφίξεις το 2024, με συνολικά 14,26 εκατομμύρια άτομα να καταγράφονται σε καταλύματα, συμπεριλαμβανομένων διαμερισμάτων και ενοικιαζόμενων δωματίων (+4,5% σε σύγκριση με το 2023). Το 83,3% ήταν εγχώριοι τουρίστες, ενώ οι ξένοι τουρίστες αντιπροσώπευαν το 16,7% του συνόλου. Μεταξύ των ξένων επισκεπτών, η Γερμανία ήταν η πρώτη χώρα προέλευσης, με 240.400 τουρίστες, ακολουθούμενη από την Ιταλία με 213.500 και το Ισραήλ με 151.500. Όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις, το 2024 καταγράφηκαν σχεδόν 30,2 εκατομμύρια, αύξηση 3,5% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Στους Ρουμάνους αντιστοιχούσε το 83,7% των διανυκτερεύσεων, ενώ στους ξένους τουρίστες το υπόλοιπο 16,3%. Η μέση διάρκεια διαμονής τόσο για τους Ρουμάνους όσο και για τους ξένους επισκέπτες το 2024 ήταν 2,1 ημέρες. Όσον αφορά τις επιλογές των τουριστών, στην πρώτη θέση βρέθηκε το Βουκουρέστι με σχεδόν 2 εκατομμύρια αφίξεις και ακολούθησαν η Κωνσταντζα (1,75 εκ.) και το Μπρασόβ (1,5 εκ.). Όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις, η Κωνσταντζα κατέλαβε την πρώτη θέση με 5,56 εκ., ακολουθούμενη από το Βουκουρέστι (3,95 εκ.) και το Μπρασόβ (2,82 εκ.). Τέλος, η Ρουμανία δέχτηκε 13,35 εκ. ξένους επισκέπτες στα σύνορά της. Οι οδικές μεταφορές ήταν ο πιο

συνηθισμένος τρόπος μετακίνησης για τους ξένους επισκέπτες, αντιπροσωπεύοντας το 82,1% του συνόλου των αφίξεων.

iv/. Ο κύκλος εργασιών του χονδρικού εμπορίου (εξαιρουμένου του εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών), κατέγραψε μείωση 3% το 2024 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INS) της Ρουμανίας. Η μείωση αυτή οφείλεται στη μείωση του τζίρου στο χονδρικό εμπόριο ακατέργαστων γεωργικών προϊόντων και ζώντων ζώων (-27,8%), στο χονδρικό εμπόριο καταναλωτικών αγαθών εκτός τροφίμων (-6,4%), στο χονδρικό εμπόριο ενδιάμεσων προϊόντων (-5,2%) και στο χονδρικό εμπόριο άλλων μηχανημάτων, εξοπλισμού και επίπλων (-0,1%). Αύξηση καταγράφηκε στο μη εξειδικευμένο χονδρικό εμπόριο (+15,3%), στο χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών και τηλεπικοινωνιών (+7,6%), στο εξειδικευμένο χονδρικό εμπόριο άλλων προϊόντων (+5,3%) και στο χονδρικό εμπόριο τροφίμων, ποτών και καπνού (+1,7%). Αντίστοιχα, το 2024, ο όγκος του κύκλου εργασιών στο λιανικό εμπόριο (εκτός του εμπορίου μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών) αυξήθηκε σε σύγκριση με το 2023 κατά 8,6%, σύμφωνα πάντα με την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ρουμανίας. Η αύξηση αυτή προήλθε από την αύξηση των πωλήσεων μη διατροφικών προϊόντων (+14,8%) και των πωλήσεων τροφίμων, ποτών και καπνού (+3,8%).

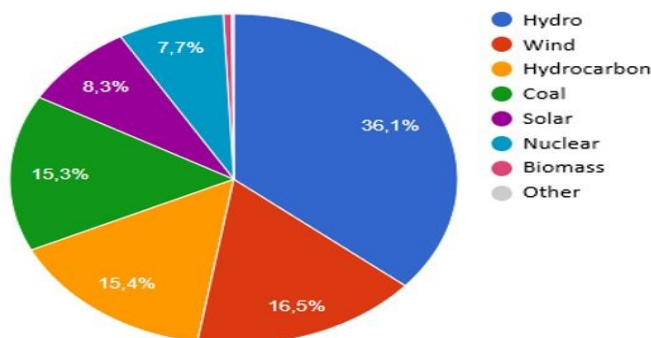
Η αξία του ηλεκτρονικού εμπορίου στη Ρουμανία ανήλθε το 2024 στο 3,4% του ΑΕΠ, άλλως 11,7 δισ. ευρώ, σύμφωνα με έκθεση της Ρουμανικής Ένωσης Ηλεκτρονικών Καταστημάτων (ARMO), η οποία παραθέτει εκτιμήσεις από την έκθεση European E-commerce 2024. Σύμφωνα με δελτίο τύπου της ARMO, η Ρουμανία κατατάσσεται τρίτη στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, μετά την Πολωνία και την Τσεχική Δημοκρατία. Η ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου αντανakλά την προσαρμοστικότητα των επιχειρήσεων και το αυξανόμενο ενδιαφέρον των καταναλωτών για ψηφιακές λύσεις, ενώ η προσχώρηση της Ρουμανίας στον χώρο Σένγκεν το 2025 θα δημιουργήσει νέες ευκαιρίες, επιταχύνοντας τις διασυνοριακές παραδόσεις και την πρόσβαση στις ευρωπαϊκές αγορές, δήλωσε ο εκτελεστικός διευθυντής της ARMO, κ. Cristian Pelivan. Μέσω του οικοσυστήματος που αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια, το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι υπεύθυνο για περισσότερο από το ένα τρίτο της κίνησης των ταχυμεταφορών και έχει θετικό αντίκτυπο σε υπηρεσίες όπως τα logistics και το online marketing. Τα στοιχεία του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής (INS) δείχνουν ότι το 72,9% των χρηστών του διαδικτύου στη Ρουμανία πραγματοποίησε ηλεκτρονικές αγορές το 2024. Τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, που δημοσιεύθηκαν στις 11 Δεκεμβρίου 2024, αποκαλύπτουν ότι το 88,6% των ρουμανικών νοικοκυριών είναι συνδεδεμένα στο διαδίκτυο, μια αύξηση 2,9% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2023). Σημαντική αύξηση καταγράφηκε στις αγροτικές περιοχές, όπου το ποσοστό των διαδικτυακών αγοραστών αυξήθηκε στο 67,3% (+5,9% σε σύγκριση με το 2023), μειώνοντας το χάσμα με τις αστικές περιοχές, όπου το 77,1% των χρηστών του διαδικτύου πραγματοποίησε τουλάχιστον μία διαδικτυακή παραγγελία (+3,4%). Οι πιο δημοφιλείς κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών που αγοράστηκαν online το 2024 είναι οι εξής : ρούχα, υποδήματα και αξεσουάρ (78,6%), παραδόσεις σε εστιατόρια και τροφοδοσία (36,4%), καλλυντικά και προϊόντα προσωπικής φροντίδας (34,5%), αθλητικός εξοπλισμός (20,8%), οικιακές συσκευές και ηλεκτρονικά είδη (15,8%) και φάρμακα και συμπληρώματα διατροφής (16,7%).

1.3. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

1.3.1. Εισαγωγικά – Εθνική Ενεργειακή Στρατηγική Ρουμανίας

Η Ρουμανία διαθέτει ένα αρκούντως διαφοροποιημένο ενεργειακό μίγμα, το οποίο περιλαμβάνει τη χρήση λιγνίτη, πετρελαίου, φυσικού αερίου, υδροηλεκτρικών, πυρηνικής ενέργειας, και Α.Π.Ε.. Διαχρονικά, το μεγαλύτερο τμήμα της παραγόμενης (και καταναλισκόμενης) ενέργειας αντιπροσώπευε ο λιγνίτης και το φυσικό αέριο, ακολουθούμενα από τα υδροηλεκτρικά έργα και την πυρηνική ενέργεια. Ωστόσο, η χώρα, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (National Recovery and Resilience Plan - NRRP), βρίσκεται σε τροχιά σταδιακής απολιγνιτοποίησης έως το έτος 2032 και αντικατάστασης από ενεργειακές πηγές χαμηλού έως μηδενικού αποτυπώματος άνθρακα, συμπεριλαμβανομένου του πράσινου υδρογόνου.

Επί του παρόντος, παρότι διαθέτει αξιόλογα κοιτάσματα πετρελαίου, φυσικού αερίου και λιγνίτη, η χώρα εμφανίζει εξάρτηση από τις εισαγωγές πετρελαίου και φυσικού αερίου, μεταξύ άλλων από τη Ρωσία. Προκειμένου να συνδυάσει την σταδιακή εξάλειψη του αποτυπώματος άνθρακα με την ενεργειακή ασφάλεια, η Ρουμανία, ως ενδιάμεσες λύσεις, εξισορροπεί σε σημαντικό βαθμό το ενεργειακό της μίγμα, δια της λειτουργίας των δύο πυρηνικών μονάδων της Cernavodă και σχεδιάζει την έναρξη εμπορικής εκμετάλλευσης των υπεράκτιων κοιτασμάτων φυσικού αερίου Deep Neptun στη Μαύρη Θάλασσα, ήδη από το 2027.

Πηγή: US Department of Commerce, www.trade.gov/country-commercial-guides/romania-energy

Ως εμφανίζεται σε ανωτέρω διάγραμμα, το ενεργειακό μίγμα της Ρουμανίας κατά το 2024 αποτελείται, κατά σειρά σπουδαιότητας, από υδροηλεκτρικά έργα (36,1%), αιολικά πάρκα (16,5%), υδρογονάνθρακες (15,4%), λιγνίτη (15,3%), φωτοβολταϊκά πάρκα (8,3%), πυρηνική ενέργεια (7,7%) και βιομάζα (0,8%).

Περαιτέρω, στις 21/11/2024, η Ρ/Κυβέρνηση ενέκρινε την “Εθνική Ενεργειακή Στρατηγική 2025-2035, με προοπτική έως το 2050” - το πρώτο στρατηγικό ενεργειακό έγγραφο που εγκρίθηκε από ρουμανική Κυβέρνηση εδώ και 17 χρόνια. Αποτελεί αποτέλεσμα ενός έτους εντατικής εργασίας από εμπειρογνώμονες του Υπουργείου Ενέργειας, σε συνεργασία με εταιρείες, δημόσιους φορείς, την κοινωνία των πολιτών και μέλη του Επίτιμου Συμβουλίου Ενέργειας. Η Εθνική Ενεργειακή Στρατηγική καθορίζει τις κατευθύνσεις ανάπτυξης του εθνικού ενεργειακού τομέα ως εξής :

α/. Ενίσχυση των θεμελίων της ανάπτυξης του ενεργειακού τομέα της Ρουμανίας (προστασία κρίσιμων υποδομών, μείωση εξάρτησης από εισαγωγές, ψηφιοποίηση ενεργειακού τομέα)

β/. Διασφάλιση των χαμηλότερων δυνατών τιμών για τους καταναλωτές (στήριξη τόσο των νοικοκυριών, όσο και της βιομηχανίας)

γ/. Διατήρηση της ηγετικής θέσης στη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Συνοπτικά, οι έξι στόχοι που καλείται να εξυπηρετήσει η Εθνική Ενεργειακή Στρατηγική είναι οι : i. Ενεργειακή ασφάλεια, ii. Καθαρή ενέργεια, iii. Ενεργειακή απόδοση, iv. Προσιτότητα και οικονομική ανταγωνιστικότητα, v. Αποτελεσματικές αγορές και vi. Καινοτομία και ψηφιοποίηση. Στην ουσία, σύμφωνα με το Ρ/Υπουργείο Ενέργειας, το εν θέματι έγγραφο αποτελεί ένα κρίσιμο βήμα για τη μετατροπή του ενεργειακού τομέα σε πυλώνα οικονομικής ανάπτυξης και παράγοντα περιφερειακής σταθερότητας.

Παρακάτω αναφέρονται συνοπτικά οι επιμέρους τομείς του κλάδου της ενέργειας. Για περισσότερες πληροφορίες παραπέμπουμε στο συνημμένο στο παρόν Παράρτημα II – Ο Ενεργειακός Τομέας της Ρουμανίας.

1.3.2. Φυσικό Αέριο

Η Ρουμανία κατατάσσεται 30η παγκοσμίως με επιβεβαιωμένα κοιτάσματα φυσικού αερίου 630 δις κ.μ., το 75% της δυναμικότητας των οποίων εντοπίζεται στις επαρχίες Mureș και Sibiu της Τρανσυλβανίας. Τα σημαντικότερα κοιτάσματα της χώρας είναι: Deleni (επαρχία Mureș) με 85 δις κ.μ., Filitelnic (Mureș) 40 δις κ.μ., Roman-Secuieni (Neamț) 24 δις κ.μ., Ghercești (Dolj) 11 δις κ.μ. και Sărmășel (Mureș) με 10 δις κ.μ.. Κατόπιν μακροχρόνιας εκμετάλλευσης, η δυναμική πολλών κοιτασμάτων βαίνει μειούμενη, καθιστώντας επιβεβλημένη την αξιοποίηση νέων φλεβών σε βαθύτερα υποστρώματα των εν λειτουργία γεωτρήσεων.

Η παραγωγή φυσικού αερίου στη Ρουμανία το 2024 ήταν 9,4 δις. κ.μ. (ελαφρώς αυξημένη σε σχέση με το 2023, οπότε ανήλθε στα 9,29 δις. κ.μ., +1,8%). Σύμφωνα με την περιοδική έκθεση “Gas and Electricity Market” της Ε. Επιτροπής, το 2024 η Ρουμανία ήταν η δεύτερη παραγωγός χώρα φυσικού αερίου στην Ε.Ε. (παρήγε το 29% του συνόλου), πίσω μόνο από την Ολλανδία (9,7 δις. κ.μ.). Οι εισαγωγές φυσικού αερίου σημείωσαν πτώση για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά καθώς το 2024 μειώθηκαν κατά 13,9% (μείωση 294.800 toe) σε σύγκριση με το 2023, φτάνοντας τα 1,821 εκατομμύρια τόνους ισοδύναμου πετρελαίου. Όσον αφορά τον όγκο του φυσικού αερίου που χρησιμοποίησε η Ρουμανία κατά το 2024, αυτός ανήλθε στα 9,9 δισεκατομμύρια κ.μ., ελαφρώς αυξημένος (4%) σε σχέση με το 2023 (9,5 δις. κ.μ.).

Την ιδιοκτησία του δικτύου διανομής φυσικού αερίου στη Ρουμανία έχει η κρατική εταιρεία SNTGN Transgaz SA Medias, η οποία διαχειρίζεται ένα δίκτυο αγωγών μήκους 13.110 χλμ. Η εταιρεία αποτελεί τον τεχνικό βραχίονα του εθνικού συστήματος διανομής και διασφαλίζει, α) την αποτελεσματικότητα, β) την διαφάνεια, γ) την ισονομία πρόσβασης, δ) την ανταγωνιστικότητα, ε) την έρευνα και ανάπτυξη του δικτύου, καθώς και την συμβατότητα με την Ενωσιακή και Εθνική Νομοθεσία σε ότι αφορά τα κριτήρια ποιότητας, λειτουργίας, περιβαλλοντικής προστασίας και βιώσιμης ανάπτυξης. Καίτοι το πλειοψηφικό μερίδιο 58,51% ελέγχεται από το κράτος (Υπουργείο Οικονομίας, Επιχειρηματικότητας & Τουρισμού), η εταιρεία είναι μερικώς ιδιωτικοποιημένη, με το 30,73% του Μετοχικού Κεφαλαίου να ελέγχεται από θεσμικούς επενδυτές και το 10,76% από ιδιώτες.

Επιχειρώντας να διασφαλίσει τόσο την ενεργειακή της ασφάλεια όσο και να εξισορροπήσει μεταβατικά το ενεργειακό της μίγμα, ενώ βρίσκεται σε διαδικασία απολιγνιτοποίησης, η Ρουμανία προτεραιοποιεί, αφενός, την εκμετάλλευση νέων, βαθύτερων, φλεβών σε υπό εκμετάλλευση κοιτάσματα και -κυρίως- την έναρξη εμπορικής άντλησης 10 δις κ.μ. ετησίως

από υπεράκτια κοιτάσματα στη Μαύρη Θάλασσα (Deep Neptune και, δευτερευόντως, Doina), από το 2027.

Η Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της Ρουμανίας (National Energy Regulatory Authority – ANRE) ενέκρινε, με την απόφασή της Νο. 2717/17.12.2024, το Σχέδιο Ανάπτυξης του Εθνικού Δικτύου Διανομής Φυσικού Αερίου, για την περίοδο 2024-2033. Στο πλαίσιο αυτό, η ως άνω κρατική διαχειρίστρια εταιρεία Transgaz έχει προϋπολογίσει την επένδυση 4,16 δις ευρώ για την υλοποίηση 13 σημαντικών έργων αναβάθμισης του δικτύου, κατά την περίοδο 2025-2033. Τα εν λόγω έργα στοχεύουν : α/. Στην εξασφάλιση επαρκούς διασυνδεσιμότητας με τις γειτονικές χώρες, β/. Στην δημιουργία περιφερειακών οδεύσεων διανομής προς αξιοποίηση νέων πηγών προσφοράς (π.χ. αεριοποιημένου LNG), γ/. Στην κατασκευή της απαραίτητης υποδομής για την διοχέτευση φυσικού αερίου από υπεράκτια κοιτάσματα στην αγορά τόσο της Ρουμανίας όσο και άλλων χωρών της περιοχής, δ/. Στην επέκταση του δικτύου διανομής για την παροχή αερίου σε πλέον δυσπρόσιτες περιοχές, και ε/. Στην συνεισφορά για την δημιουργία της ενοποιημένης αγοράς φυσικού αερίου της Ε.Ε..

Ως κύρια έργα προτεραιότητας, προσδιορίζονται η επέκταση του αγωγού αμφίδρομης ροής Bulgaria-Romania-Hungary-Austria (BRUA), προϋπολογισμού 855 εκ. ευρώ με σχεδιαζόμενη ολοκλήρωση το 2029 (προς αξιοποίηση και της αυξημένης παροχής φυσικού αερίου από τον Κάθετο Διάδρομο) και η ανάπτυξη του αγωγού Eastring-Romania, Phase I (ετήσια δυναμικότητα 20 bcm, προϋπολογισμός 1,3 δις ευρώ, σχεδιαζόμενη ολοκλήρωση 2028) και Phase II (ετήσια δυναμικότητα 40 bcm, προϋπολογισμός 357 εκ. ευρώ, σχεδιαζόμενη ολοκλήρωση 2033 – υπενθυμίζεται ότι το έργο EASTRING αποτελεί έναν αμφίδρομο αγωγό φυσικού αερίου κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, ο οποίος προβλέπεται να συνδέσει την Κεντρική και τη Νοτιο-Ανατολική Ευρώπη - Σλοβακία, Ουγγαρία, Ρουμανία και Βουλγαρία - προς αξιοποίηση των κοιτασμάτων της Κασπίας και της Μέσης Ανατολής).

Τέλος, όσον αφορά τις μεσοπρόθεσμες προοπτικές, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα η Εθνική Επιτροπή Στρατηγικής και Προγνώσεων (National Commission for Strategy and Prognosis), η εθνική παραγωγή προβλέπεται να αυξηθεί κατά μέσο όρο 1,7% ετησίως κατά την περίοδο 2024-2027. Πέραν του καταληκτικού αυτού έτους, υπενθυμίζεται ότι η Ρουμανία προσβλέπει στον διπλασιασμό της εθνικής παραγωγής φυσικού αερίου από το 2027, οπότε αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία η μονάδα εκμετάλλευσης του υπεράκτιου κοιτάσματος φυσικού αερίου Deep Neptun, δυναμικότητας περί τα 100 δις κ.μ., το οποίο αναπτύσσουν από κοινού οι OMV Petrom και Romgaz.

Αναφορικά με τους στόχους του ρ/Υπουργείου Ενέργειας για το φυσικό αέριο, διακρίνουμε : α/. την τάση μείωσης των εισαγωγών (συνεπεία της τόνωσης της εγχώριας παραγωγής, σε συνδυασμό με την μειωμένη κατανάλωση λόγω υψηλών τιμών), με παράλληλη προσπάθεια απεξάρτησης ή έστω περιορισμένης έκθεσης στο ρωσικό φυσικό αέριο και β/. την προτεραιοποίηση εκμετάλλευσης νέων φλεβών είτε σε βαθύτερα υποστρώματα του εδάφους, είτε – και κυρίως – μέσω της έναρξης εμπορικής άντλησης 10 δις κ.μ. ετησίως από υπεράκτια κοιτάσματα στη Μαύρη Θάλασσα (Deep Neptune και, δευτερευόντως, Doina). Απώτερος στόχος είναι η χώρα να καταστεί καθαρός εξαγωγέας φυσικού αερίου με ορίζοντα έως το 2050, το οποίο αποτελεί και την καταληκτική ημερομηνία ολοκλήρωσης της απανθρακοποίησης της Ρουμανίας, σύμφωνα με το European Green Deal της Ε.Ε., σε πλαίσιο και Συμφωνίας Παρισίων της COP21.

1.3.3. Πυρηνική Ενέργεια

Η Ρουμανία προτεραιοποιεί τον εκσυγχρονισμό και την περαιτέρω ανάπτυξη του εθνικού προγράμματος παραγωγής πυρηνικής ενέργειας, με στόχο την εξισορρόπηση του ενεργειακού της μίγματος, σε μια ιδιαίτερα κρίσιμη χρονική συγκυρία, κατά την οποία επιδιώκονται ταυτόχρονα η πράσινη ενεργειακή μετάβαση και η ενεργειακή ανεξάρτηση από τη Ρωσία.

Επί του παρόντος, λειτουργούν δύο πυρηνικές μονάδες στο εργοστάσιο της Cernavodă, δυναμικότητας 650 Mw έκαστη (συμβάλλοντας κατά 7,7% στο ενεργειακό μείγμα). Χρησιμοποιούν Καναδικούς Αντιδραστήρες Candu-6 τεχνολογίας Heavy Water Reactors (PHWR), των οποίων η λειτουργία ξεκίνησε το 1996 και 2007 αντίστοιχα. Η διάρκεια ζωής της Μονάδας 1 λήγει το 2029, ωστόσο η Ρουμανία υπέγραψε, στις 12 Ιουνίου 2024, συμφωνία αξίας 240 εκ. Ευρώ με την εταιρεία Canadian Nuclear Partners (θυγατρική της κρατικής Ontario Power Generation), με στόχο την εξασφάλιση παράτασης ζωής 30 ετών της Μονάδας μέσω του εκσυγχρονισμού της.

Στις αρχές Ιουλίου 2024, η Ε. Επιτροπή εξέφρασε, κατόπιν σχετικού αιτήματος της Ρουμανικής Κυβέρνησης, την σύμφωνη γνώμη της για την ολοκλήρωση δύο επιπλέον μονάδων (3 & 4), οι οποίες θα χρησιμοποιούν ομοίως αντιδραστήρες Candu-6 και αναμένεται να τεθούν σε εμπορική λειτουργία το 2030 και 2031 αντιστοίχως. Η δυναμικότητά τους αναμένεται να ανέλθει σε 700 Mw περίπου, έκαστος. Την αποπεράτωση των νέων μονάδων θα αναλάβει η Κοινοπραξία FCSA Joint Venture, αποτελούμενη από τις εταιρείες Fluor and Sargent & Lundy (Η.Π.Α.), Atkins Realis (Καναδάς) και Ansaldo Nucleare (Ιταλία). Το σχέδιο θα συγχρηματοδοτηθεί από τις Τράπεζες EXport-IMport των τριών χωρών (3 δισ. δολ. ΗΠΑ, 2 δισ. δολ. Καναδά και 2 δισ. ευρώ αντιστοίχως). Από πλευράς Ρουμανίας, την διαδικασία ολοκλήρωσης και θέσης σε λειτουργία διαχειρίζεται η εταιρεία EnergoNuclear, θυγατρική της κρατικής SN Nuclearelectrica.

Η έμφαση από ρουμανικής πλευράς αποδίδεται περισσότερο στην ανάπτυξη Μονάδων Μικρών Αρθρωτών Αντιδραστήρων (Small Modular Reactors – SMR), οι οποίοι συνδυάζουν μικρό μέγεθος με υψηλή αποδοτικότητα και χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα. Η SN Nuclearelectrica (το μετοχικό κεφάλαιο της οποίας ελέγχεται κατά 82,5% από το ρ/Υπουργείο Ενέργειας), κατόπιν συμφωνίας με την NuScale Power Corporation (αμερικανική εταιρεία που αναπτύσσει και προωθεί SMRs), σχημάτισε την Κοινοπραξία RoPower Nuclear SA με την Ρουμανική εταιρεία ενέργειας Nova Power & Gas, με στόχο την δημιουργία της Πυρηνικής Μονάδας **Nuscale VOYGR SMR**, πλησίον της Κοινότητας Doicești, περί τα 90 χλμ. βορειοδυτικά του Βουκουρεστίου. Προβλέπεται η εγκατάσταση σειράς 6 αρθρωτών αντιδραστήρων, συνολικής δυναμικότητας 462 Mw. Η Μονάδα, με εκτιμώμενο χρόνο ολοκλήρωσης το 2030, προβλέπεται να μειώσει την ετήσια εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα στην ατμόσφαιρα κατά 4 εκατομμύρια τόνους. Περαιτέρω, το Εθνικό Ινστιτούτο Πυρηνικής Έρευνας και Ανάπτυξης (RATEN) σχεδιάζει την κατασκευή Μονάδας **EU-SMR-LFR** (περισσότερο γνωστή ως ALFRED), βασισμένης σε αντιδραστήρα τέταρτης γενιάς, πλησίον Κοινότητας Mioveni, περί τα 130 χλμ. βορειοδυτικά του Βουκουρεστίου. Πρόκειται για διεθνή κοινοπραξία με εταίρους τις Ansaldo Nucleare (Ιταλία), SCK-CEN (Βέλγιο) & ENEA (Ιταλία), με σκοπό την αξιοποίηση της πρωτοποριακής τεχνολογίας με ψύξη μέσω υγρού μολύβδου (Liquid Lead-Cooled Fast Reactor), η οποία είναι εξαιρετικά ανταγωνιστική, ενισχύει το επίπεδο ασφαλείας, βελτιστοποιεί την χρήση του καυσίμου και μειώνει τον όγκο και την τοξικότητα των αποβλήτων. Η Μονάδα ALFRED αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2028.

Συμπερασματικά, η επέκταση και ανάπτυξη του πυρηνικού προγράμματος της Ρουμανίας ενέχει κρίσιμο ρόλο : α) στην απεξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας από τη Ρωσία, β) στην σταδιακή κατάργηση των θερμικών ηλεκτροπαραγωγών μονάδων καύσης λιγνίτη, γ) στον συνδυασμό της επίτευξης της πράσινης μετάβασης και της συγκράτησης των τιμών καταναλωτή, δ) στη σταδιακή μείωση χρήσης ενεργειακών πόρων χαμηλότερου, πλην όμως υπαρκτού, περιβαλλοντικού αποτυπώματος, όπως το φυσικό αέριο, το μπλε υδρογόνο και οι τεχνολογίες Δέσμευσης και Αποθήκευσης Διοξειδίου του Άνθρακα (Carbon Capture and Storage, CCS), και ε) στην εξασφάλιση ενεργειακής αυτονομίας και ασφάλειας υπό το καθεστώς απρόβλεπτων γεωστρατηγικών εξελίξεων.

1.3.4. Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας

Περισσότερο από το ήμισυ της ηλεκτρικής ενέργειας της χώρας, περίπου το 64%, προέρχεται από καθαρές πηγές όπως η υδροηλεκτρική, η πυρηνική, η αιολική και η ηλιακή ενέργεια. Συγκεκριμένα, η υδροηλεκτρική ενέργεια συνεισφέρει περίπου το ένα τέταρτο, ακολουθούμενη από την πυρηνική ενέργεια με λίγο λιγότερο από το ένα πέμπτο. Η αιολική ενέργεια αντιπροσωπεύει περίπου το 11,5% και η ηλιακή ενέργεια προσθέτει περίπου 7,5%. Το υπόλοιπο της ηλεκτρικής ενέργειας, περίπου το 30%, παράγεται από ορυκτά καύσιμα, με το φυσικό αέριο να αντιπροσωπεύει περίπου το 16% και τον άνθρακα να συνεισφέρει περίπου το 12%. Το πετρέλαιο παίζει μικρό ρόλο, με ποσοστό κοντά στο 2%, και οι καθαρές εισαγωγές αντιπροσωπεύουν περίπου το 5,5%.

ι. Υδροηλεκτρική Ενέργεια

Η αξιοποίηση της υδροηλεκτρικής ενέργειας είναι εξαιρετικά υψηλή στη Ρουμανία, καθώς βρίσκονται σε λειτουργία 208 υδροηλεκτρικές μονάδες, η μερίδα του λέοντος των οποίων κατασκευάστηκε κατά την περίοδο 1960-1980.

Τις υδροηλεκτρικές μονάδες της χώρας διαχειρίζεται η κρατική εταιρεία Hidroelectrica. Τα σημαντικότερα υδροηλεκτρικά έργα (YHE) είναι τα Portile de Fier I (1.161 MW), Lotru-Ciunget (509 MW), Raul Mare Retezat (335 MW), Portile de Fier II (245 MW), Mariselu (219 MW), Vidraru (219 MW), και Stejarul Bicz (208 MW). Η Ρουμανία εκτιμάται ότι διαθέτει μη αξιοποιημένη υδροηλεκτρική ισχύ της τάξης των 9 GW.

Ειδικά για το έτος που εξετάζουμε και όπως ανακοίνωσε η Hidroelectrica, η λειψυδρία έπληξε καίρια την παραγωγή υδροηλεκτρικής ενέργειας, η οποία κατέγραψε κάθετη πτώση της τάξης του 40% σε σχέση με το 2023.

Επιβεβαιώνοντας την σημασία της υδροηλεκτρικής ενέργειας, το Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας της Ρουμανίας (Supreme Council for Country's Defense – CSAT) αποφάσισε επί της αρχής την ένταξη 10 ημιτελών υδροηλεκτρικών έργων εγκαταστημένης ισχύος 700 MW στον κατάλογο έργων εθνικής σημασίας. Η κατασκευή των έργων αυτών ξεκίνησε μετά το 1989 και ο βαθμός υλοποίησης κυμαίνεται μεταξύ 60 και 90%, πλην όμως δεν έχει καταστεί δυνατή η ολοκλήρωσή τους για ποικίλους “γραφειοκρατικούς, κυρίως” λόγους, όπως η εξασφάλιση περιβαλλοντικών αδειών λειτουργίας ή ο αποχαρακτηρισμός δασικών περιοχών. Στο πλαίσιο, ωστόσο, του τρέχοντος περιβαλλοντικού δόγματος της Ρουμανίας περί εξασφάλισης “ασφαλούς, φθηνής και πράσινης ενέργειας”, προτεραιοποιείται πλέον η ολοκλήρωση και έναρξη λειτουργίας των μονάδων αυτών εντός τριών, το αργότερο, ετών, καθώς εκτιμάται ότι θα ενισχύσουν κατά 10% την παραγόμενη στη χώρα υδροηλεκτρική ενέργεια, ενισχύοντας την ενεργειακή ανεξαρτησία και ασφάλεια, τον

περιορισμό των διακοπών ρεύματος και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας δια της εξασφάλισης χαμηλότερων τιμών ηλεκτρικής ενέργειας.

ii. Ηλιακή ενέργεια

Η Ρουμανία εμφανίζει αξιόλογη προοπτική παραγωγής ηλιακής ενέργειας, ιδίως στο νότιο τμήμα της, όπου και καταγράφονται περί τις 210 ημέρες ηλιοφάνειας ετησίως. Οι πλέον πρόσφορες περιοχές για την ανάπτυξη φωτοβολταϊκών πάρκων είναι οι ακτές της Μαύρης Θάλασσας, η Βόρεια Dobruja (νοτιοανατολικά) και η Oltenia (νοτιοδυτικά). Το πλέον σημαντικό νέο σχέδιο είναι το φωτοβολταϊκό πάρκο Dama Solar της εταιρείας Rezolv Energy, πλησίον των σημείων ενεργειακής διασύνδεσης με την Ουγγαρία. Με εγκατεστημένη ισχύ 1,044 GW σε πλήρη ανάπτυξη (εντός τριετίας), θα είναι το μεγαλύτερο φωτοβολταϊκό έργο της Ευρώπης, ικανό να καλύψει τις ενεργειακές ανάγκες 280.000 νοικοκυριών. Επίσης, η Ρουμανία προωθεί και ένα οικιακό πρόγραμμα εγκατάστασης φωτοβολταϊκών συλλεκτών σε οροφές (Casa Verde Fotovoltaice).

iii. Αιολική ενέργεια

Σύμφωνα με μελέτη του Austrian Institute of Technology (AIT), η Ρουμανία διαθέτει δυναμικό εκμετάλλευσης χερσαίων αιολικών πόρων ισχύος 166 GW, έναντι σημερινής εγκατεστημένης ισχύος 3 μόλις GW. Οι πλέον ευοίωνες προοπτικές ανάπτυξης αιολικών πάρκων εντοπίζονται στους Νομούς Brăila, Constanța, Galați, Ialomita και Tulcea. Ωστόσο, η καθυστέρηση εκσυγχρονισμού του δικτύου διανομής λειτουργεί αποθαρρυντικά για τις απαραίτητες επενδύσεις, καθώς μάλιστα, σε πολλές περιπτώσεις, είναι δυσχερές γεωγραφικά να διοχετευθεί η παραγόμενη αιολική ενέργεια στο εθνικό δίκτυο. Καταγράφονται, ομοίως, σχέδια σε τελικό στάδιο της ως άνω Rezolv Energy για την ανάπτυξη των αιολικών πάρκων Dunarea East & West (πλησίον Constanța), συνολικής ισχύος 600MW (σε κοινοπραξία με την επενδυτική εταιρεία Μεγάλης Βρετανίας Low Carbon), καθώς και του Vifor Buzau, ισχύος 450 MW. Επισημαίνεται επίσης και η φιλοδοξία της Ρουμανίας να καταστεί η πρώτη χώρα που θα αναπτύξει **υπεράκτια αιολικά πάρκα** στη Μαύρη Θάλασσα, καθώς μελέτη της Παγκοσμίου Τράπεζας υποδεικνύει ότι η χώρα διαθέτει συνολική δυνατότητα (capacity) άντλησης 76 GW ενέργειας από τον εν λόγω πόρο.

iv. Βιοκαύσιμα

Η Ρουμανία διαθέτει πολύ μεγάλες δυνατότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από **βιοαπόβλητα/βιομάζα**, οι οποίες όμως είναι σχεδόν πλήρως αναξιοποίητες. Η Ρουμανική Κυβέρνηση εξετάζει επίσης και τη δυνατότητα αξιοποίησης της **γεωθερμικής ενέργειας** της χώρας. Στο πλαίσιο του, αναθεωρημένου στις 2.5.2024, “Προσωρινού Πλαισίου Κρίσης και Μετάβασης” για τη λήψη μέτρων Κρατικής Ενίσχυσης με σκοπό τη στήριξη της οικονομίας μετά την επίθεση της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας” (Temporary Crisis and Transition Framework – TCTF), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε (11.10.2024) το αίτημα της Ρουμανικής Κυβέρνησης για τη στήριξη επενδύσεων σε νέες δυνατότητες παραγωγής βιοκαυσίμων. Η εν λόγω χρηματοδότηση θα ανέλθει σε 500 εκ. €, υπό τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων από το

Ταμείο Εκσυγχρονισμού της Ε.Ε. (EU Modernisation Fund), οι οποίες θα διοχετευτούν στοχευμένα στην παραγωγή προηγμένων βιοκαυσίμων, όπως η βιοαιθανόλη, τα βιώσιμα αεροπορικά καύσιμα και το φυτικό έλαιο από την επεξεργασία υδρογόνου. Η Ρουμανία οφείλει να μην υπερβεί το ανώτατο όριο του εγκριθέντος κονδυλίου και να διαθέσει τις ενισχύσεις έως τα τέλη του 2025. Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, παρά το γεγονός πως η Ρουμανία διαθέτει πολύ μεγάλες δυνατότητες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από βιομάζα, η συμμετοχή στο εγχώριο ενεργειακό μίγμα περιορίζεται επί του παρόντος σε μόλις 0,8%, ώστε, υπό αυτό το πρίσμα, τα ως άνω μέτρα ενίσχυσης της παραγωγής βιοκαυσίμων προβλέπεται να συμβάλουν ουσιαστικά στην βελτίωση της βιώσιμης ενεργειακής ασφάλειας της χώρας.

υ. Υδρογόνο

Η Εθνική Στρατηγική και το αντίστοιχο Σχέδιο Δράσης της Ρουμανίας για το **Καθαρό Υδρογόνο** (National Hydrogen Strategy and Action Plan 2023-2030, (<https://energie.gov.ro/wp-content/uploads/2023/05/EN-Proiect-National-Hydrogen-Strategy.pdf>), στοχεύει σε επενδύσεις ύψους 4,8 δις ευρώ για την παραγωγή 152,9 χιλιάδων τόνων καθαρού υδρογόνου ετησίως, έως το έτος 2030. Το εν λόγω σχέδιο αποκλείει την χρήση του παραχθέντος καυσίμου για οικιακή θέρμανση και τουρμπίνες συνδυασμένου κύκλου αερίου, και εστιάζει στην διοχέτευσή του στον τομέα των μεταφορών (47,3%), σε υπάρχουσες (37,2%) και υπό σχεδιασμό (15,5%) βιομηχανικές δραστηριότητες, με έμφαση στη χαλυβουργία.

Στο ίδιο πλαίσιο, υπογράφηκε το Νοέμβριο του 2024, η κατ' αποκλειστικότητα χρηματοδοτούμενη από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, σύμβαση ύψους 130 εκ. ευρώ, για την κατασκευή του Ρουμανικού Κέντρου Υδρογόνου και Νέων Ενεργειακών Τεχνολογιών, "**RoHydroHub**". Το έργο "RoHydroHub" εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος της Ρουμανίας για την έξυπνη ανάπτυξη, την ψηφιοποίηση και τα χρηματοπιστωτικά μέσα (Smart Growth, Digitization and Financial Instruments Program-PoCIDIF), ενώ η υλοποίησή του εξασφαλίζεται από την σύμπραξη μεταξύ του Εθνικού Ινστιτούτου Έρευνας και Ανάπτυξης Κρυογενετικών και Ισοτοπικών Τεχνολογιών της Ρουμανίας - "ICSI Ramnicu-Valcea" και του Πολυτεχνείου του Βουκουρεστίου.

1.3.5. Οι ελληνικές εταιρείες στον τομέα των ΑΠΕ στη Ρουμανία

α/ Ο **Όμιλος ΔΕΗ** έχει διπλασιάσει την εγκατεστημένη ισχύ από ΑΠΕ και είναι ήδη ο μεγαλύτερος παραγωγός από ΑΠΕ στη χώρα, έχοντας σε λειτουργία 25 αιολικά, φωτοβολταϊκά και υδροηλεκτρικά έργα καθώς και μονάδες αποθήκευσης με μπαταρίες, συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 1,3 GW. Βασικός βραχίονας ανάπτυξης του χαρτοφυλακίου ΑΠΕ του Ομίλου ΔΕΗ είναι η 100% θυγατρική ΔΕΗ Ανανεώσιμες. Η ΔΕΗ Ανανεώσιμες επενδύει στη δύναμη της φύσης, μέσα από την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ και την αποθήκευση ενέργειας. Πλέον των μεγάλων φωτοβολταϊκών και αιολικών έργων που κατασκευάζει, η εταιρεία καινοτομεί στην αγορά της Νοτιοανατολικής Ευρώπης μέσα από έργα που καλύπτουν όλο το εύρος των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (άνεμο, ήλιο, νερό, γεωθερμία και βιομάζα).

β/ Η **METLEN Energy & Metals** (Ομίλου Μυτιληναίου) κατέχει κυρίαρχη θέση στη Ρουμανική αγορά, με έμφαση στην κατασκευή φωτοβολταϊκών πάρκων (προγραμματισμένα έργα 1.570 MW, εκ των οποίων τα 1.070 MW για τη ΔΕΗ Ανανεώσιμες). Έχει ολοκληρώσει έργα δυναμικότητας 230 MW ενώ άλλα 570 MW βρίσκονται υπό κατασκευή και για τα λοιπά

έχουν παραγγελθεί τα απαραίτητα υλικά. Η εταιρεία σχεδιάζει επίσης την κατασκευή Μονάδων Αποθήκευσης Ενέργειας δυναμικότητας 500 MW, ενώ εξετάζει και το ενδεχόμενο μελλοντικής διαχείρισης μέρους των φωτοβολταϊκών πάρκων που αναπτύσσει, έχοντας υποβάλλει στις Ρουμανικές Αρχές αίτημα αδειοδότησης για εμπορική δραστηριότητα και πωλήσεις ενέργειας σε μεγάλους χρήστες. Ταυτόχρονα, εξετάζει και τη δυνατότητα παροχής ηλεκτρικού ρεύματος στη Μολδαβία και, ενδεχομένως, στην Ουκρανία μέσω διασυνδεδετήρων γραμμών υψηλής τάσεως. Η εταιρεία έλαβε στις 4 Φεβρουαρίου τ.ε., άδεια από την Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας της Ρουμανίας (ANRE) για την άσκηση δραστηριότητας προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας στη ρουμανική επικράτεια.

γ/ Η **HELLENiQ Renewables/HELLENiQ Energy (πρώην ΕΛΠΕ)** προτίθεται να αναπτύξει, σε μια ακτίνα 100 χλμ. γύρω από το Βουκουρέστι, τέσσερα φωτοβολταϊκά πάρκα, συνολικής ισχύος 211 MW (κατασκευή από Όμιλο Μυτιληναίου με προϋπολογισμό λίγο κάτω των 200 εκ. ευρώ), τα οποία θα επεκτείνει, σε δεύτερη φάση, στα 600 περίπου MW. Ο στρατηγικός σχεδιασμός της εταιρείας προβλέπει ανάπτυξη εγκατεστημένης ισχύος άνω του 1 GW έως το 2030.

δ/ Ο Όμιλος **AVAX** υπέγραψε, στις 31/5/2023, συμφωνία με την Ιρακινή εταιρεία Mass Group Holding (MGH), για την κατασκευή ενός εκ των μεγαλύτερων ενεργειακών έργων στην Ευρώπη. Η Μονάδα ηλεκτροπαραγωγής με καύσιμο φυσικό αέριο MASS MINTIA POWER PLANT, ισχύος 1.750 MW, θα κατασκευαστεί πλησίον της πόλεως Deva (επαρχία Hunedoara). Ο προϋπολογισμός κατασκευής του έργου ανέρχεται σε 673,5 εκ. Ευρώ, με προβλεπόμενη παράδοση το θέρος του 2026. Ο πρώτος αεριοστρόβιλος παραδόθηκε τον Ιούνιο του 2024.

ε/ Η **MORE, θυγατρική της Motor Oil**, συμμετέχει, με μειοψηφικό μερίδιο 49%, σε Κοινοπραξία (με Alive Renewable Holding Limited), για την κατασκευή δύο φωτοβολταϊκών σταθμών συνολικής εγκατεστημένης ισχύος 86 MW (Buzău).

στ/ Η Κοινοπραξία **SUNEL** (αμιγώς ελληνική) - **AMERESCO**, Inc. (αμερικανική, ελληνικών συμφερόντων) συμμετείχε σε ευρωπαϊκό διαγωνισμό (σε πλαίσιο σχεδίου ανθεκτικότητας) για την κατασκευή ενός φωτοβολταϊκού πάρκου, σε τέσσερα τμήματα, συνολικής ισχύος 570 MW και προϋπολογισμού 375 εκ. ευρώ. Το εν λόγω πάρκο θα αναπτυχθεί σε 7.000 στρέμματα συνολικά, πλησίον πόλης Targu Jiu, στη Νοτιο-Δυτική Ρουμανία (περιοχή Oltenia, βορείως της Κράιοβα), σε περιοχή που στο παρελθόν χρησιμοποιούνταν για την απόθεση υπολειμματικής στάχτης από καύση λιγνίτη. Ο διαγωνισμός λαμβάνει χώρα για λογαριασμό της Κοινοπραξίας Αυστριακού Ομίλου OMV και της Ρουμανικής Κρατικής εταιρείας CE Oltenia, που θα παραλάβει και θα διαχειριστεί το έργο, στο σύνολό του. Οι φάκελοι της υποψηφιότητας AMERESCO-SUNEL αξιολογήθηκαν και η εταιρεία έχει ειδοποιηθεί ότι επιλέχθηκε για την κατασκευή των τριών εκ των τεσσάρων τμημάτων.

ζ/ Η εταιρεία συμμετοχών Navios Investment Srl, ελληνικών συμφερόντων σε ποσοστό 50%, διαθέτει στο χαρτοφυλάκιό της την εταιρία **Montana Renewable Energy** με φωτοβολταϊκά πάρκα σε λειτουργία 12 MWp, την εταιρεία Ecoterra Biogas με το μεγαλύτερο έργο βιοαερίου της Ρουμανίας ισχύος 3 MW, το οποίο αξιοποιεί για τη λειτουργία του οργανικά απόβλητα, τις εταιρίες Energy Innovative Solutions και Restore Energy οι οποίες διαθέτουν σε λειτουργία από ένα έργο με μηχανές φυσικού αερίου η καθεμία ισχύος 20 MWp έκαστο και από ένα έργο αποθήκευσης με μπαταρίες ισχύος 6MW/6MWh έκαστο τα οποία χρησιμοποιούνται για την παροχή υπηρεσιών εξισορρόπησης του δικτύου, καθώς και την εταιρία Vermont Green Energy η οποία αυτή την περίοδο κατασκευάζει σε ιδιόκτητο ακίνητο 50 εκταρίων πλησίον του Βουκουρεστίου ένα υβριδικό φωτοβολταϊκό έργο ισχύος 40 MWp με αποθήκευση με μπαταρίες ισχύος 50MW/100MWh.

η/ Η ελληνική εταιρεία **Econous Green Energy** συνήψε συμφωνία συνεργασίας με την Φινλανδική επενδυτική εταιρεία **Korkia**, για την ανάπτυξη φωτοβολταϊκών πάρκων συνολικής ισχύος 600 MW (Μάρτιος 2024). Η μονάδα θα δύναται να καλύψει τις ανάγκες 200.00 νοικοκυριών και θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 300 τόνους, ποσότητα που αντιστοιχεί στους ετήσιους ρύπους 120.000 αυτοκινήτων.

1.4. ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ

1.4.1 ΕΜΠΟΡΙΟ ΑΓΑΘΩΝ

Το 2024, οι ρ/εξαγωγές ανήλθαν σε 92,692 δισ. ευρώ (μειωμένες κατά 0,4% σε σχέση με το 2023) και οι εισαγωγές σε 126,083 δισ. ευρώ (+3,3%). Το εμπορικό έλλειμμα ήταν 33,391 δισ. ευρώ, δηλαδή 4,443 δισ. ευρώ περισσότερα από το 2023 (+15,3%). Η διαχρονική εξέλιξη του εξωτερικού εμπορίου της χώρας καταγράφεται στον ακόλουθο πίνακα:

Πίνακας 5: Εξωτερικό εμπόριο αγαθών της Ρουμανίας (σε δισ. ευρώ)

Δισ. Ευρώ	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Μεταβολή 2024/2023
Εξαγωγές αγαθών	69,003	62,175	74,701	91,952	93,098	92,692	-0,4%
Εισαγωγές αγαθών	86,285	80,564	98,401	126,05	122,046	126,083	+3,3%
Εμπορικό ισοζύγιο	-17,282	-18,388	-23,700	-34,095	-28,948	-33,391	+15,3%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου)

Όσον αφορά στις εξαγωγές αγαθών, τα δέκα κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα της Ρουμανίας είναι: αυτοκίνητα και λοιπά οχήματα, μηχανολογικός εξοπλισμός, βιομηχανικά μηχανήματα και εξοπλισμός, δημητριακά, καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ, σίδηρος, χάλυβας και τεχνουργήματα από σίδηρο ή χάλυβα, ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο), έπιπλα και επαγγελματικά και επιστημονικά όργανα και εξοπλισμό.

Πίνακας 6: Εξαγωγές αγαθών Ρουμανίας (σε εκ. ευρώ)

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2024		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	2024/2023
78. Αυτοκίνητα, οχήματα, ελκυστήρες, ποδήλατα	15.956,9	17,2%	+10,7%
77. Ηλεκτρικά μηχανήματα, συσκευές και τα μέρη τους	14.789,0	15,9%	-2,9%
74. Γενικά βιομηχανικά μηχανήματα και εξοπλισμός	5.458,0	5,9%	-1,7%

04. Δημητριακά	3.448,5	3,7%	-24,4%
62. Καουτσούκ και τεχνουργήματα από καουτσούκ	3.322,6	3,6%	+0,8%
69. Τεχνουργήματα από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα	2.927,7	3,2%	-2,6%
33. Πετρέλαιο και πετρελαϊκά προϊόντα	2.893,2	3,1%	-1,6%
87. Επαγγελματικά και επιστημονικά όργανα και εξοπλισμός	2.755,7	3,0%	-1,6%
67. Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας	2.478,1	2,7%	-16,8%
82. Έπιπλα και μέρη αυτών	2.458,6	2,6%	-3,2%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου)

Τα κυριότερα αγαθά που εισάγει η χώρα είναι μηχανές, συσκευές, ηλεκτρολογικός εξοπλισμός, λέβητες, αυτοκίνητα, ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο), φαρμακευτικά προϊόντα, σίδηρος, χάλυβας, όργανα και συσκευές οπτικής και κινηματογραφίας και κλωστοϋφαντουργικά νήματα και υφάσματα,

Πίνακας 7: Εισαγωγές αγαθών στη Ρουμανία (σε εκ. ευρώ)

2ψήφιο κεφάλαιο συνδυασμένης ονοματολογίας	2024		Μεταβολή στην αξία
	Αξία	% στο σύνολο	2024/2023
77. Ηλεκτρικά μηχανήματα, συσκευές και τα μέρη τους	13.824,7	11,0%	-2,7%
78. Αυτοκίνητα, οχήματα, ελκυστήρες, ποδήλατα	12.466,7	9,9%	+6,0%
33. Πετρέλαιο και πετρελαϊκά προϊόντα	7.746,1	6,1%	+0,2%
74. Γενικά βιομηχανικά μηχανήματα και εξοπλισμός	6.431,2	5,1%	+6,6%
54. Φαρμακευτικά προϊόντα	6.180,0	4,9%	+19,9%
67. Χυτοσίδηρος, σίδηρος και χάλυβας	5.094,8	4,0%	+2,7%
69. Τεχνουργήματα από χυτοσίδηρο, σίδηρο ή χάλυβα	4.899,1	3,9%	+5,2%
76. Συσκευές και εξοπλισμός τηλεπικοινωνιών και ήχου για ηχογράφηση και αναπαραγωγή	3.958,3	3,1%	+0,9%
72. Εξοπλισμός και μηχανήματα για ειδικευμένες βιομηχανίες	3.437,5	2,7%	-6,2%
65. Ενδύματα και αξεσουάρ ένδυσης	2.883,8	2,3%	+11,1%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ)

Οι κυριότερες χώρες – εμπορικοί εταίροι της Ρουμανίας, όσον αφορά εξαγωγές και εισαγωγές είναι οι εξής :

Πίνακας 8 : Οι προορισμοί εξαγωγών Ρουμανίας και η θέση της Ελλάδας το 2024

Θέση	Χώρα	2024 εκ. ευρώ	Μερίδιο επί συνόλου εξαγωγών	2024 σε σχέση με 2023
	Σύνολο εξαγωγών	92.692	100,0%	-0,4%
1	Γερμανία	19.042,4	20,5%	-1,8%
2	Ιταλία	8.845,4	9,5%	-6,6%
3	Γαλλία	5.863,0	6,3%	-0,8%
4	Ουγγαρία	4.919,0	5,3%	-6,7%
5	Βουλγαρία	4.109,5	4,4%	6,2%
6	Πολωνία	3.715,4	4,0%	8,5%
7	Ολλανδία	3.377,9	3,6%	7,3%
8	Τουρκία	3.326,2	3,6%	8,7%
9	Τσεχία	3.088,6	3,3%	3,0%
10	Ηνωμένο Βασίλειο	2.904,2	3,1%	6,1%
11	Ισπανία	2.880,9	3,1%	-4,1%
12	Η.Π.Α.	2.283,7	2,5%	6,2%
13	Μολδαβία	2.259,1	2,4%	8,9%
14	Σλοβακία	2.042,3	2,2%	1,2%
15	Αυστρία	1.885,0	2,0%	-4,9%
16	Βέλγιο	1.878,1	2,0%	-15,4%
17	Ουκρανία	1.872,8	2,0%	-24,3%
18	Ελβετία	1.381,5	1,5%	83,0%
19	Ελλάδα	1.242,2	1,3%	13,7%
20	Σερβία	1.193,6	1,3%	-9,9%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου)

Πίνακας 9 : Οι προμηθευτές Ρουμανίας και η θέση της Ελλάδας το 2024

Θέση	Χώρα	2024 εκ. ευρώ	Μερίδιο επί συνόλου εξαγωγών	2024 σε σχέση με 2023
Σύνολο εισαγωγών		126.083,2	100,0%	3,3%
1	Γερμανία	23.521,4	18,7%	-0,7%
2	Ιταλία	10.443,7	8,3%	-1,1%
3	Ουγγαρία	8.380,1	6,6%	6,1%
4	Πολωνία	8.006,8	6,4%	5,1%
5	Κίνα	7.389,1	6,2%	15,9%
6	Τουρκία	7.108,4	5,6%	11,7%
7	Βουλγαρία	5.618,0	4,5%	-1,3%
8	Ολλανδία	5.433,3	4,3%	3,6%
9	Γαλλία	5.305,5	4,2%	1,8%
10	Αυστρία	3.906,5	3,1%	-8,5%
11	Ισπανία	3.834,7	3,0%	11,6%
12	Τσεχία	3.627,5	2,9%	-0,2%
13	Βέλγιο	3.134,3	2,5%	2,2%
14	Καζακστάν	2.580,1	2,0%	-5,9%
15	Σλοβακία	2.579,4	2,0%	6,6%
16	Ελλάδα	1.979,9	1,6%	8,8%
17	Ελβετία	1.569,9	1,2%	45,2%
18	Η.Π.Α.	1.315,4	1,0%	-4,5%
19	Ουκρανία	1.225,5	1,0%	-16,6%
20	Ηνωμένο Βασίλειο	1.220,4	1,0%	9,5%

Πηγή: Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής Ρουμανίας (επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου)

Παρατηρούμε ότι οι εξαγωγές προς τις πρώτες 20 χώρες πελάτες της Ρουμανίας καλύπτουν το 84,3% των συνολικών εξαγωγών (το 2023 κάλυπταν το 84,4%), ενώ οι πρώτες 20 χώρες προμηθευτές της Ρουμανίας κατέχουν μερίδιο 85,8% των συνολικών εισαγωγών (86,8% το 2023). Οι εμπορικές συναλλαγές με τα κράτη μέλη της Ε.Ε. αντιπροσωπεύουν τη μερίδα του λέοντος, καθώς ανέρχονται σε 66.721,6 δισ. ευρώ ως προς τις εξαγωγές (71,98% του συνόλου) και σε 90.882,8 δισ. ευρώ ως προς τις εισαγωγές (72,1% του συνόλου). Η Ελλάδα καταλαμβάνει, για το 2024, την 19^η θέση ως χώρα πελάτης των ρουμανικών προϊόντων και την 16^η ως χώρα - προμηθευτής της Ρουμανίας με μερίδιο 1,3% και 1,6% αντιστοίχως (όμοια θέση με το 2023, αλλά με ελαφρώς αυξημένα ποσοστά στο σύνολο, κατά 0,1% και στις δύο κατηγορίες).

1.4.2 ΕΜΠΟΡΙΟ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Το εμπόριο υπηρεσιών στη Ρουμανία διαρθρώνεται ως εξής για το 2024 (με βάση τα προσωρινά στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας - BNR): Οι εισπράξεις ανήλθαν σε 39,152 δισ. ευρώ (-1,3% σε σχέση με το 2023) και οι πληρωμές σε 27,660 δισ. ευρώ (+4,8%), διαμορφώνοντας πλεονασματικό υπέρ της Ρουμανίας ισοζύγιο κατά 11,492 δισ. ευρώ (-13,6%). Ο πίνακας που ακολουθεί αποτυπώνει το εμπόριο υπηρεσιών ανά κατηγορία:

Πίνακας 10: Εισπράξεις – Πληρωμές υπηρεσιών (εκ. ευρώ)

	2023			2024		
	Εισπράξεις	Πληρωμές	Ισοζύγιο	Εισπράξεις	Πληρωμές	Ισοζύγιο
Υπηρεσίες	39.689	26.382	13.307	39.152	27.660	11.492
1. Μεταποίηση	3.012	122	2.890	2.924	142	2.782
2. Μεταφορές	9.898	4.339	5.559	9.402	4.705	4.697
3. Τουρισμός	4.973	8.667	-3.694	5.319	9.617	-4.298
4. Τηλ/νίες, IT	10.219	4.104	6.115	9.944	3.868	6.076
5. Λοιπά	11.587	9.150	2.437	11.563	9.328	2.235

Πηγή: Εθνική (Κεντρική) Τράπεζα Ρουμανίας – BNR

1.5 ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Οι άμεσες επενδύσεις μη κατοίκων στη Ρουμανία μειώθηκαν κατά περισσότερο από ένα δισεκατομμύριο ευρώ το 2024, στα 5,730 δισ. ευρώ, από 6,748 δισ. ευρώ το 2023, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε η Εθνική Τράπεζα της Ρουμανίας (BNR). Εάν λάβουμε υπόψη μας ότι το απόθεμα των ΑΞΕ στη Ρουμανία, στο τέλος του 2023, ήταν 118,231 δισ. ευρώ (σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της BNR), τότε το αντίστοιχο μέγεθος θα πρέπει να αγγίζει τα 124 δισ. ευρώ στο τέλος του έτους που εξετάζουμε. Οι συμμετοχές σε μετοχές (συμπεριλαμβανομένων των εκτιμώμενων επανεπενδυόμενων κερδών) ανήλθαν σε καθαρά 4,650 δισ. ευρώ, ενώ τα ενδοομικά δάνεια σε 1,080 δισ. ευρώ. Συνολικά 6.084 εταιρείες με ξένο κεφάλαιο ιδρύθηκαν στη Ρουμανία το 2024, μειωμένες κατά 13,21% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκέντρωσε η Εθνική Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου (ONRC). Οι 6.084 νέες εταιρείες είχαν συνολικό εγγεγραμμένο μετοχικό κεφάλαιο σχεδόν 18,407 εκ. δολάρια ΗΠΑ, μειωμένο κατά 85,35% σε σύγκριση με το εγγεγραμμένο κεφάλαιο των εταιρειών που είχαν εγγραφεί το 2023, το οποίο ανερχόταν σε 125,664 εκ. δολάρια ΗΠΑ.. Στο τέλος Δεκεμβρίου 2024, υπήρχαν 290.930 εταιρείες στη Ρουμανία που λειτουργούσαν με ξένα κεφάλαια. Το εγγεγραμμένο κεφάλαιο ανερχόταν σε 74,208 δισ. δολάρια ΗΠΑ. Ο μεγαλύτερος αριθμός εταιρειών με ξένη συμμετοχή ανήκει σε Ιταλούς επενδυτές, 53.743 (εγγεγραμμένο κεφάλαιο 3,641 δισ. δολάρια ΗΠΑ), αλλά η υψηλότερη αξία του μετοχικού κεφαλαίου ανήκε σε ολλανδικές εταιρείες, 13,231 δισ. δολάρια ΗΠΑ, με 6.221 εταιρείες.

Τομείς προτεραιότητας προς τους οποίους κατευθύνονται οι άμεσες ξένες επενδύσεις είναι η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων, ο τραπεζικός τομέας, οι τηλεπικοινωνίες, η ενέργεια και ο κτηματομεσιτικός κλάδος.

Η πρωτεύουσα Βουκουρέστι, από μόνη της, προσελκύει το 55% περίπου των επενδύσεων. Παρά το γεγονός ότι ξένες εταιρείες έχουν τις παραγωγικές τους μονάδες στην επαρχία, η

έδρα τους βρίσκεται στο Βουκουρέστι. Η Ρουμανία άρχισε να προσελκύει επενδύσεις στις αρχές της δεκαετίας του 1990, με τις πιο σημαντικές να πραγματοποιούνται από τα μέσα του '90 και μετά.

Πιο αναλυτικά, οι σημαντικότεροι τομείς που προσελκύουν ξένες επενδύσεις στη Ρουμανία (με εμβληματικά παραδείγματα ανά τομέα) είναι οι ακόλουθοι :

- η αυτοκινητοβιομηχανία και τα μέρη αυτοκινήτων (Renault, Daimler Benz, Ford, Siemens, Continental Alcoa, Delpi Packard, Michelin, Pirelli)
- ο τραπεζικός και ο χρηματοοικονομικός τομέας (Citibank, Societe Generale, Royal Bank of Scotland, Ing, General Volksbank, Raiffeisen, Alpha Bank, Intesa, Garanti Bank, Erste Bank, Unicredit, Credit Agricole, Allianz, Vista Bank)
- ο τομέας πληροφορικής (Hewlett Packard, Intel, Microsoft, Oracle, Cisco)
- ο τομέας τηλεπικοινωνιών (Telecom, Orange, Telesystem International services, Vodafone).
- Ο ξενοδοχειακός κλάδος (Hilton, Marriott, Howard Johnson, Sofitel, Ramada, Radisson, Accor).
- Η βαριά βιομηχανία (Timken, Lafarge, Heidelberg, Plexus, Lufkin, Toro).
- Ο τομέας των καταναλωτικών αγαθών (Procter and Gamble, Unilever, Henkel, Coca Cola, Pepsico, Parmalat, Smithfield Foods)
- ο τομέας του λιανεμπορίου (Metro, Delhaize, Dm Drogerie, Carrefour, Cora, Selgros, Auchan, Kaufland)

**Πίνακας 11: Άμεσες Ξένες Επενδύσεις ανά χώρα προέλευσης
στο τέλος του 2023 (σε εκ. ευρώ)**

	Απόθεμα άμεσων ξένων επενδύσεων (σε εκ. ευρώ)	Ποσοστό επί του συνόλου (%)
1. Γερμανία	17.100	14,5
2. Αυστρία	13.871	11,7
3. Γαλλία	12.917	10,9
4. Η.Π.Α.	8.232	6,96
5. Ολλανδία	6.885	5,82
6. Ιταλία	6.426	5,44
7. Ελλάδα	4.207	3,59
8. Ελβετία	3.541	2,99
9. Μεγάλη Βρετανία	3.205	2,71
10. Βέλγιο	2.795	2,36

Πηγή: Εθνική (Κεντρική) Τράπεζα Ρουμανίας – BNR

2.1 ΝΕΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Τον Οκτώβριο του 2023 ψηφίστηκε ένα νέο φορολογικό νομοσχέδιο, το οποίο επέφερε τις εξής σημαντικές αλλαγές :

1. Φορολόγηση των μικρών επιχειρήσεων (micro - enterprises)

Το όριο του τζίρου για το χαρακτηρισμό μίας επιχείρησης ως μικρής κατεβαίνει από τα 500.000 στα 60.000 ευρώ. Οι μικρές επιχειρήσεις με έσοδα έως 60.000 ευρώ ετησίως θα φορολογούνται με 1% επί του κύκλου εργασιών (ετήσιος τζίρος), ενώ εάν τα έσοδα υπερβαίνουν το ποσό αυτό (60.000 ευρώ), ο φόρος θα αυξάνεται στο 3% επί του τζίρου.

2. Φορολόγηση μεγάλων επιχειρήσεων (κύκλος εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ ετησίως)

Οι επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών άνω των 50 εκ. ευρώ θα καταβάλλουν φόρο 1% επί του ετήσιου τζίρου, εφόσον ο φόρος αυτός είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο επί των κερδών με συντελεστή 16%. Από τον συνολικό κύκλο εργασιών όμως, εκτός από τις επενδύσεις, θα αφαιρούνται και οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης, οι οποίοι επίσης αποτελούν φόρο.

3. Ελάχιστος φόρος και για τις τράπεζες

Η ανωτέρω διάταξη περί φορολόγησης μεγάλων επιχειρήσεων, θα ισχύει και στις τράπεζες, καθώς και αυτές θα υποχρεούνται να πληρώνουν φόρο 2% επί του κύκλου εργασιών τους, εάν αυτός (φόρος) είναι υψηλότερος από τον φόρο 16% επί των κερδών.

4. Φοροαπαλλαγή στους τομείς της πληροφορικής, των κατασκευών, της γεωργίας και της βιομηχανίας τροφίμων

Η φορολογική απαλλαγή στην πληροφορική, τις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων διατηρείται μόνο για μηνιαία εισοδήματα κάτω των 10.000 λεί (περίπου 2.000 ευρώ). Η απαλλαγή ισχύει για έναν μόνο εργοδότη, ενώ το μέρος του ακαθάριστου μηνιαίου εισοδήματος που υπερβαίνει τα 10.000 λεί δεν επωφελείται από φορολογικές διευκολύνσεις.

5. Οι εργαζόμενοι στις κατασκευές, τη γεωργία και τη βιομηχανία τροφίμων θα πληρώνουν CASS (εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας)

Οι εργαζόμενοι σε αυτούς τους τομείς θα πληρώνουν κανονικά CASS (εισφορά κοινωνικής ασφάλισης υγείας), καθώς η κυβέρνηση καταργεί την εξαίρεση από την πληρωμή.

6. Αύξηση του Φ.Π.Α. για ορισμένες κατηγορίες αγαθών

Αυξάνεται ο ΦΠΑ για ορισμένα προϊόντα. Πιο συγκεκριμένα, ο Φ.Π.Α. αυξάνεται

-από 5% σε 9% για την προμήθεια κοινωνικής στέγασης, την προμήθεια τροφίμων υψηλής ποιότητας, την προμήθεια και εγκατάσταση φωτοβολταϊκών πάνελ, ηλιακών θερμοσιφώνων, αντλιών θερμότητας και άλλων συστημάτων θέρμανσης υψηλής απόδοσης, **καθώς και για παραστάσεις, συναυλίες, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις** (προσθήκη μετά την αρχική δημοσίευση του νομοσχεδίου).

-Αύξηση από 9% σε 19% του Φ.Π.Α. για την μη αλκοολούχο μπίρα και τροφίμων με προσθήκη ζάχαρης (των οποίων η συνολική περιεκτικότητα σε ζάχαρη είναι τουλάχιστον 10g/100g προϊόντος).

Αντίθετα, διατηρείται ο ΦΠΑ 5% στα βιβλία, τις εφημερίδες, τα περιοδικά, τα μουσεία, την παράδοση καυσόξυλων και τη θερμική ενέργεια.

7. Φόρος στα ακριβά κτίρια και αυτοκίνητα

Η κυβέρνηση υποχρεώνει τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν ακίνητα ακριβότερα από 2.500.000 λεί (περίπου 500.000 ευρώ) και αυτοκίνητα ακριβότερα από 375.000 λεί (περίπου 75.000 ευρώ) να πληρώσουν ειδικό φόρο. Στην περίπτωση των ακινήτων, ο φόρος θα υπολογίζεται με την εφαρμογή συντελεστή 0,3% επί της διαφοράς μεταξύ της φορολογητέας αξίας του κτιρίου που κοινοποιείται από το τοπικό φορολογικό όργανο μέσω της φορολογικής απόφασης και του ανώτατου ορίου των 2.500.000 λεί. Στην περίπτωση των πολυτελών αυτοκινήτων, θα προσδιορίζεται με την εφαρμογή συντελεστή 0,3% επί της διαφοράς μεταξύ της αξίας αγοράς και του ανώτατου ορίου των 375.000 λεί.

8. Αυξάνονται οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης

Αύξηση του επιπέδου των ειδικών φόρων κατανάλωσης για το αλκοόλ και τα αλκοολούχα ποτά, αρχής γενομένης από την 1η Ιανουαρίου 2024 (από 594,97 RON / 1.000 τσιγάρα σε 672,92 RON / 1.000 τσιγάρα το 2024 - αύξηση 13%).

9. Φορολόγηση αυτοαπασχολούμενων

Για τους αυτοαπασχολούμενους, η κυβέρνηση διατηρεί το ισχύον σύστημα ανώτατων ορίων 6, 12 ή 24 κατώτατων μισθών, αλλά εισάγεται ένα πρόσθετο ανώτατο όριο 60 κατώτατων μισθών.

Επίσης προβλέπεται ότι το εισόδημα του οποίου η πηγή δεν μπορεί να αποδειχθεί θα φορολογείται με συντελεστή 70%.

2.2 ΦΠΑ

Ο συντελεστής ΦΠΑ είναι 19%, ενώ υπάρχει και μειωμένος συντελεστής στο 9% και στο 5%, ο οποίος επιβάλλεται στα παρακάτω κατηγορίες :

Συντελεστής 9%

- προμήθεια φαρμάκων για ανθρώπινη και κτηνιατρική χρήση
- προμήθεια τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων μη αλκοολούχων ποτών, για κατανάλωση από τον άνθρωπο και τα ζώα
- σπόροι, φυτά και άλλα συστατικά που χρησιμοποιούνται στην παρασκευή τροφίμων
- προϊόντα που χρησιμοποιούνται για να συμπληρώσουν ή να αντικαταστήσουν τα τρόφιμα
- παροχή νερού άρδευσης που χρησιμοποιείται στη γεωργία
- προμήθεια λιπασμάτων και φυτοφαρμάκων που χρησιμοποιούνται στη γεωργία
- σπόροι και άλλα γεωργικά προϊόντα που προορίζονται για σπορά ή φύτευση
- υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης.

Συντελεστής 5%

- παροχή σχολικών εγχειριδίων, βιβλίων, εφημερίδων και ορισμένων περιοδικών,
- διαμονή, εστιατόρια και υπηρεσίες τροφοδοσίας

- υπηρεσίες που συνίστανται στην παροχή πρόσβασης σε πάρκα ψυχαγωγίας και σε πάρκα αναψυχής
- υπηρεσίες μεταφοράς για τουριστικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς, όπως: μεταφορά επιβατών με τρένα vintage ατμού ή οχήματα για τουρισμό ή αναψυχή · μεταφορά τελεφερίκ επιβατών κ.ά.

2.3 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Ο εταιρικός φόρος εισοδήματος (Corporate Income Tax/CIT) ανέρχεται στο 16% (από τους χαμηλότερους στην Ευρώπη).

Παράλληλα από 1.1.2018 η φορολογία εισοδήματος επί των φυσικών προσώπων βρίσκεται στο 10%, ενώ για τα κέντρα διασκέδασης η φορολογία είναι 5% επί του κύκλου εργασιών.

Επιπρόσθετα σημειώνεται ότι τα γραφεία αντιπροσωπειών ξένων επιχειρήσεων υπόκεινται σε σταθερό φόρο ύψους 18.000 RON (περίπου 3.700 Ευρώ) για κάθε ετήσια οικονομική χρήση.

Όλες οι επιχειρήσεις, για όλες τις δραστηριότητες και μορφές τους, υπόκεινται σύμφωνα με το ρουμανικό δίκαιο, στο ίδιο φορολογικό καθεστώς, ως προς την πληρωμή του φόρου,

Αναλυτικότερα, επιβαρύνονται με φόρο τα κέρδη:

- των νομικών προσώπων ρουμανικού δικαίου και οι εταιρείες, που έχουν την έδρα τους στην Ρουμανία και δημιουργήθηκαν σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν είτε στην Ρουμανία είτε στο εξωτερικό.
- των ξένων νομικών προσώπων, τα οποία διαθέτουν στην Ρουμανία μία σταθερή έδρα, για τα κέρδη που πραγματοποιήθηκαν από αυτή την εταιρεία στη Ρουμανία.
- των ξένων νομικών προσώπων και των φυσικών προσώπων, που δεν είναι μόνιμοι κάτοικοι Ρουμανίας, αλλά ασκούν στην Ρουμανία δραστηριότητες, στο πλαίσιο μιας συνεργασίας με ένα άλλο νομικό πρόσωπο και για τα κέρδη που εισπράχθηκαν.
- των ξένων νομικών προσώπων για τα έσοδα από τα ακίνητα τα οποία βρίσκονται στην Ρουμανία και τα κέρδη που προέρχονται από παραχωρήσεις μετοχών ρουμανικών εταιρειών.

Οι δαπάνες αφαιρούνται από την φορολογία, εάν και μόνο τα έξοδα αυτά είναι συνδεδεμένα με την απόκτηση φορολογητέων εσόδων.

Οι ακόλουθες κατηγορίες δεν υπόκεινται σε φορολόγηση:

- Έσοδα από μερίσματα υπεράκτιας εταιρείας (με έδρα σε τρίτη χώρα, εκτός ΕΕ, με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας), που εισπράχθηκαν από ρουμανική εταιρεία.
- Έσοδα, τα οποία αποκτήθηκαν από ρουμανική εταιρεία από την πώληση ή μεταβίβαση μετοχών άλλης ρουμανικής εταιρείας, η οποία βρίσκεται σε μία χώρα με την οποία η Ρουμανία έχει υπογράψει συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας.
- Κατασκευές: μέθοδος γραμμικής απόσβεσης.
- Τεχνολογικός εξοπλισμός (μηχανήματα, εργαλεία, ηλεκτρονικοί υπολογιστές: δυνατότητα επιλογής της γραμμικής απόσβεσης και της επιταχυνόμενης απόσβεσης).
- Τα ελλείμματα που κατεγράφησαν από το 2009 και εφεξής μπορούν να μεταφερθούν στα επόμενα 7 έτη.

Οι εταιρείες έχουν την δυνατότητα να πληρώνουν την φορολογία επί των κερδών σε τριμηνιαίες δόσεις. Ο τελικός υπολογισμός γίνεται ανά έτος, ενώ στο τέλος γίνεται σύγκριση με τις τριμηνιαίες καταβολές του φόρου.

2.4 ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ

i. Το σύστημα δημοσίων συμβάσεων της Ρουμανίας βασίζεται σε ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο και ακολουθεί τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, επιτρέπεται στις αλλοδαπές επιχειρήσεις να συμμετέχουν ισότιμα σε διαγωνισμούς για κρατικές προμήθειες : οι Νόμοι 98/2016 “περί δημοσίων συμβάσεων”, 99/2016 “περί συμβάσεων σε τομείς κοινής ωφέλειας”, 100/2016 “περί παραχωρήσεων” και 101/2016 “περί ενδίκων μέσων και διευθέτησης διαφορών”, που ενσωματώνουν τις Κοινοτικές Οδηγίες 2014/24/ΕΕ, 2014/25/ΕΕ και 2014/23/ΕΕ, ρυθμίζουν λεπτομερώς όλες τις διαδικασίες διαγωνισμού (και την ελεύθερη και ισότιμη συμμετοχή των αλλοδαπών εταιρειών) με σύγχρονο και διαφανή τρόπο.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τις σχετικές διαδικασίες (και οι οποίες τίθενται από τον ως άνω νόμο 98/2016) είναι οι εξής :

α/. μη διακριτική μεταχείριση : όλοι οι οικονομικοί φορείς/συμμετέχοντες έχουν ίσες ευκαιρίες

β/. ίση μεταχείριση : εφαρμογή των ίδιων κανόνων σε όλους τους συμμετέχοντες

γ/. διαφάνεια : ανοιχτή κοινοποίηση των πληροφοριών σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις.

δ/. αναλογικότητα : τα προαπαιτούμενα πρέπει να εξυπηρετούν τους στόχους της σύμβασης και

ε/. λογοδοσία : καθιστά τα μέρη υπεύθυνα για τις πράξεις και τις αποφάσεις τους / ενισχύει την ακεραιότητα και την εποπτεία.

ii. Η Ρουμανία διαθέτει ένα υποχρεωτικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων (SEAP) – Sistemul Electronic de Achizitii Publice, το οποίο λειτουργεί ως κεντρική πλατφόρμα για όλες τις δημόσιες συμβάσεις (<https://e-licitatie.ro/reg/eula>).

Η χρήση του SEAP είναι υποχρεωτική για όλους τους δημόσιους φορείς, για κάθε σύμβαση που υπερβαίνει τα νόμιμα κατώτατα όρια ανάθεσης (όπως εκτίθενται κατωτέρω). Μέσω του ηλεκτρονικού αυτού συστήματος, διασφαλίζεται η πλήρης διαφάνεια, η ανοικτή πρόσβαση και η ψηφιακή διαχείριση όλων των διαγωνισμών. Το SEAP επιτρέπει στους χρήστες να υποβάλουν προσφορές ηλεκτρονικά, να λαμβάνουν ενημερώσεις σε πραγματικό χρόνο και να κοινοποιούν έγγραφα με ασφάλεια. Βοηθά επίσης στην αξιολόγηση προσφορών και στη διαχείριση συμβάσεων, καλύπτοντας όλες τις ανάγκες των δημόσιων συμβάσεων.

Η εγγραφή στο σύστημα (προς χρήση του SEAP) είναι υποχρεωτική, τόσο για τους αγοραστές, όσο και για τους πωλητές. Οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να συμπληρώσουν μια ηλεκτρονική φόρμα και να λάβουν ένα ψηφιακό πιστοποιητικό. Αυτό το πιστοποιητικό διαρκεί δύο χρόνια και επιτρέπει στους χρήστες να ανεβάζουν, να αποθηκεύουν, να κοινοποιούν και να υπογράφουν έγγραφα διαδικτυακά (online), διατηρώντας τα πάντα ασφαλή και πραγματικά.

Η εγγραφή των επιχειρήσεων είναι δωρεάν και ακολουθεί τα παρακάτω βήματα :

1. Ηλεκτρονική εγγραφή μέσω της φόρμας “Supplier Registration” (EN),
2. Αποστολή φυσικού φακέλου στην AADR με : α/. Αίτηση εγγραφής, β/. Καταστατικό εταιρείας (μετάφραση στα ρουμανικά και επικύρωση), γ/. Πληρεξούσιο (εάν υπάρχει),
3. Λήψη email επιβεβαίωσης και ενεργοποίηση λογαριασμού,
4. Παραλαβή ηλεκτρονικού πιστοποιητικού και οδηγιών χρήσης.

iii. Υπεύθυνη για τη διαδικασία των δημοσίων προμηθειών στη Ρουμανία είναι η Εθνική Υπηρεσία Δημοσίων Συμβάσεων (ANAP-<https://anap.gov.ro/web/en/home/>)

Η ANAP είναι η κύρια αρχή εποπτείας των δημόσιων συμβάσεων, καθώς δημιουργεί τις αναγκαίες πολιτικές, ελέγχει τη συμμόρφωση και βοηθά τις αναθέτουσες αρχές στις διαδικασίες. Επίσης, διαχειρίζεται το ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών και διενεργεί ελέγχους πριν από την έναρξη των διαδικασιών.

Αρμόδιο όργανο για την επίλυση προσφυγών σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων, μέσω εξειδικευμένων επιτροπών, είναι το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών – CNSC (<http://www.cnsc.ro/contact-2/>). Το CNSC είναι ένας ανεξάρτητος φορέας με διοικητική-δικαστική δραστηριότητα, του οποίου η οργάνωση και η λειτουργία ρυθμίζονται από τον νόμο 101/2016. Ασχολείται με την εξέταση των ενδίκων μέσων και των προσφυγών που ασκούνται στο πλαίσιο της διαδικασίας ανάθεσης των δημόσιων συμβάσεων, των τομεακών συμβάσεων και των συμβάσεων παραχώρησης έργων και υπηρεσιών. Προσφέρει μια ταχύτερη και πιο προσιτή οικονομικά για τους προσφεύγοντες πρώτη επισκόπηση των υποθέσεων (σε σχέση με τα δικαστήρια), ενώ οι αποφάσεις του μπορεί να προσβληθούν ενώπιον της τακτικής δικαιοσύνης.

Τέλος, κορυφαίος ελεγκτικός φορέας είναι το Ελεγκτικό Συνέδριο της Ρουμανίας (<https://www.curteadeconturi.ro/>), το οποίο ελέγχει τους δημόσιους φορείς και τις συμβάσεις που υπογράφουν, για την τήρηση των νόμιμων διαδικασιών.

Συμπερασματικά έχουμε 3 στάδια-φορείς ελέγχου για την διασφάλιση της νόμιμης λειτουργίας στην πράξη (τήρηση των αρχών της ισότητας, της διαφάνειας και της νομιμότητας) του συστήματος κρατικών προμηθειών: ANAP (κεντρική Εποπτεία), CNSC (Επίλυση Διαφορών, Χειρισμός Παραπόνων, Διασφάλιση Δίκαιων Διαδικασιών) και Ελεγκτικό Συνέδριο (Εξωτερικός Έλεγχος, Επαλήθευση Συμμόρφωσης, Οικονομική Εποπτεία).

iv. Διαγωνιστικές Διαδικασίες

Όσον αφορά τις διαγωνιστικές διαδικασίες, προβλέπεται η διαδικασία της «απευθείας ανάθεσης», όταν το χρηματικό αντικείμενο της σύμβασης προμήθειας είναι μέχρι 270.120 RON (55.000 EUR) για αγαθά / υπηρεσίες και μέχρι 900.400 RON (180.000 EUR) για δημόσια έργα. Σημειωτέον ότι τα νέα αυτά (αυξημένα σε σχέση με τα προϊσχύοντα) ανώτατα όρια τέθηκαν με το ν. 208/2022, ο οποίος τροποποίησε τη σχετική διάταξη του ν. 98/2016.

Περαιτέρω, ο νόμος 98/2016 προβλέπει τις εξής διαγωνιστικές διαδικασίες :

Ανοικτή διαδικασία: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε κάθε ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα να υποβάλει προσφορά και διεξάγεται σε ένα στάδιο. Αποτελεί την πλειοψηφία των δημοσίων συμβάσεων που υπογράφονται.

Κλειστή διαδικασία: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε οποιονδήποτε φορέα να υποβάλει αρχικά αίτηση συμμετοχής, ωστόσο μόνο οι υποψήφιοι που επιλέγονται για το επόμενο στάδιο επιτρέπεται να υποβάλουν προσφορά. Επομένως, διεξάγεται σε δύο στάδια : (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή των υποψηφίων και (2) υποβολή και αξιολόγηση των προσφορών.

Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση: Η διαδικασία αυτή επιτρέπει σε κάθε φορέα να υποβάλει αίτηση συμμετοχής, ωστόσο μόνο οι επιλεγμένοι υποψήφιοι

μπορούν να υποβάλουν αρχική προσφορά. Με βάση την αρχική προσφορά, η αναθέτουσα αρχή διεξάγει διαπραγματεύσεις για τη βελτίωση των όρων της. Η διαδικασία διεξάγεται σε δύο στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων και (2) υποβολή αρχικών προσφορών και διαπραγμάτευση.

Ανταγωνιστικός διάλογος: Σε αυτή την διαδικασία οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας δικαιούται να υποβάλει αίτηση συμμετοχής, αλλά μόνο οι υποψήφιοι που επιλέγονται, επιτρέπεται να συμμετάσχουν στο επόμενο στάδιο του διαγωνισμού. Οι υποψήφιοι που απομένουν στο τελικό στάδιο, έχουν δικαίωμα να υποβάλουν την τελική προσφορά. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται σε τρία στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων, (2) διάλογος με τους επιλεγμένους υποψηφίους και (3) υποβολή και αξιολόγηση των τελικών προσφορών.

Σύμπραξη καινοτομίας: Πρόκειται για μια διαδικασία που εφαρμόζεται από την αναθέτουσα αρχή για την ανάπτυξη και την επακόλουθη αγορά καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών ή έργων, όταν οι λύσεις που διατίθενται στην αγορά σε μια συγκεκριμένη στιγμή δεν ικανοποιούν τις ανάγκες της. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται σε τρία στάδια: (1) υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και επιλογή υποψηφίων, (2) υποβολή αρχικών προσφορών στην βάση των οποίων θα διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με την αναθέτουσα αρχή και (3) διαπραγμάτευση, υποβολή και αξιολόγηση των τελικών προσφορών.

Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση: Πρόκειται για μια ειδική διαδικασία που εφαρμόζεται σε μία από τις ακόλουθες περιπτώσεις: i) όταν δεν έχει υποβληθεί καμία προσφορά/αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο της ανοικτής ή απλουστευμένης διαδικασίας ή όταν έχουν υποβληθεί μόνο ανεπαρκείς προσφορές/αίτηση συμμετοχής, υπό την προϋπόθεση ότι οι αρχικές απαιτήσεις σύναψης σύμβασης δεν τροποποιούνται ουσιωδώς, ii) όταν τα έργα/προϊόντα/υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνο από ορισμένο οικονομικό φορέα για ορισμένους ειδικούς λόγους, που καθορίζονται από την PPL (π.χ. προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας), iii) ως απολύτως αναγκαίο μέτρο, όταν τα χρονοδιαγράμματα για τη διεξαγωγή ανοικτής διαδικασίας, κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικής διαπραγμάτευσης ή απλουστευμένης διαδικασίας δεν μπορούν να τηρηθούν για λόγους εξαιρετικά επείγοντος που προκαλούνται από απρόβλεπτα γεγονότα, τα οποία δεν οφείλονται σε καμία περίπτωση σε οποιαδήποτε ενέργεια ή αδράνεια της αναθέτουσας αρχής.

Διαγωνισμός μελετών (design contest): Ειδική διαδικασία, κυρίως στους τομείς του χωροταξικού σχεδιασμού, της αρχιτεκτονικής, των έργων μηχανικού ή της επεξεργασίας δεδομένων, με την οποία η αναθέτουσα αρχή αποκτά μια μελέτη ή ένα σχέδιο, που επιλέγεται από κριτική επιτροπή, στο πλαίσιο ανταγωνιστικής διαδικασίας, είτε με τη χορήγηση ανταμοιβής είτε χωρίς.

Διαδικασία ανάθεσης που εφαρμόζεται για τις κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες, που προβλέπονται στο παράρτημα αρ. 2 του ν. 98/2016, δηλαδή μια ξεχωριστή διαδικασία που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τις αρχές των δημόσιων συμβάσεων. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να δώσει το δικαίωμα σε

ορισμένους οικονομικούς φορείς (π.χ. κοινωνικές επιχειρήσεις ή προστατευόμενες μονάδες) να συμμετέχουν σε διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων αποκλειστικά για τις υπηρεσίες υγείας, κοινωνικές ή πολιτιστικές, που καλύπτονται από ορισμένους κωδικούς (CPV).

Απλοποιημένη διαδικασία: η διαδικασία που εφαρμόζεται για την ανάθεση συμβάσεων κάτω από τα χρηματικά όρια που θέτει η Ε.Ε.¹ και πάνω από τα όρια απευθείας ανάθεσης, η οποία περιλαμβάνει συντομότερες προθεσμίες και λιγότερες διαδικαστικές διατυπώσεις από τις άλλες διαδικασίες. Η διαδικασία αυτή διεξάγεται είτε σε ένα στάδιο είτε σε περισσότερα στάδια, που συνίστανται στην επιλογή των υποψηφίων, τη διαπραγμάτευση και την αξιολόγηση των προσφορών.

Κάθε διαγωνιστική διαδικασία από τις ανωτέρω έχει τους δικούς της κανόνες και χρονοδιαγράμματα.

ν. Ο νόμος ορίζει ορισμένες ελάχιστες προθεσμίες μεταξύ της δημοσίευσης της προκήρυξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. και/ή στο SEAP και της προθεσμίας υποβολής προσφορών/αιτήσεων συμμετοχής :

- για την ανοικτή διαδικασία - 35 ημέρες,
- για την κλειστή διαδικασία, την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, τον ανταγωνιστικό διάλογο και τη σύμπραξη καινοτομίας -30 ημέρες,
- Για την απλουστευμένη διαδικασία - 10 ημέρες για συμβάσεις υπηρεσιών/προμηθειών ή 6 ημέρες για συμβάσεις προμηθειών προϊόντων χαμηλής πολυπλοκότητας
- 15 ημέρες για συμβάσεις έργων (οι προθεσμίες μπορούν να μειωθούν περαιτέρω σε επείγουσες περιπτώσεις).
- Σε περίπτωση διαγωνισμού μελετών, η δημόσια αρχή θέτει κατάλληλη και επαρκή προθεσμία μεταξύ της δημοσίευσης της προκήρυξης του διαγωνισμού και της προθεσμίας υποβολής των σχεδίων, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στους οικονομικούς φορείς να εκπονήσουν τα σχέδια. Η προκήρυξη του διαγωνισμού πρέπει να δημοσιεύεται σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον 30 ημέρες πριν από την προθεσμία υποβολής των σχεδίων.

vi. Η αναθέτουσα αρχή είναι υποχρεωμένη να δημιουργήσει μία Επιτροπή Αξιολόγησης των Προσφορών (εφεξής Επιτροπή), η οποία είναι επιφορτισμένη με την ανάλυση και εμπεριστατωμένη εκτίμηση του τεχνικού και οικονομικού σκέλους κάθε συμμετοχής.

¹Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να δημοσιεύουν την προκήρυξη στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ακόλουθες περιπτώσεις : α/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 705.819 RON (περίπου 140.000 ευρώ), β/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων προμηθειών ή υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 1.090.812 RON (περίπου 220.000 ευρώ) για συμβάσεις που ανατίθενται από το τοπικό/νομαρχιακό συμβούλιο, το Γενικό Συμβούλιο του Βουκουρεστίου, καθώς και δημόσιους φορείς που υπάγονται σε αυτά, γ/. η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων υπηρεσιών/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 3.701.850 RON (περίπου 740.000 ευρώ) για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες (παράρτημα 2 του ν. 98/2016), σε κάθε άλλη περίπτωση, όταν η εκτιμώμενη αξία των συμβάσεων έργων/συμφωνιών-πλαisiών είναι ίση ή μεγαλύτερη από 27.334.460 RON (περίπου 5,5 εκ. ευρώ). Εφαρμόζεται απλουστευμένη διαδικασία για συμβάσεις/συμφωνίες-πλαίσια με εκτιμώμενη αξία κάτω από τα προαναφερθέντα όρια, αλλά που υπερβαίνουν τα 270.120 RON για συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών και τα 900.400 RON για συμβάσεις δημοσίων έργων. Στο πλαίσιο μιας απλουστευμένης διαδικασίας, οι προκηρύξεις συμβάσεων δημοσιεύονται μόνο στο Ηλεκτρονικό Σύστημα Δημοσίων Συμβάσεων. Κάτω από το όριο των 270.120 RON για κάθε αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας ή των 900.400 RON για κάθε αγορά έργου, οι δημόσιες αρχές μπορούν να αγοράζουν απευθείας αγαθά και υπηρεσίες ή να αναθέτουν έργα.

Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης, η αρμόδια σχηματισθείσα Επιτροπή καθορίζει τις διευκρινίσεις και τις τυχόν συμπληρωματικές πληροφορίες/στοιχεία που είναι απαραίτητα για την αξιολόγηση κάθε προσφοράς/αίτησης συμμετοχής, καθώς και την προθεσμία που χορηγείται για τη διαβίβαση των εν λόγω διευκρινίσεων/στοιχείων. Η προθεσμία πρέπει να ορίζεται σε εργάσιμες ημέρες, ανάλογα με την πολυπλοκότητα του αιτήματος (κατά κανόνα, μέγιστο 15 εργάσιμες ημέρες, συμπεριλαμβανομένης τυχόν παράτασής της). Εάν ο συμμετέχων δεν αποστείλει τις απαιτούμενες διευκρινίσεις εντός της προθεσμίας που έχει ορίσει η Επιτροπή ή εάν οι διευκρινίσεις που υποβλήθηκαν δεν είναι ικανοποιητικές, η προσφορά θεωρείται απαράδεκτη. Εντός μίας εργάσιμης ημέρας από τον καθορισμό του πρώτου στην κατάταξη υποψηφίου, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να ζητήσει από τον εν λόγω συμμετέχοντα ενημερωμένα δικαιολογητικά έγγραφα, χορηγώντας για τον σκοπό αυτό προθεσμία έως επτά εργάσιμων ημερών. Η προθεσμία αυτή μπορεί να παραταθεί κατά τρεις εργάσιμες ημέρες το πολύ, κατόπιν δεόντως αιτιολογημένου αιτήματος του υποψηφίου. Σε περίπτωση διαδικασιών σε δύο στάδια, τα δικαιολογητικά έγγραφα ζητούνται πριν από την αποστολή προσκλήσεων για το δεύτερο στάδιο στους επιλεγμένους υποψηφίους.

vii. Η Επιτροπή πρέπει να απορρίψει τις απαράδεκτες, ανεπαρκείς και μη συμμορφούμενες με την προκήρυξη προσφορές.

Η αναθέτουσα αρχή πρέπει να συντάξει την σχετική έκθεση ολοκλήρωσης της διαδικασίας εντός μέγιστης προθεσμίας από την υποβολή των προσφορών, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης : 60 εργάσιμες ημέρες για την ανοιχτή διαδικασία, την κλειστή διαδικασία, τη σύμπραξη καινοτομίας και τον διαγωνισμό μελετών / 20 εργάσιμες ημέρες για τη διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και την απλοποιημένη διαδικασία / 100 εργάσιμες ημέρες για την ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση και τον ανταγωνιστικό διάλογο.

Η ενδιάμεση έκθεση πρέπει να συνταχθεί εντός 20 εργάσιμων ημερών από την υποβολή των αιτήσεων συμμετοχής, σε περίπτωση κλειστής διαδικασίας, ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου και σύμπραξης καινοτομίας.

Οι ανωτέρω προθεσμίες μπορούν να παραταθούν σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και με την έγκριση του επικεφαλής της αναθέτουσας αρχής, μόνο μία φορά, κατά μέγιστο 30 εργάσιμες ημέρες, 15 εργάσιμες ημέρες ή 50 εργάσιμες ημέρες, ανάλογα με τον τύπο της διαδικασίας. Σε περίπτωση διαδικασιών με πολλά στάδια, η προθεσμία σύνταξης της έκθεσης ολοκλήρωσης της διαδικασίας μπορεί να παραταθεί μόνο μία φορά, κατά μέγιστο 50 εργάσιμες ημέρες.

viii. Η σύμβαση ανατίθεται στον υποψήφιο που υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα, από οικονομικής άποψης, προσφορά, η οποία καθορίζεται με βάση ένα από τα ακόλουθα κριτήρια:

(α) βέλτιστη σχέση ποιότητας-τιμής,

(β) βέλτιστη σχέση ποιότητας-κόστους,

(γ) χαμηλότερη τιμή (μόνο για διαδικασίες κάτω των ορίων δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. ή σε συγκεκριμένη περίπτωση διαδικασίας με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού) και

(δ) χαμηλότερο κόστος.

Για κοινωνικές ή άλλες σχετικές υπηρεσίες, με αντικείμενο σύμβασης ποσό 3.701.850 RON ή υψηλότερο, πρέπει να εφαρμόζεται η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-τιμής ή η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-κόστους. Η βέλτιστη αναλογία ποιότητας-τιμής/ποιότητας-κόστους καθορίζεται με βάση παράγοντες αξιολόγησης, συμπεριλαμβανομένων των ποιοτικών, περιβαλλοντικών και/ή κοινωνικών πτυχών, σε σχέση με το αντικείμενο της σύμβασης (π.χ. τα τεχνικά πλεονεκτήματα, τα αισθητικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά, η προσβασιμότητα, η οργάνωση, τα προσόντα και η εμπειρία του προσωπικού που έχει ανατεθεί για την εκτέλεση της σύμβασης, οι υπηρεσίες μετά την πώληση, η τεχνική υποστήριξη, ο χρόνος παράδοσης κ.α.). Σε περίπτωση που δύο ή περισσότερες προσφορές είναι ισοδύναμες, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εφαρμόσει ένα πρόσθετο κριτήριο, π.χ. την καταπολέμηση της ανεργίας, το οποίο (πρόσθετο κριτήριο) πρέπει ωστόσο να αναφέρεται ρητά στην προκήρυξη της σύμβασης.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι αλλοδαπές εταιρείες μπορούν να συμμετάσχουν ισότιμα στους διαγωνισμούς, χωρίς να είναι απαραίτητο να έχουν τοπικό παράρτημα στη Ρουμανία. Κατά γενικό κανόνα που εφαρμόζεται στις κλασικές δημόσιες συμβάσεις, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να εφαρμόζουν την ανοιχτή ή κλειστή διαδικασία. Σε ειδικές περιπτώσεις, που προβλέπονται ρητά από τον νόμο, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιλέγουν άλλες διαγωνιστικές διαδικασίες.

Οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να κοινοποιούν σε όλους τους οικονομικούς φορείς που εμπλέκονται στη διαγωνιστική διαδικασία τις αποφάσεις σχετικά με το αποτέλεσμα αυτής, εγγράφως, το αργότερο εντός τριών ημερών από την έκδοσή τους.

ix. Ο ν. 101/2016 ορίζει ότι κάθε ενδιαφερόμενο πρόσωπο, καθώς και η ANAP, μπορούν να ζητήσουν την ολική ή μερική ακυρότητα συμβάσεων ή/και προσθηκών δημοσίων συμβάσεων στις ακόλουθες περιπτώσεις :

- οι συμβάσεις συνάπτονται χωρίς την προηγούμενη δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού·
- η αναθέτουσα αρχή δεν τηρεί τη νόμιμη διαδικασία ανάθεσης·
- η σύμβαση/προσθήκη σε αυτήν συνάπτεται με λιγότερο ευνοϊκούς όρους από αυτούς που προβλέπονται στις οικονομικές ή/και τεχνικές προτάσεις που περιλαμβάνονται στην νικητήρια προσφορά·
- η σύμβαση συνάπτεται χωρίς να τηρούνται τα κριτήρια προεπιλογής και επιλογής ή/και οι παράγοντες αξιολόγησης που προβλέπονται στην προκήρυξη διαγωνισμού·
- η σύμβαση συνάπτεται πριν το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών ή το τακτικό Δικαστήριο κοινοποιήσει την απόφασή του επί της καταγγελίας, όταν έχει υποβληθεί καταγγελία κατά της διαδικασίας ανάθεσης ή κατά παράβαση της εν λόγω απόφασης·
- η αναθέτουσα αρχή κατακυρώνει τη σύμβαση σύμφωνα με διαδικασία που υποβλήθηκε σε εκ των προτέρων έλεγχο και για την οποίας η ANAP εξέδωσε υπό όρους έγκριση, όταν η αναθέτουσα αρχή εκτέλεσε και ολοκλήρωσε τη διαδικασία χωρίς να διορθώσει τα ελαττώματα που εντόπισε ANAP·
- οι συμβάσεις συνάπτονται κατά παράβαση των προθεσμιών παράτασης της διαδικασίας.

Η προθεσμία κατάθεση προσφυγής είναι 10 ημέρες από την ανακοίνωση του αποτελέσματος της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Το Εθνικό Συμβούλιο Επίλυσης Προσφυγών πρέπει να αποφανθεί επί της ουσίας της καταγγελίας εντός 20 ημερών από την παραλαβή του φακέλου της δημόσιας σύμβασης από την αναθέτουσα αρχή ή εντός 10 ημερών σε περίπτωση εξαίρεσης που εμποδίζει την ανάλυση της καταγγελίας επί της ουσίας. Ωστόσο, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, η αρχική προθεσμία μπορεί να παραταθεί κατά 10 ημέρες και η παράταση πρέπει να κοινοποιηθεί στην αναθέτουσα αρχή. Γενικά, οι καταγγελίες εκδικάζονται εντός τεσσάρων έως οκτώ εβδομάδων από την ημερομηνία κατάθεσης της καταγγελίας, ανάλογα με την πολυπλοκότητα του φακέλου. Στην πράξη, η προθεσμία μπορεί να είναι ακόμη μεγαλύτερη, ανάλογα με τον φόρτο εργασίας του NCSC. Το δικαστήριο έχει την υποχρέωση να αποφανθεί επί της δικαστικής καταγγελίας εντός 45 ημερών από την παραπομπή της στο δικαστήριο. Οι προσφυγές που ασκούνται κατά των διοικητικών ή δικαστικών αποφάσεων πρέπει να επιλύονται εντός 45 ημερών από την παραπομπή τους στο δικαστήριο. Γενικά, οι προσφυγές που υποβάλλονται ενώπιον των αρμόδιων δικαστηρίων εκδικάζονται εντός μέσου χρονικού διαστήματος ενός έως δύο μηνών.

3. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Η Ρουμανία είναι μέλος του NATO και πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης από 1.1.2007. Από τον Μάρτιο του 2024 αποτελεί μέρος της ζώνης “Schengen”, ως προς τον εναέριο και το θαλάσσιο χώρο της, ενώ από 01.01.2025 η Ρουμανία (και η Βουλγαρία) είναι πλήρες μέλος αυτής, δηλαδή και ως προς τα χερσαία σύνορα και τα εσωτερικά ύδατα – ποτάμια. Σύμφωνα με το συμπέρασμα της Έκθεσης Σύγκλισης της Ε. Επιτροπής για το 2024, η Ρουμανία δεν πληροί τις προϋποθέσεις για την υιοθέτηση του νομίσματος του ευρώ. Στην έκθεση της Επιτροπής αναφέρεται, ειδικότερα, ότι η ρουμανική νομοθεσία δεν είναι πλήρως συμβατή με την υποχρέωση συμμόρφωσης που προβλέπεται στο άρθρο 131 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Έτσι, η Ρουμανία δεν πληροί το κριτήριο της σταθερότητας των τιμών, αυτό που αφορά τα δημόσια οικονομικά, το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας και το κριτήριο της σύγκλισης των μακροπρόθεσμων επιτοκίων. Το έγγραφο βασίζεται στα κριτήρια σύγκλισης - “κριτήρια του Μάαστριχτ” - τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 140 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Όσον αφορά την ανεξαρτησία της Εθνικής Τράπεζας της Ρουμανίας (BNR), την απαγόρευση της νομισματικής χρηματοδότησης και την ενσωμάτωση της BNR στο ΕΣΚΤ κατά την υιοθέτηση του ευρώ, η νομοθεσία της Ρουμανίας δεν είναι πλήρως συμβατή με τις απαιτήσεις του άρθρου 131 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, οι ρουμανικές αρχές θα πρέπει να αποκαταστήσουν τις προαναφερθείσες ασυμβατότητες και ατέλειες, σύμφωνα με την Έκθεση Σύγκλισης.

Περαιτέρω, η Ρουμανία λαμβάνει χρηματοδοτική στήριξη και τεχνική βοήθεια από Διεθνείς Χρηματοδοτικούς Οργανισμούς (IFIs), ήτοι από την Παγκόσμια Τράπεζα (WB), την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (European Investment Bank-EIB) και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (European Bank for Reconstruction and Development-EBRD).

Σήμερα, οι αποστολές των εκπροσώπων των διεθνών οικονομικών οργανισμών στη χώρα έχουν κατά βάση συμβουλευτικό χαρακτήρα. Ειδικότερα οι αποστολές του ΔΝΤ πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ελέγχου των μακροοικονομικών δεδομένων της χώρας και του σχεδίου προϋπολογισμού και δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα (παρ’ ότι τα υψηλά

δημοσιονομικά ελλείμματα των τελευταίων ετών έχουν επαναφέρει στο δημόσιο διάλογο το ζήτημα της υπαγωγής της χώρας σε νέο πρόγραμμα υπό το ΔΝΤ).

Ειδικά όσον αφορά το έτος που εξετάζουμε (2024), η συνεισφορά των διεθνών χρηματοδοτικών οργανισμών στην Ρουμανία ήταν σε γενικές γραμμές η ακόλουθη :

α/. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ETAA - EBRD)

Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (ETAA - EBRD) χορήγησε το 2024 707 εκ. ευρώ σε επενδύσεις για 44 έργα στη Ρουμανία, μια σημαντική αύξηση σε σύγκριση με τα 658 εκ. ευρώ για 23 έργα που αναπτύχθηκαν το 2023. Οι συναλλαγές στον ιδιωτικό τομέα περιελάμβαναν ενδεικτικά επιμερισμό κινδύνου 40 εκ. ευρώ με την Banca Transilvania για την Omnia Europe SA, την έναρξη προγράμματος χρηματοδότησης της εφοδιαστικής αλυσίδας για τους τοπικούς προμηθευτές της Profi Rom Food SRL, ύψους 10 εκ. ευρώ, επένδυση μετοχικού κεφαλαίου στην τοπική μάρκα La Cocos, ύψους 10 εκ. ευρώ και επένδυση μετοχικού κεφαλαίου στην AROBS Transilvania Software SA. Στον τομέα της τοπικής αυτοδιοίκησης, η EBRD συνεισέφερε 75 εκ. ευρώ σε περιφερειακά έργα. Αυτό περιελάμβανε συγχρηματοδότηση μαζί με την E.E. για επενδύσεις σε ύδρευση και αποχέτευση σε τέσσερις νομούς (Bacau, Constanta, Iasi και Braila), καθώς και έργα ενεργειακής απόδοσης κτιρίων στην Craiova στο πλαίσιο του σχεδίου της EBRD για τις πράσινες πόλεις. Το κύριο βάρος του προγράμματος της EBRD στη Ρουμανία, δόθηκε στην υποστήριξη της πράσινης μετάβασης της χώρας : η Τράπεζα συνδράμει την επίτευξη αυτού του στόχου, τόσο με την παροχή χρηματοδότησης για βιώσιμες πράσινες επενδύσεις, όσο και με την υποστήριξη των ρουμανικών αρχών στην εφαρμογή πολιτικών που ενθαρρύνουν και ενισχύουν την ισχυρότερη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα σε επενδύσεις πράσινης ενέργειας. Το 2024, η ETAA χρηματοδότησε ΑΠΕ συνολικής δυναμικότητας σχεδόν 1 GW στη Ρουμανία. Οι επενδύσεις αυτές, ύψους άνω των 180 εκ. ευρώ, κινητοποίησαν περαιτέρω σχεδόν 1 δισ. ευρώ ιδιωτικής και δημόσιας χρηματοδότησης. Οι συναλλαγές στον τομέα της ενέργειας περιλαμβάνουν χρηματοδότηση ύψους 46 εκ. ευρώ για το αιολικό πάρκο Urleasca, την απόκτηση μεριδίου στην περιφερειακή ενεργειακή εταιρεία Premier Energy και δάνειο ύψους 15 εκ. ευρώ στον περιφερειακό παραγωγό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας Photon Energy. Η ETAA χρηματοδότησε επίσης το χερσαίο αιολικό έργο Vifor με 32 εκ. ευρώ, διέθεσε το ισοδύναμο των 100 εκ. ευρώ σε λεί για την αναβάθμιση των δικτύων διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και χορήγησε δάνειο ύψους 12,2 εκ. ευρώ στην Danube Solar Five για φωτοβολταϊκούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στην κομητεία Dolj. Επιπλέον, η ETAA παρείχε το ήμισυ ενός πακέτου χρηματοδότησης ύψους 110 εκ. ευρώ για τους ηλιακούς σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας στο Iepuresti και στο Ghimpati. Για την αντιμετώπιση της αστάθειας των τιμών της ενέργειας, ενός προβλήματος που επηρεάζει τη ρουμανική οικονομία, η EBRD υποστήριξε τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του συστήματος δημοπρασιών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας “Συμβάσεις για τη διαφορά (CfD)”, με την πρώτη δημοπρασία για έως και 1,5 GW να ανατίθεται επιτυχώς το 2024. Ως αποτέλεσμα, η χρηματοδότηση της πράσινης οικονομίας ανήλθε στο 74% του συνόλου των επενδύσεων της Τράπεζας στη Ρουμανία το 2024 (σημειωτέον ότι ο μ.ο. που καταγράφεται σε όλες τις περιοχές της EBRD είναι 58%).

Συνολικά, η ETAA έχει επενδύσει σχεδόν 11,5 δισ. ευρώ σε 550 έργα στη Ρουμανία μέχρι σήμερα.

β/. Παγκόσμια Τράπεζα

Τον Ιούλιο του 2024, το Διοικητικό Συμβούλιο του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας ενέκρινε ένα δάνειο αναπτυξιακής πολιτικής για τη Ρουμανία ύψους 599,1 εκ. ευρώ με διπλή εστίαση στην οικονομική και περιβαλλοντική βιωσιμότητα. Το δάνειο “...υποστηρίζει τη δημοσιονομική εξυγίανση της Ρουμανίας, ενισχύει τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και αυξάνει την ισότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος, εισάγει κίνητρα για την υποστήριξη της απεξάρτησης από τον άνθρακα του τομέα των μεταφορών, όπου οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου συνεχίζουν να αυξάνονται, και υποστηρίζει την έκδοση του πρώτου πράσινου ομολόγου στη Ρουμανία για την τόνωση των δημόσιων επενδύσεων” (από το σχετικό δελτίο τύπου της ΠΤ). Το δάνειο βοηθά επίσης να τεθούν τα θεμέλια για την αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στις ΑΠΕ και την ενεργειακή απόδοση, εισάγοντας νέα χρηματοδότηση για πράσινες επενδύσεις, μέτρα για την ενίσχυση της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας, του πράσινου υδρογόνου και άλλων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και με την ενίσχυση της νομοθεσίας για τη σύμπραξη δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Σε συνέχεια της ανωτέρω έγκρισης από το Δ.Σ. της ΠΤ, τον Αύγουστο του 2024 η Ρουμανία υπέγραψε συμφωνία χρηματοδότησης με την Παγκόσμια Τράπεζα, ύψους 600 εκατομμυρίων ευρώ, για αναπτυξιακές πολιτικές. Όπως ενημέρωσε το ρ/Υπουργείο Οικονομικών, το δάνειο τέθηκε υπό τον όρο της πραγματοποίησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων : Πυλώνας 1 - ενίσχυση της δημοσιονομικής διαχείρισης, της ένταξης και των πράσινων δημόσιων επενδύσεων, ο οποίος περιλαμβάνει δράσεις σε τομείς όπως η δημοσιονομική μεταρρύθμιση, η μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος, οι πράσινες δημόσιες επενδύσεις και Πυλώνας 2 - προώθηση της ιδιωτικής χρηματοδότησης για την πράσινη μετάβαση, ο οποίος περιλαμβάνει δράσεις σε τομείς όπως: ενέργεια (ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, υπεράκτια αιολική ενέργεια), μεταφορές, συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Σύμφωνα με το ρ/ΥΠΟικ οι μεταρρυθμίσεις έχουν πραγματοποιηθεί πλήρως πριν από τις διαπραγματεύσεις. Η στήριξη της Παγκόσμιας Τράπεζας έχει διάρκεια 15 ετών, με αποπληρωμή σε μία μόνο δόση, στις 15 Ιουλίου 2039.

Σημειώνεται ότι το 2024 συμπληρώνονται 32 χρόνια συνεργασίας μεταξύ του Ομίλου της Παγκόσμιας Τράπεζας και της Ρουμανίας. Το ενεργό χαρτοφυλάκιο περιλαμβάνει 13 δάνεια ύψους 1,7 δισ. ευρώ που χορηγήθηκαν στη Ρουμανία. Η χρηματοδοτική βοήθεια καλύπτει βασικούς τομείς όπως η μεταρρύθμιση του συστήματος υγείας, η δευτεροβάθμια εκπαίδευση, η βελτίωση των δικαστικών υπηρεσιών, η διαχείριση του κινδύνου καταστροφών, η εδραίωση των υποδομών, η προετοιμασία για κρίσιμες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, καθώς και η πρόληψη και η μείωση της ρύπανσης της υπαίθρου.

γ/. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ)

Το 2024, ξεχώρισαν : i/. η έγκριση που έλαβε η Ρουμανία για χρηματοδότηση ύψους 200 εκ. ευρώ, για τον εκσυγχρονισμό του δικτύου διανομής ηλεκτρικής ενέργειας (συνολικά, το έργο εκσυγχρονισμού απαιτεί το ποσό των 629 εκ. ευρώ : εκτός των 200 εκ. ευρώ που συνεισφέρει η ΕΤΕπ, 295 εκ. ευρώ θα προέλθουν από ευρωπαϊκά κονδύλια και 134 εκ. ευρώ από ίδιους πόρους). Τα χρήματα της ΕΤΕπ θα αξιοποιηθούν για την εξυγίανση και ανακαίνιση των σταθμών, υποσταθμών και εναέριων γραμμών της Ρουμανίας, προκειμένου να διευρυνθούν οι δυνατότητες διανομής ηλεκτρικής ενέργειας του δικτύου της, να διευκολυνθεί η απορρόφηση και η διανομή της ηλεκτρικής ενέργειας από τις εγκαταστάσεις παραγωγής από ανανεώσιμες πηγές και να μειωθεί η ιδιοκατανάλωση. Πρακτικά, ο βασικός σκοπός της επένδυσης είναι η επέκταση των συνδέσεων από ανανεώσιμες πηγές στα δίκτυα και η βελτίωση της διασύνδεσης

μεταξύ των δικτύων μεταφοράς και διανομής στη Ρουμανία, τη Βουλγαρία και την Ουγγαρία **και**

ii/. ένα πακέτο χρηματοδότησης ύψους 600 εκ. ευρώ ως συμβολή στην κατασκευή του νέου αυτοκινητόδρομου Ploiesti-Pascani, μήκους 319 χλμ., ο οποίος θα παρέχει μια καλύτερη συγκοινωνιακή σύνδεση μεταξύ της Ρουμανίας και της Μολδαβίας. Ο νέος αυτοκινητόδρομος (A7) θα διαθέτει δύο λωρίδες κυκλοφορίας σε κάθε κατεύθυνση και αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2025. Θα συνδέει τις πόλεις Ploiesti, Buzau, Focsani, Bacau και Pascani, ως μέρος του οδικού δικτύου TEN-T και θα κατασκευαστεί σε τέσσερα τμήματα : α/. τμήμα 63,25 χλμ. από το Ploiesti στο Buzau, β/. τμήμα 82,44 χλμ. από το Buzau στο Focsani, γ/. τμήμα 95,9 χλμ. από το Focsani στο Bacau και δ/. τμήμα 77,4 χλμ. από το Bacau στο Pascani.

Δ/. ΕΟΧ και Νορβηγία

Η ρ/Κυβέρνηση ενέκρινε στις 30.10 την έναρξη διαπραγματεύσεων με σκοπό τη σύναψη μνημονίων κατανόησης μεταξύ της Ρουμανίας και των δωρητών κρατών της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ), προκειμένου η χώρα να εξακολουθήσει να έχει πρόσβαση σε μη επιστρεπτέα χρηματοδότηση μέσω των χρηματοδοτικών μηχανισμών του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και της Νορβηγίας, για την περίοδο 2021 – 2028. Σύμφωνα με το Δελτίο Τύπου της ρ/Κυβέρνησης, η Ρουμανία θα επωφεληθεί από χρηματοδότηση συνολικού ύψους 596,25 εκ. ευρώ (=291,61 εκ. ευρώ μέσω του νορβηγικού χρηματοδοτικού μηχανισμού και 304,64 εκ. ευρώ μέσω του χρηματοδοτικού μηχανισμού του ΕΟΧ). Οι στόχοι για τους οποίους χορηγείται αυτή η μη επιστρεπτέα βοήθεια περιλαμβάνουν την μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στον Ε.Ο.Χ. και την ενίσχυση των διμερών σχέσεων μεταξύ των κρατών-δωρητών (Νορβηγία, Ισλανδία και Λιχτενστάιν) και των κρατών-δικαιούχων. Η χρηματοδότηση θα κατευθυνθεί προς τις ακόλουθες προτεραιότητες: πράσινη μετάβαση- δημοκρατία, κράτος δικαίου και ανθρώπινα δικαιώματα- κοινωνική ένταξη και ανθεκτικότητα. Σημειώνεται ότι μέχρι σήμερα έχουν διατεθεί στη Ρουμανία μη επιστρεπτέα κονδύλια μέσω αυτών των ανωτέρω μηχανισμών κατά τη διάρκεια τριών περιόδων προγραμματισμού : 98,5 εκ. ευρώ για την περίοδο 2004-2009 (50,5 εκ. ευρώ μέσω του χρηματοδοτικού μηχανισμού του ΕΟΧ και 48 εκ. ευρώ μέσω του αντίστοιχου νορβηγικού), 305,95 εκ. ευρώ για την περίοδο 2009 - 2014 (190,75 εκ. ευρώ ΕΟΧ - 115,2 εκ. ευρώ Νορβηγία) και 502 εκ. ευρώ για την περίοδο 2014 - 2021 (275,2 εκ. ευρώ ΕΟΧ και 227 εκ. ευρώ Νορβηγία).

Συνοψίζοντας, οι διεθνείς οργανισμοί στους οποίους η Ρουμανία είναι μέλος είναι οι ακόλουθοι: NATO, BIS, BSEC, EE, EAPC, EBRD, ECB, EIB, ESA , FAO, G-9, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA , IFAD, IFRC, IHD, ILD, IMF, IMO , IMSO, OIF, INTERPOL, IOC, IOM , IPU, ISO, ITSO, ITU, LAIA, MIGA, MONUSCO, OIF, OPC , NSG, VCOIF, OPCW, OSCE, PCA, SELEC, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNMIL, UNINDO, UPU, WCO, WFTU, WIPO, WTO.

Αξίζει να σημειωθεί τέλος, ότι σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα ο ρ/Υπουργός Οικονομίας, κ. Ștefan Radu Oprea, η Ρουμανία έχει λάβει, από την προσχώρησή της (2007) και μέχρι τις αρχές του 2024, ως χρηματοδότηση από την Ε.Ε. το ποσό των 89,4 δισ. ευρώ (αφαιρουμένων των ρουμανικών συνεισφορών στον προϋπολογισμό της Ε.Ε., το υπέρ της Ρουμανίας ενεργητικό ξεπερνά τα 60 δισεκατομμύρια ευρώ).

Η ωφέλεια από την είσοδό της Ρουμανίας στην Ε.Ε. προκύπτει ενδεικτικά από τα εξής :

- α) Το ονομαστικό ΑΕΠ της Ρουμανίας ήταν 404,7 δισ. λεί το 2007, ενώ το 2024, ήταν περισσότερο από 4 φορές μεγαλύτερο, 1.760 δισ. λεί,
- β) Μεταξύ του 2007 και του 2022, η Ρουμανία είχε μέση ετήσια οικονομική ανάπτυξη (πραγματική αύξηση του ΑΕΠ) 3,04%, τη δεύτερη υψηλότερη στην περιοχή, μετά την Πολωνία (3,83%), πάνω από το μέσο όρο της Ε.Ε. των 27 που είναι 1,2%,
- γ) Ο ακαθάριστος κατώτατος μισθός για την οικονομία αυξήθηκε από 390 λεί την 1η Ιανουαρίου 2007 σε 3.300 λεί την 1η Ιανουαρίου 2024 και 4.050 λεί την 01.01.2025 (υπερδεκαπλασιασμός) και
- δ) Το ΑΕΠ/κάτοικο σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης αυξήθηκε από 40% του μέσου όρου της Ε.Ε. των 27, το 2006, σε 79% το 2024.

Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – ΟΟΣΑ

Ειδική μνεία απαιτείται να γίνει για τον ΟΟΣΑ, καθώς η ένταξη σε αυτόν αποτελεί τα τελευταία έτη κεντρική πολιτική προτεραιότητα των ρουμανικών Κυβερνήσεων.

Πιο συγκεκριμένα, το Συμβούλιο ΟΟΣΑ, με την Απόφαση C(2017)92/FINAL της 25 Ιανουαρίου 2022, άνοιξε τις ενταξιακές διαπραγματεύσεις για 6 χώρες, μεταξύ των οποίων και η Ρουμανία. Στη συνέχεια, στις 10 Ιουνίου 2022, υιοθετήθηκε, σε Υπουργικό Επίπεδο με την Απόφαση C/MIN(2022)25/FINAL, ο Οδικός Χάρτης της Διαδικασίας Προσχώρησης της Ρουμανίας στον ΟΟΣΑ, στον οποίο τίθενται οι όροι και οι προϋποθέσεις των οποίων η πλήρωση αναμένεται να οδηγήσει σε εγκριτική απόφαση του Συμβουλίου για την προσχώρηση της χώρας στον Οργανισμό. Μεταξύ αυτών, περιλαμβάνονται τεχνικές αξιολογήσεις από 26 Επιτροπές του ΟΟΣΑ στους εξής γενικούς τομείς πολιτικής : Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ως βάση μιας ισχυρής, βιώσιμης, πράσινης και συμπεριληπτικής ανάπτυξης, Εμπόριο και Επενδύσεις βασισμένα σε μια ανοιχτή, ανταγωνιστική, βιώσιμη και διαφανή Αγορά, Βιώσιμη και Συμπεριληπτική Ανάπτυξη με βάση την αρχή ίσων ευκαιριών, Ενίσχυση της Δημόσιας Διακυβέρνησης και καταπολέμηση της διαφθοράς, Περιβάλλον – Βιοποικιλότητα – Κλίμα (Πράσινη Μετάβαση), Ψηφιοποίηση της Οικονομίας και Διάφανη & Συμπεριληπτική Ανάπτυξη των Υποδομών. Στον εν λόγω Οδικό Χάρτη, δεν προβλέπεται συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της προσχώρησης, καθώς αυτή εξαρτάται ευθέως από την ολοκλήρωση των διαδικασιών των τεχνικών αξιολογήσεων, οι οποίες με τη σειρά τους εξαρτώνται από την παροχή, από πλευράς Ρουμανίας, των απαραίτητων πληροφοριών και λήψης των κατάλληλων δράσεων στο πλαίσιο των συστάσεων των Επιτροπών. Εκπεφρασμένος στόχος της Ρουμανίας είναι η ολοκλήρωση των διαδικασιών στις αρχές του 2026, ωστόσο οι πρόσφατες πολιτικές εξελίξεις έχουν επιβραδύνει το ρυθμό αλληλεπίδρασης και συμμόρφωσης της χώρας προς τις συστάσεις των Τεχνικών Επιτροπών και, ως εκ τούτου, το χρονοδιάγραμμα υιοθέτησης των μεταρρυθμίσεων. Σε κάθε περίπτωση, ο Εθνικός Συντονιστής για την Προσχώρηση της Ρουμανίας στον ΟΟΣΑ, Υφυπουργός Εξωτερικών κ. Luca Niculescu, ανακοίνωσε στις αρχές του 2025 την επιτυχή ολοκλήρωση, έως το τέλος του 2024, της τεχνικής αξιολόγησης από τις 13 εκ των 26 ως άνω Επιτροπών και εκτίμησε ότι η Ρουμανία θα εκπληρώσει τον στόχο προσχώρησης στον Οργανισμό εντός του 2026.

Η ένταξη στον ΟΟΣΑ ενέχει εξαιρετικά μεγάλη σημασία για την προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων στη χώρα, καθώς αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση δραστηριοποίησης πολλών σημαντικών δυνητικών επενδυτών – επισημαίνεται σχετικά ότι τα κράτη-μέλη ΟΟΣΑ συγκεντρώνουν, επί του παρόντος, το 90% του παγκόσμιου Αποθέματος ΑΞΕ. Πέραν της

συνιστώσας προσέλκυσης επενδύσεων, η ένταξη στον ΟΟΣΑ προβλέπεται να ενισχύσει την πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας, με αποτέλεσμα την μείωση του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους και την ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης της σε βάθος χρόνου.

Η Ρουμανία αντιμετωπίζει, εξάλλου, την ένταξή της ως πλήρες μέλος του ΟΟΣΑ ως το τρίτο δομικό βήμα, κατόπιν εντάξεως στο ΝΑΤΟ (2004) και την Ε.Ε. (2007), που θα σηματοδοτήσει την οριστική και αμετάκλητη πλέον ενσωμάτωση της χώρας σε μια διεθνή ελίτ. Τον Σεπτέμβριο του 2022 δημοσιεύτηκε η απόφαση για την δημιουργία Διακυβερνητικής Επιτροπής για τις Σχέσεις της Ρουμανίας με τον ΟΟΣΑ, με επικεφαλής τον Πρωθυπουργό, ο οποίος και είναι υπεύθυνος για τον πολιτικό συντονισμό της διαδικασίας. Η εν λόγω Εθνική Διϋπουργική Επιτροπή: α/ Καθορίζει τους άξονες δράσης για την εκπλήρωση των προϋποθέσεων που ορίζονται στον οδικό χάρτη της Ρουμανίας, β/ Εγκρίνει αποφάσεις για την ευθυγράμμιση της νομοθεσίας, των πολιτικών και των πρακτικών της Ρουμανίας με εκείνες του Οργανισμού, και γ/ Διατυπώνει προτάσεις για την επίλυση των εμποδίων που θα μπορούσαν να καθυστερήσουν τη διαδικασία προσχώρησης.

Η Ρουμανία, σε γενικές γραμμές, ανταποκρίνεται θετικά στις συστάσεις που απευθύνουν οι 26 Τεχνικές Επιτροπές. Έχει προσχωρήσει σε 85 συνολικά Νομικά Εργαλεία (Legal Instruments) του ΟΟΣΑ, μεταξύ των οποίων 7 Αποφάσεις (νομικά δεσμευτικές), 45 Συστάσεις (πολιτικές δεσμεύσεις) και 3 Διεθνείς Συμφωνίες. Επί της ουσίας, η χώρα έχει σημειώσει πρόοδο ως προς την ικανότητα και βαθμό απορρόφησης Ενωσιακών Πόρων, την υλοποίηση μεγάλων έργων, την μείωση της βιομηχανικής μόλυνσης και τις επενδύσεις σε Α.Π.Ε.. Από συγκριτική ανάλυση των Οικονομικών Εκθέσεων του ΟΟΣΑ για την Ρουμανία (OECD Economic Surveys Romania, 2022 & 2024), επισημαίνουμε, ως κύρια σημεία προτεραιότητας: i. Την ανάπτυξη διοικητικής ικανότητας προς περαιτέρω βελτίωση της απορροφητικότητας Ενωσιακών κονδυλίων και την συναφή υλοποίηση μεγάλων έργων, ii. Την περαιτέρω μείωση του πληθωρισμού και την συνέχιση της σώφρονος Νομισματικής Πολιτικής από πλευράς Κεντρικής Τράπεζας της Ρουμανίας, και iii. Την αντιμετώπιση χρόνιων ζητημάτων που επηρεάζουν αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον: Απλούστευση διαδικασιών και μείωση της Γραφειοκρατίας, ψηφιοποίηση Κρατικών Φορέων, καταπολέμηση της Διαφθοράς, βελτίωση της Διοίκησης Δημοσίων Επιχειρήσεων, μη αποτελεσματική κατανομή πόρων στο ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον σε συνδυασμό με δυστοκίες χρηματοδοτικού πλαισίου Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων. Στην πλέον πρόσφατη, δε, Οικονομική Έκθεση του 2024, προτείνονται, κατά προτεραιότητα, κατωτέρω παρεμβάσεις: i. Αποκατάσταση της μακροοικονομικής σταθερότητας, με μείωση του πληθωρισμού και εξορθολογισμό των δημοσίων οικονομικών, ii. Αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού συστήματος, με γνώμονα δείκτες που αντανakλούν την γήρανση του πληθυσμού, iii. Βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με μείωση της γραφειοκρατίας και καταπολέμηση της διαφθοράς σε επίπεδο νομοθετικής εξουσίας, iv. Ενίσχυση απασχόλησης των γυναικών, v. Ανάπτυξη ενός συνολικού και ανταγωνιστικού μίγματος πολιτικής, το οποίο θα εξασφαλίσει την βιώσιμη ενεργειακή μετάβαση και την σταδιακή εξάλειψη εκπομπών που προκαλούν το φαινόμενο του Θερμοκηπίου.

B. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Η Ρουμανία αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικότερα παραδείγματα επιτυχημένης ελληνικής επιχειρηματικής εξωστρέφειας, καθώς συνδυάζει :

α) Μεγάλο και συνεχώς αυξανόμενο όγκο εξαγωγών (σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2024 το ύψος των εξαγωγών ήταν 1,815 δισ. ευρώ και η Ρουμανία ο 7ος κυριότερος εξαγωγικός προορισμός της χώρας μας) και παράλληλα πλεόνασμα στο εμπορικό ισοζύγιο επί έξι συναπτά έτη από το 2019 (+694 εκ. ευρώ το 2024).

β) Μεγάλο ύψος εδώ επενδύσεων (4,207 δισ. ευρώ, **7η κυριότερη επενδύτρια χώρα**).

γ) Μεγάλο εδώ εγγεγραμμένων επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων (περίπου 2.000 ενεργές επιχειρήσεις, επί συνόλου 8.830 ελληνικών εγγεγραμμένων επιχειρήσεων στο Εμπορικό Μητρώο που τηρείται στο ρ/Υπουργείο Δικαιοσύνης – η διαφορά στον αριθμό οφείλεται στο γεγονός ότι το Μητρώο δεν εκκαθαρίζεται και δεν διαγράφονται οι εταιρείες που λύονται).

δ) και παράλληλα, διαχρονικό πλεόνασμα στο Ισοζύγιο Υπηρεσιών (+543 εκ. ευρώ το 2024, εισπράξεις 789 εκ. ευρώ και πληρωμές 246 εκ. ευρώ, σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος).

1. ΔΙΜΕΡΕΣ ΘΕΣΜΙΚΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το διμερές θεσμικό οικονομικό πλαίσιο καλύπτει ευρύτατο φάσμα τομέων συνεργασίας. Οι κυριότερες από τις διμερείς συμφωνίες οικονομικής συνεργασίας μεταξύ Ελλάδος –Ρουμανίας είναι οι κάτωθι:

Σύμβαση για την Αποφυγή Διπλής Φορολογίας σχετικά με τους Φόρους Εισοδήματος και Κεφαλαίου. (Ισχύει από 7.4.1995).

Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας εξ Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).

Συμφωνία Απαλλαγής Διπλής Φορολογίας Ναυτιλίας, Αεροπορικών Κερδών (Ισχύει από 17.6.1967).

Συμφωνία για την Προώθηση και την Αμοιβαία Προστασία των Επενδύσεων (Ισχύει από 12.6.1998)

Συμφωνία για συνεργασία στον τομέα του τουρισμού (Ισχύει από 21.05.1994).

Συμφωνία περί Τακτικών Εμπορικών Αεροπορικών Μεταφορών (Ισχύει από 2.9.1966).

Συμφωνία μεταξύ των κυβερνήσεων της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Ρουμανίας για Αμοιβαία Διοικητική Συνδρομή μεταξύ των Τελωνειακών τους Διοικήσεων (Ισχύει από 1.12.2000).

Συμφωνία Συνεργασίας στον τομέα Ενέργειας (Ισχύει από 9.9.2009).

Συμφωνία περί τηλεπικοινωνιών (Ισχύει από 6.7.1967)

Ναυτιλιακή Συμφωνία (Ισχύει από 6.7.1967)

Μνημόνιο συνεργασίας στον Αγροτικό τομέα υπεγράφη από ΥΠΕΞ δύο χωρών σε πλαίσιο επίσημου επισκέψεως κ. Π.τ.Δ. στη Ρουμανία (28-29.6.2011) και έχει τεθεί σε ισχύ από τον Ιούνιο του 2014. Προωθείται συνεργασία ΕΘΙΑΓΕ με ομόλογό του ρουμανικό φορέα και μεικτές επιχειρήσεις σε τομέα βιοκαλλιεργειών.

2. ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΑΝΤΑΛΛΑΓΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

2.1. Συνολικό Ελληνικό Εξωτερικό Εμπόριο Αγαθών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το 2024 η Ρουμανία κατέλαβε την 7η θέση μεταξύ των κυριότερων προορισμών των ελληνικών εξαγωγών για το 2023, **παραμένοντας στην πρώτη 10άδα για 5η συνεχόμενη χρονιά** (10η το 2020, 8η το 2021, 10η το 2022, 10η το 2023).

2.1.1. Διμερές εμπορικό ισοζύγιο Ελλάδας-Ρουμανίας

α. Ο συνολικός όγκος του διμερούς εμπορίου μεταξύ των δύο χωρών το 2024 ανήλθε στα 2.936,3 εκ. ευρώ (έναντι 2.867,5 εκ. ευρώ το 2023), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 66,8 εκ. ευρώ άλλως 2,4%.

β. Ελληνικές Εξαγωγές προς Ρουμανία – Ρουμανικές Εξαγωγές προς Ελλάδα

Έτος	Αξία Εξαγωγών (σε εκ. ευρώ)	Αξία Εισαγωγών (σε εκ. ευρώ)	Ισοζύγιο (σε εκ. ευρώ)	Συνολικός όγκος εμπορίου (σε εκ. ευρώ)
2015	729,9	731,7	- 1,8	1.461,6
2016	769,1	769,9	-0,8	1.539
2017	875,0	901	-26	1.776
2018	969,6	978,3	-8,7	1.947,9
2019	1.044,8	850,2	+194,6	1.895
2020	1.124,4	680,4	+444	1.804,8
2021	1.389,8	859,1	+530,7	2.248,9
2022	1.835,1	1.044,2	+790,9	2.879,3
2023	1.823,4	1.046,7	+776,7	2.870,1
2024	1.814,9	1.121,3	+693,6	2.936,2

Επί των ανωτέρω σημειώνεται ότι : α/. οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ρουμανία, έβαιναν συνεχώς αυξανόμενες από το 2015 μέχρι το 2022 για να σταθεροποιηθούν τα δύο τελευταία έτη σε ύψος άνω των 1,8 δισ. ευρώ, β/. αντίστοιχα και οι εισαγωγές μας από Ρουμανία, παρουσιάζουν τα τελευταία έτη – και ειδικότερα μετά το έτος covid (2020) – μία διαρκή αύξηση, καθώς παγιώνονται πλέον σε ποσά άνω του 1 δισ. ευρώ.

γ. Προϊόντα – Ανάλυση Εξαγωγών-Εισαγωγών.

Ανάλυση Εξαγωγών προς Ρουμανία.

Από την ανάλυση της διάρθρωσης των εξαγωγών, προκύπτει ότι **τα 20 κυριότερα εξαγόμενα προϊόντα είναι : Παιχνίδια, Προϊόντα βιομηχανίας κατασκευών - Σύρματα από χαλκό, ασφαλτος, χοντρόςυρμα από σίδηρο, ελάσματα, ταινίες και ράβδοι αλουμινίου, αλουμίνα, σωλήνες για αγωγούς πετρελαίου ή αερίου, Προϊόντα Χημικής Βιομηχανίας – Λιπάσματα από άζωτο ή φώσφορο - Προϊόντα Βιομηχανίας Πλαστικών – φελιζόλ, κοινό πλαστικό, Η/Υ, Φωτοβολταϊκά πάνελ, Φρέσκα Φρούτα** (Εσπεριδοειδή, Βερίκοκα-κεράσια-ροδάκινα, Μπανάνες, φράουλες, ακτινίδια), **παρασκευασμένες Ελιές, Νωπά Ψάρια, Υποδήματα**

	Κωδ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
			ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	
		ΣΥΝΟΛΟ	1.814.879.425	1.826.336.376	-0,7%
1	9503'	Παιχνίδια	141.836.263	134.441.790	5,5%
2	7408'	Σύρματα από χαλκό	111.126.217	97.437.337	14,0%
3	2713'	Άσφαλτος	80.715.727	78.266.623	3,1%
4	0805'	Εσπεριδοειδή (πορτοκάλια, μανταρίνια, κλημεντίνες)	76.856.484	68.250.709	12,6%
5	8541' (8541 43')	Φωτοβολταϊκά πάνελ	67.799.586	63.772.033	6,3%
6	8471'	Αυτόματες μηχανές επεξεργασίας δεδομένων	60.522.297	59.938.062	1,0%
7	7213'	Χοντρόσυρμα από σίδηρο	51.426.277	48.061.551	7,0%
8	0803'	Μπανάνες	42.652.418	31.186.472	36,8%
9	7606'	Ελάσματα και ταινίες αλουμινίου	41.825.373	46.143.019	-9,4%
10	3105'	Λιπάσματα που περιέχουν άζωτο και φώσφορο	41.596.178	58.648.766	-29,1%
11	7305'	Σωλήνες από σίδηρο ή χάλυβα που χρησιμοποιούνται για αγωγούς πετρελαίου και αερίου	35.376.437	590.095	-%
12	0809'	Ροδάκινα και Βερίκοκα, κεράσια	32.874.790 (εκ των οποίων 24,68 εκ. ροδάκινα)	31.601.729	4,0%
13	0810'	Φράουλες και ακτινίδια	32.182.931 (εκ των οποίων 24,67 εκ. φράουλες)	24.587.960	30,9%
14	2818'	Αλουμίνα	28.201.281	29.955.779	-5,9%
15	3903'	Πολυστυρόλιο (φελιζόλ)	25.850.659	21.088.393	22,6%
16	2005'	Ελιές	25.567.334	20.831.474	22,7%
17	3901'	Κοινό πλαστικό (πολυαιθυλένιο)	24.716.182	17.743.908	39,3%
18	7604'	Ράβδοι αλουμινίου	24.699.093	22.880.766	7,95%
19	0302'	Ψάρια νωπά ή σε ελαφρά ψύξη	22.279.228	17.094.291	30,3%
20	6404'	Υποδήματα	18.171.340	14.152.399	28,4%

Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου

Ανάλυση Εισαγωγών από Ρουμανία

Από την ανάλυση της διάρθρωσης των εξαγωγών, προκύπτει ότι **τα 10 κυριότερα εισαγόμενα προϊόντα είναι** : Σύρματα και Καλώδια, Επιβατικά Αυτοκίνητα, Μετρητές αερίων, Τσιγάρα και Πούρα, Μεταλλικά και Αεριούχα Νερά, Έπιπλα, Απορρυπαντικά, σιτάρι και καλαμπόκι.

	Κωδ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	2024	2023	Μεταβολή 2024/2023
			ΑΞΙΑ (ευρώ)	ΑΞΙΑ (ευρώ)	
		ΣΥΝΟΛΟ	1.121.382.374	1.044.234.664	7,4%
1	8544'	Σύρματα καλώδια και άλλοι αγωγοί με ηλεκτρική μόνωση	83.814.472	54.526.821	53,7%
2	1001'	Σιτάρι	32.752.873	9.727.209	236,7%
3	9028'	Μετρητές αερίων, υγρών ή ηλεκτρισμού	32.139.158	35.844.535	-10,3%
4	2202'	Νερά μεταλλικά ή αεριούχα	31.576.113	27.017.111	16,9%
5	2402'	Πούρα, πουράκια και τσιγάρα	29.068.210	29.711.516	-2,2%
6	9403'	Έπιπλα	27.693.244	25.085.971	10,4%
7	8703'	Επιβατηγά αυτοκίνητα	25.438.899	37.268.478	-31,7%
8	3402'	Απορρυπαντικά	22.091.650	17.965.269	23,0%
9	4410'	Waferboards – δομικά υλικά από ξύλο σε πλάκες	21.282.427	17.660.747	20,5%
10	1005'	Καλαμπόκι	19.880.744	12.609.634	57,6%

Πηγή ΕΛ.ΣΤΑΤ., Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου

2.2. Εμπόριο Υπηρεσιών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2023, προκύπτει ότι **όπως και το εμπορικό ισοζύγιο έτσι και αυτό των Υπηρεσιών παρουσιάζει πλεόνασμα υπέρ της χώρας μας, που για το 2024 έφθασε στα 543 εκ. ευρώ.**

Ισοζύγιο υπηρεσιών (σε εκ. ευρώ)					
Χρον. Περίοδος	2020	2021	2022	2023	2024
Εισπράξεις	195,0	454,0	784,0	733,0	789,0
Πληρωμές	126,0	186,0	285,0	222,0	246,0
Ισοζύγιο Υπηρεσιών	69,0	268,0	499,0	511,0	543,0
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος					

Για το 2024 το ισοζύγιο υπηρεσιών με την Ρουμανία αναλύεται ως εξής (πάντα με στοιχεία από την Τράπεζα της Ελλάδος) :

Εισπράξεις : 1. Ταξιδιωτικές υπηρεσίες 557,7 εκ. ευρώ (70,7%), 2. Κατασκευές 60 εκ. ευρώ (7,6%), 3. ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές 39 εκ. ευρώ (4,9%), 4. IT και επικοινωνίες 38 εκ. ευρώ (4,8%), 5. Μεταφορές 20 εκ. ευρώ (2,5%) και 6. λοιπές υπηρεσίες 74 εκ. ευρώ (9,4%).

Πληρωμές : 1. Μεταφορές 84 εκ. ευρώ (34,1%), 2. Ταξιδιωτικές υπηρεσίες 61 εκ. ευρώ (24,8%), 3. ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές 26 εκ. ευρώ (10,6%), 4. IT και επικοινωνίες 16 εκ. ευρώ (6,5%), 5. λοιπές υπηρεσίες 59 εκ. ευρώ (24,0%).

2.3. Επενδύσεις

2.3.1 . Ελληνικές Επενδύσεις στο Εξωτερικό/FDI Stock

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, η Ρουμανία αποτελεί διαχρονικά μία από τις κύριες χώρες προορισμού των Α.Ε.Ε., ενώ κατά το 2023 (τελευταίο έτος με επίσημα διαθέσιμα στοιχεία), κατέλαβε την 2η θέση μεταξύ των κυριότερων χωρών προορισμού των ελληνικών επενδύσεων στο εξωτερικό μετά από την Κύπρο και μπροστά από την Ολλανδία, τη Βουλγαρία και τις Η.Π.Α.. Αναλυτικότερα το απόθεμα των Α.Ε.Ε. στο εξωτερικό έχει ως εξής για το 2023 (Ποσά σε εκ. €) :

	2023	2022	Μετ. 2023/2022
ΣΥΝΟΛΟ	19.217	15.750	+22%
Κύπρος	6.287	5.885	+5,6%
Ρουμανία	3.991	1.181	
Βουλγαρία	1.913	1.485	+28,8%
Ολλανδία	1.868	980	-47,5%
ΗΠΑ	947	829	+14,2%

Πηγή : Τράπεζα της Ελλάδος, Επεξεργασία Γραφείο ΟΕΥ Βουκουρεστίου

Να σημειωθεί ότι ο τετραπλασιασμός των ελληνικών επενδύσεων στην Ρουμανία οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εξαγορά της ENEL από την ΔΕΗ Α.Ε., η οποία ολοκληρώθηκε το 2023.

2.3.2. Ελληνικές Επιχειρήσεις/Επενδύσεις στη Ρουμανία

Στο Εθνικό Εμπορικό Μητρώο της Ρουμανίας (ONRC) υπήρχαν το Δεκέμβριο του 2024, καταγεγραμμένες 8.830 επιχειρήσεις με ελληνική συμμετοχή στο κεφάλαιό τους (αναφέρθηκε ήδη ανωτέρω, ότι λόγω της μη εκκαθάρισης του Μητρώου, ο πραγματικός αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων είναι αισθητά μικρότερος και ανέρχεται περίπου στις 2.000). Οι 8.830 επιχειρήσεις αποτελούν **ποσοστό 3,18% του συνόλου των εταιρειών με ξένη συμμετοχή στο κεφάλαιό τους** και εμφανίζονται **αυξημένες κατά 2,4% σε σχέση με τις 8.624 επιχειρήσεις που ήταν εγγεγραμμένες ένα έτος πριν (Δεκέμβριος του 2023)**.

Σύμφωνα με την Ρ/Υπηρεσία Εμπορικού Μητρώου/Oficiul Național al Registrului Comerțului-ONRC, η Ελλάδα βρίσκεται στην 6η θέση μεταξύ των επενδυτριών χωρών, όσον αφορά το σύνολο του επενδεδυμένου κεφαλαίου – 2,5 δισ. ευρώ, άλλως ποσοστό 5,02% του συνόλου – και στην 8η θέση ως προς τον αριθμό των καταγεγραμμένων επιχειρήσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι το συνολικό επενδεδυμένο κεφάλαιο σε επιχειρήσεις με ξένη συμμετοχή

ανήλθε τον Δεκέμβριο του 2024 στη Ρουμανία στα 58,4 δισ. ευρώ (έναντι 54,3 δισ. ευρώ το 2023, αύξηση κατά 7,6%), ενώ ο συνολικός αριθμός των επιχειρήσεων με συμμετοχή ξένου κεφαλαίου έφθασε στις 290.930 (έναντι 251.226 το 2023, αύξηση κατά 39.704 επιχειρήσεις ή 15,8%, πάντα με την υποσημείωση της μη εκκαθάρισης του Μητρώου).

Με βάση τα στοιχεία του ONRC, οι πρώτες 10 χώρες με το μεγαλύτερο ποσό επενδεδυμένου κεφαλαίου σε επιχειρήσεις που έχουν συσταθεί και λειτουργούν στη Ρουμανία είναι :

1. Ολλανδία 9,9 δισ. ευρώ – 19,81% (6.221 εταιρείες – 2,24%)
2. Γερμανία 5,85 δισ. ευρώ – 11,71% (26.259 εταιρείες – 9,45%)
3. Αυστρία 5,49 δισ. ευρώ – 10,98% (8.669 εταιρείες – 3,12%)
4. Κύπρος 4,87 δισ. ευρώ – 9,74% (6.633 εταιρείες – 2,39%)
5. Ιταλία 2,68 δισ. ευρώ – 5,36% (53.743 εταιρείες – 19,35%)
- 6. Ελλάδα 2,51 δισ. ευρώ – 5,02% (8.830 εταιρείες – 3,18%)**
7. Γαλλία 2,46 δισ. ευρώ – 4,92% (10.972 εταιρείες – 3,95%)
8. Λουξεμβούργο 1,86 δισ. ευρώ – 3,73% (1.144 εταιρείες – 0,41%)
9. Ισπανία 1,72 δισ. ευρώ – 3,43% (7.030 εταιρείες – 2,53%)
10. Ελβετία 1,64 δισ. ευρώ – 3,29% (3.602 εταιρείες – 1,30%)

Ιχνηλάτηση παρουσίας και δραστηριοποίησης επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων στην ρουμανική αγορά.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, ο αριθμός των ενεργών επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων που υπέβαλλαν ισολογισμό για το 2022, ανέρχεται στις 2.000, ο συνολικός κύκλος εργασιών τους ανέρχεται στα 5,8 δισ. ευρώ ενώ παράλληλα ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολείται σε αυτές υπερβαίνει τον αριθμό των 20.000 ατόμων.

Κύκλος Εργασιών 2022

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, καταγράφονται :

- 200 επιχειρήσεις με συνολικό κύκλο εργασιών από 1 εκ. ευρώ έως πάνω των 50 εκ. ευρώ,
- 100 επιχειρήσεις με συνολικό κύκλο εργασιών από 500 χιλ. ευρώ έως 1 εκ. ευρώ,
- ενώ οι υπόλοιπες 1.700 επιχειρήσεις εμφανίζουν συνολικό κύκλο εργασιών από 10 χιλ. ευρώ έως 500 χιλ. ευρώ.

Αναλυτικότερα και όσον αφορά στις 200 επιχειρήσεις με συνολικό κύκλο εργασιών από 1 εκ. ευρώ έως πάνω των 50 εκ. ευρώ, αναφέρεται ότι υπάρχουν:

1. 17 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών πάνω από 50 εκ. ευρώ
2. 36 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ 10-49 εκ. ευρώ
3. 29 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ 5-9 εκ. ευρώ
4. 50 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ 2,5-4 εκ. ευρώ
5. 68 επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μεταξύ 1-2,4 εκ. ευρώ

Κλάδος δραστηριότητάς σύμφωνα με τον Κωδικό Αριθμό Δραστηριότητας/ΚΑΔ.

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των στοιχείων, οι 10 κυριότεροι κλάδοι δραστηριότητας στους οποίους συγκεντρώνεται/δραστηριοποιείται ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων ελληνικών συμφερόντων (871 επιχειρήσεις ή περίπου 44% του συνόλου) είναι οι εξής :

1. Κλάδος Εμπορίου, ΚΑΔ 46 Χονδρικό Εμπόριο και ΚΑΔ 47 Λιανικό Εμπόριο, Σύνολο Επιχειρήσεων 311 ή περίπου 16% του συνόλου.

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : JUMBO, Black Sea Suppliers, SIDEROM, SARANTIS, Diamedix-Impex, GENCO Trade, PPC Advance Energy Services Romania S.R.L., SIDMA Romania, ALINDA Ro, SOFMEDICA, Kallas, ALUMIL, BSB Fashion, Skrekis, ISOMAT, DABLEROM SRL, FOTONIA SHINE RETENTION S.R.L., Pyramis, Voyatzoglou, BERLIN PACKAGING ROMÂNIA S.R.L., AHI CARRIER ROMANIA SRL, ND MEDHEALTH SRL, PROFILCO RO SRL, KARVELAS LTD S.R.L., IMEDICA SA, SUNLIGHT INDUSTRIAL SRL, EXALCO ROMANIA SRL, IFANTIS ROMANIA SA, AS KIDS TOYS S.R.L., KLEEMANN LIFT RO SRL, STERIL ROMANIA SRL, VIOFIL SIGN SYSTEMS SRL, NEOKEM ROMANIA SRL, FAMILY FOODS SRL, ASPIS FOOD SRL, FARMER GROUP HELLAS SRL, BOUHALIS GK S.R.L., OXETTE-LOISIR, ZOOMSERIE SRL, SOFTONE OPEN ENTERPRISE SOLUTIONS SRL, κ.α.

2. Κλάδος Συμβουλευτικών Υπηρεσιών προς Επιχειρήσεις, ΚΑΔ 70 Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες/Δραστηριότητες κεντρικών γραφείων· δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης και ΚΑΔ 71 Αρχιτεκτονικές δραστηριότητες και δραστηριότητες μηχανικών· τεχνικές δοκιμές και αναλύσεις

Σύνολο Επιχειρήσεων 164 ή περίπου 8,2% του συνόλου

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : PPC Energy Services, STV Corporation, ICAP CRIF, NGB Constructii & Management, INFRA Consulting Hub, BRIGHT Colors Rom, TEMACO Impex, VOTSALO SRL, BPD Smart Real Economy, TYROM LAB 2007, G.K.V. LTD, MONITERRA S.R.L., APSIDA Construct SRL κ.α.

3. Κατασκευές, ΚΑΔ 41 Κατασκευές κτιρίων, ΚΑΔ 42 Έργα πολιτικού μηχανικού, και ΚΑΔ 43 Εξειδικευμένες κατασκευαστικές δραστηριότητες

Σύνολο Επιχειρήσεων 103 ή περίπου 5% του συνόλου

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : TEMA Energy S.A., Egnatia Rom SRL, SOUTH LAND INVEST SRL, GEOEDRA ROM SRL, NAKATOMI DEVELOPMENT SRL, IOANNINA Impex, Construction Resources International, Thanasis Rizo Solutions, STENTOR CONCEPT GROUP SRL, BARRACUDA RESIDENCE S.R.L. GENESIS CONCEPT SRL, ILIOTOMI GRUP SRL κ.α.

4. ΚΑΔ 68 Διαχείριση ακίνητης περιουσίας,

Σύνολο Επιχειρήσεων 91 ή περίπου 4,6% του συνόλου,

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : LMN Global Invest, SEFERCO Development SA, EUROPROIECT SRL, ALPHA Real Estate Services, BOUTIQUE Property Investments, GREC – ROM Business Group SRL, DIMI Trans & Services S.R.L., EGNATIA Properties SA, SERPO PROD Impex SRL, ARCHONTO CASA SRL, ALESONOR SRL, CROIF SRL κ.α.

5. ΚΑΔ 62 Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες,

Σύνολο Επιχειρήσεων 65 ή περίπου 3,2% του συνόλου.

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : INTRAROM SA, BIT Software S.A., INOVASOFT Union S.R.L. INQBIT Innovations S.R.L. DIGIBOOST Technology S.R.L., MANTIS ROMANIA

SRL, PLUSHORIZON Services S.R.L., DOTICCA SRL, SYPIRIA Software S.R.L., AVEWORKS Consulting S.R.L., GEOBRO SRL, ROMCOLOR 2000 SA κ.α.

**6. ΚΑΔ 86 Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας,
Σύνολο Επιχειρήσεων 39 ή περίπου 2% του συνόλου.**

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : MEDSANA Bucharest Medical Center SRL, GENESIS Athens SRL, CYTOGENOMIC Medical Laboratory SRL, SILHOUETTE Medical Centers S.R.L., GENEKOR Medical S.R.L., FIV ATHENS MEDICAL S.R.L., WHITE CROSS S.R.L., STEM LIFE S.A. DR. PASCAL DAMEH CLINIC S.R.L., GENEKOR BIOTECHNOLOGY SRL, CENTRUL MEDICAL OMEGA SCAN S.R.L. DERMASHAPE SRL , ASCLEPIOS MEDICAL NETWORK S.A. κ.α.

**7. ΚΑΔ 56 Δραστηριότητες υπηρεσιών εστίασης,
Σύνολο Επιχειρήσεων 32 ή περίπου 1,6% του συνόλου.**

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : MALCOM Invest IMP S.R.L., DYONISSOS Group SRL, DAMON Group SRL, ZOOMSERIE Frozen Products SRL, VICTORIA IMPERIAL MBK SRL, DIONISOS Foods SRL, ENTREE Food SRL, PADELEOS SRL, AVARA Group S.R.L., FITOCRACY Global Services S.R.L., SYFNOS Enterprises SRL, GREEK SEA FOOD SRL κ.α.

**8. ΚΑΔ 01 Φυτική και ζωική παραγωγή, θήρα και συναφείς δραστηριότητες,
Σύνολο Επιχειρήσεων 23 ή περίπου 1,2% του συνόλου.**

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : PICOFARM SRL, FERMA COTORCA SRL, SITOROM SRL, FLOROS COMPANY SRL, FERMA DE PURCEI BUZĂU SRL, AGRO ZOOTROFIKI SRL, AGROMANIA SRL, GKLIATIS CONSTRUCTIONS & EQUIPMENTS SRL ZOOTEHNICA MANTI SRL MADERIS TRADING SRL , FERMEPLUS SRL, ROMVOS PREST SRL, LYLY & NEKT 07 , IMPEX SRL κ.α.

**9. ΚΑΔ 10 Βιομηχανία τροφίμων,
Σύνολο Επιχειρήσεων 22 ή περίπου 1,2% του συνόλου.**

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : FABRICA DE LAPTE BRAȘOV S.A., BEST FOODS PRODUCTIONS SRL, PRIMO PROD SRL, FATROM - ADITIVI FURAJERI SRL, KARAMOLEGOS BAKERY ROMANIA S.R.L., BEST NUTS SRL, NUTRIPROD SRL, ALFA ALIM SRL, AMALTHIA EXIM SRL, FOLOE EXIM SRL, Q-MEAT FACTORY S.R.L., AGAPITOS TRADING SRL, PROVERTIA DAIRY S.R.L , GRASSLANDS MEAT S.R.L. κ.α.

**10. Μεταφορές, ΚΑΔ 49 Χερσαίες και ΚΑΔ 50 Πλωτές Μεταφορές
Σύνολο Επιχειρήσεων 21 ή περίπου 1,2% του συνόλου**

Αναφέρονται δειγματοληπτικά οι εταιρείες : ORBIT TRANSPORTURI INTERNATIONALE SRL, JORDAN LOGISTICS SRL, MORFI DEAL FOODS SRL, MAKIOS LOGISTICS S.R.L., VIO-TRANS EURO SRL, KONSTANTINOS AUTOTRANS SRL, VACO PELLA PROD SRL, EFI VAIOS TRANS SRL κ.α.

Παράλληλα αν και συγκεντρώνονται λιγότερες από 20 εταιρείες στους παρακάτω κωδικούς ΚΑΔ, πιστοποιώντας την ελληνική παρουσία στις περισσότερες κατηγορίες οικονομικής δραστηριότητας αναφέρονται δειγματοληπτικά και οι :

- ΚΑΔ 20 Παραγωγή χημικών ουσιών και προϊόντων, DRUCKFARBEN ROMANIA SRL κ.α.
- ΚΑΔ 22 Κατασκευή προϊόντων από ελαστικό (καουτσούκ) και πλαστικές ύλες : THRACE GREINER PACKAGING SRL, SC PANEL LAND S.R.L., MANTZARIS EUROPLAST S.R.L. κ.α.
- ΚΑΔ 25 Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού : SISTEMPLAST SA, ANALKO ALUMINIUM INDUSTRY SRL, THERMOSTAHL ROMANIA SISTEME TERMICE SRL, MARELKO SERIO ENGINEERING SRL, BEST EUROPEAN CONTAINERS S.R.L. BLAST SOLTECH SRL, BLK RO ALUMINIUM INDUSTRY SRL κ.α.
- ΚΑΔ 33 Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων και εξοπλισμού : NAVALINK SHIP REPAIR & MAINTENANCE SRL, JVL MARINE SERVICES S.R.L. κ.α.
- ΚΑΔ 35 Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού : PPC ENERGIE S.A., PPC ENERGIE MUNTENIA S.A., PPC RENEWABLES ROMANIA S.R.L., RETELE ELECTRICE MUNTENIA S.A. RETELE ELECTRICE BANAT S.A., RETELE ELECTRICE DOBROGEA S.A. , WIND PHOTOVOLTAIC PPP SRL κ.α.
- ΚΑΔ 45 Χονδρικό και λιανικό εμπόριο· επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών : SP TOP TIRES COMPANY S.R.L., MOTODYNAMICS SRL, NATLOG SRL, SCUBAL 2021 S.R.L. EDGE CARLEASE S.R.L. κ.α.
- ΚΑΔ 52 Αποθήκευση και υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες : GLOBAL DEFENSE LOGISTICS SRL, ROHEL TRANS INTERNATIONAL SRL, MEDTAINER RO SRL, DAFNE LOGISTICS S.R.L., KALIMBASSIERIS MARITIME SRL κ.α.
- ΚΑΔ 61 Τηλεπικοινωνίες : TELEKOM ROMANIA MOBILE COMMUNICATIONS S.A., OMNIA TELECOM S.R.L. κ.α.
- ΚΑΔ 64 Δραστηριότητες χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με εξαίρεση τις ασφαλιστικές δραστηριότητες και τα συνταξιοδοτικά ταμεία : ALPHA BANK ROMANIA SA, VISTA BANK (ROMANIA) S.A., VISTA LEASING IFN (ROMANIA) S.A. ALPHA LEASING ROMANIA IFN SA κ.α.
- ΚΑΔ 65 Ασφαλιστικά, αντασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση : GARANTA ASIGURARI SA, EUROLIFE FFH ASIGURARI GENERALE S.A., EUROLIFE FFH, ASIGURARI DE VIATA S.A. κ.α.
- ΚΑΔ 69 Νομικές και λογιστικές δραστηριότητες : DELOITTE AUDIT SRL, TGS ROMANIA ASSURANCE & ADVISORY BUSINESS SERVICES S.R.L., TAXGATE SRL, κ.α.
- ΚΑΔ 73 Διαφήμιση και έρευνα αγοράς : V PLUS O COMMUNICATION SRL, WESTROSE CAPITAL INVESTMENTS SRL, UPLEVEL SOCIAL MARKETING S.R.L κ.α.
- ΚΑΔ 77 Δραστηριότητες ενοικίασης και εκμίσθωσης : AUTOTECHNICA FLEET SERVICES SRL, EXPRESS LEASE CARS S.R.L. CNC LEASING MANAGEMENT S.R.L. ENGI POWER SRL, DIRENT GROUP SA κ.α.
- ΚΑΔ 82 Διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη και άλλες δραστηριότητες παροχής υποστήριξης προς τις επιχειρήσεις : S 800 CUSTOMER SERVICE PROVIDER SRL, MELLON ROMANIA SA, SUPERBRAIN S.R.L. κ.α.

5. Τέλος και όσον αφορά στην Περιφέρεια/Πόλη στην οποία δραστηριοποιούνται, το συντριπτικό σύνολο αυτών συγκεντρώνεται στο Βουκουρέστι και στην ευρύτερη περιφέρεια αυτού (Ilfov) με περίπου 960 επιχειρήσεις, ενώ από τις υπόλοιπες ρουμανικές πόλεις, οι περισσότερες παρουσίες καταγράφονται στην Κωνσταντζα με περίπου 45 επιχειρήσεις, στο Ιάσιο με 30 επιχειρήσεις και στις Κραϊόβα, Πλοέστι, Κλουζ-Ναπόκα και Μπρασόβ με περίπου 20 επιχειρήσεις σε εκάστη εξ αυτών.

β. Ρουμανικές Επιχειρήσεις/Επενδύσεις-FDI Stock στη Ελλάδα

Σύμφωνα με πρόσφατα δημοσιευθέντα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος, “Θέσεις Ξένων Άμεσων Επενδύσεων μη κατοίκων στην Ελλάδα ανά χώρα BMD4-Καθαρά Αποθέματα”, προκύπτει ότι το Συνολικό Απόθεμα των Ρουμανικών Επενδύσεων στην Ελλάδα κατά το 2023 έφθασε στα 61 εκ. ευρώ εκ., αυξημένο κατά 38,6% σε σχέση με τα 44 εκ. ευρώ του 2022. Αναλυτικότερα :

2018	2019	2020	2021	2022	2023
9	15	15	23	44	61

Περαιτέρω υπογραμμίζεται ότι το ενδιαφέρον από πλευράς ρ/εταιρειών για να επενδύσουν/δραστηριοποιηθούν στην Ελλάδα, αυξήθηκε κατακόρυφα από το 2019 και εντεύθεν, ενώ αναφέρονται κάτωθι οι ρ/εταιρείες που εξ όσων γνωρίζουμε, έχουν ήδη επενδύσει/δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, με χρονολογική σειρά :

- 1. Flip.gr**, Flip Technologies/Όμιλος E-Mag, , η οποία μεσολαβεί στην πώληση και αγορά ηλεκτρονικών ειδών (κυρίως μεταχειρισμένων κινητών/smartphones), Σεπτέμβριος 2023
- 2. GEGEKA**, <https://www.cegeka.com/en/be/officelocations> (βελγικών συμφερόντων, κλάδος πληροφορικής με ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών σε διαφορετικούς τομείς και για διαφορετικούς κλάδους όπως: αεροπορία, υγειονομική περίθαλψη, χρηματοδότηση, κοινωνικές και κυβερνητικές, τηλεπικοινωνίες κ.α.), Μάιος 2023, η επένδυση στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε από την εδώ ρουμανική θυγατρική.
- 3. “Packeta Romania”**, <https://www.packeta.ro/>, μια παγκόσμια ψηφιακή πλατφόρμα ταχυμεταφορών, μέλος του τσεχικού Ομίλου Packeta, με παρουσία στη ρουμανική αγορά από το 2017, η επένδυση στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε από την εδώ ρουμανική θυγατρική, Μάιος 2023.
- 4. “Cleverage”**, <https://cleverage.vc/about-us/>, πρόκειται για Venture Capital/VC, που ιδρύθηκε το 2020 από τους επιχειρηματίες κ.κ.Γεώργιο Σοφιανό, Voicu Oprean, Wargha Enayati, Sergiu Neguț και την κα Alexandu Popescu, με στόχο να επενδύσει σε νεοφυείς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται κυρίως στον τομέα της τεχνολογίας υγείας στη Ρουμανία αλλά και στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, η οποία ανακοίνωσε την πρώτη επένδυση στη βουλγαρική start-up FindMeCure, ενώ παράλληλα επεκτάθηκε και σε άλλες αγορές, όπως η Ελλάδα Μάιος 2023 και η Πολωνία.
- 5. Seedblink**, <https://seedblink.com/>, Venture Capital & Crowdfunding (έναρξη δραστηριοποίησης στην Ελλάδα, Ιούλιος 2022)
- 6. Rayscape (τ.Xvision)**, <https://rayscape.ai/>, ιατρική ρομποτική τεχνολογία (έναρξη δραστηριοποίησης στην Ελλάδα μέσω αντιπροσώπου το 2022).
- 7.** Η μεγαλύτερη ρ/πλατφόρμα E-Commerce **E-Mag**, <https://www.emag.ro/>, δραστηριοποιείται μέσω συνεργασίας και εισαγωγών στη Ρουμανία από ελληνικές επιχειρήσεις από τον Μάρτιο του 2022.
- 8. Ideologiq**, <https://www.ideologiq.com/home>, με αντικείμενο το μάρκετινγκ και την τεχνολογία, δραστηριοποιείται στην Ελλάδα -Θεσσαλονίκη- από το 2021.
- 9. Undelucram**, <https://www.undelucram.ro/> Πλατφόρμα δικτύωσης για εύρεση εργασίας, δραστηριοποιείται στην Ελλάδα από το 2019 μέσω της πλατφόρμας <https://www.poudouleveis.gr/>
- 10. APS** <https://gr.aps-holding.com/schetika-me-emas> , δραστηριοποιείται στην Ελλάδα με Γραφεία στο Χαλάνδρι, από τον Ιούνιο του 2018, οπότε και είχε προχωρήσει στην εξαγορά

του χαρτοφυλακίου Μη Εξυπηρετούμενων Δανείων/NPL “Arctos” από την Τράπεζα Πειραιώς, ονομαστικής αξίας ύψους 2,3 δισ.Ευρώ.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΔΡΑΣΕΩΝ

Όπως προαναφέρθηκε, η Ρουμανία αποτελεί μια σημαντική αγορά για τα ελληνικά προϊόντα, με την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων μας, την γεωγραφική εγγύτητα, το θετικό επιχειρηματικό περιβάλλον στη Ρουμανία και τις παραδοσιακά φιλικές σχέσεις των δύο λαών, να δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για την ανάπτυξη των εξαγωγών μας.

Ελληνικές εταιρείες, εγκατεστημένες στη Ρουμανία, ασχολούνται με την παραγωγή και εμπορία προϊόντων, ενώ κάποιες από αυτές ειδικεύονται στην εισαγωγή και διανομή ελληνικών προϊόντων στην εγχώρια αγορά.

Ενέργειες που θα μπορούσαν να γίνουν με σκοπό την ενίσχυση των εξωστρεφών εταιρειών μας είναι οι ακόλουθες :

- Συμμετοχή ελληνικών επιχειρήσεων σε κλαδικές εκθέσεις, διοργάνωση εκδηλώσεων προβολής ελληνικών τροφίμων καθώς και εκδηλώσεων γευστιγνωσίας ελληνικών τροφίμων και κρασιών.
- Ανάληψη πρωτοβουλιών από ελληνικούς Συνδέσμους, Επιμελητήρια και λοιπούς φορείς της Ελλάδος για διοργάνωση συνδυασμένων δράσεων (πχ Εκθέσεις τροφίμων με εκδηλώσεις γαστρονομίας, προβολή τουριστικού προϊόντος με ελληνικές γεύσεις κλπ).
- Αποστολή Ρουμάνων εισαγωγέων στην Ελλάδα, στο πλαίσιο επισκέψεων τους σε Διεθνείς Εκθέσεις στη χώρα μας.
- Συνιστούμε τη διοργάνωση στοχευμένων (επικεντρωμένων σε συγκεκριμένα αγαθά και όχι πολυσυλλεκτικές) Επιχειρηματικών Αποστολών στη Ρουμανία. Η Αγορά προσφέρεται για ελληνικά προϊόντα και ιδιαίτερα για τρόφιμα. Στοχευμένες B2B συναντήσεις αποτελούν ικανό μέσο προσέγγισης της Αγοράς.
- Σύναψη συνεργασιών στο γεωργικό τομέα και συγκεκριμένα, σε θέματα εκσυγχρονισμού της γεωργικής παραγωγής, κτηνιατρικής, επιστημονικής συνεργασίας, εγγειοβελτιωτικών έργων και αλιείας.
- Είναι επιθυμητή η επέκταση των ελληνικών εξαγωγών σε άλλα προϊόντα πέραν των τροφίμων (πχ φαρμακευτικά, καλλυντικά, είδη ένδυσης και υπόδησης, πλαστικά, είδη κουζίνας κλπ).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Ρουμανικές Αρχές – Υπουργεία	Ιστότοπος
Κυβέρνηση	www.gov.ro
Υπουργείο Οικονομίας, Επιχειρηματικότητας & Τουρισμού	http://www.economie.gov.ro/
Υπουργείο Ανάπτυξης, Δημοσίων Έργων & Διοίκησης	https://mlpda.ro/
Υπουργείο Επενδύσεων & Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων	https://mfe.gov.ro/
Υπουργείο Γεωργίας & Ανάπτυξης Υπαίθρου	https://www.madr.ro/
Υπουργείο Μεταφορών & Υποδομών	http://www.mt.ro
Υπουργείο Περιβάλλοντος, Υδάτων & Δασών	http://www.mmediu.ro/
Υπουργείο Ενέργειας	http://energie.gov.ro
Υπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας & Ψηφιοποίησης	https://www.research.gov.ro/
Υπουργείο Οικονομικών	https://mfinante.gov.ro/ro/web/site
Υπουργείο Εξωτερικών	http://www.mae.gov.ro/

Εμπορικά & Βιομηχανικά Επιμελητήρια

Chamber of Commerce & Industry of Romania

2 Octavian Goga bld , 3rd District Bucharest, Romania

Tel: +4 021 319 00 88, fax +4 021 319 01 56

Website: www.ccir.ro email: info@ccir.ro

Αναλυτικός κατάλογος των κατά τόπους επιμελητηρίων υπάρχει στην ακόλουθη ιστοσελίδα:

<https://ccir.ro/members/lawful-members/>

Hellenic – Romanian Bilateral Chamber of Commerce

9b Fabrica de Glucoza complex upground 2nd floor District 2 Bucharest
Tel +4 021 319 01 51 / 319 01 54 fax +4 021 319 01 51
Website: www.hrcc.ro
E-mail info@hrcc.ro

Τράπεζες

NATIONAL BANK OF ROMANIA

Address: 25, Lipscani St. District 3, 030031 Bucharest
Phone: +4021- 312.43.75, Fax: +4021- 314.97.52
Website: www.hrcc.ro E-mail: bnr@bnro.ro

Romanian Banking Association

Aleea Negru Voda nr 4 – 6 Bloc c3 , Sector 3 Bucharest
Tel +40-21-3212078 +40-213212080 Fax +40-21-3212095
E-mail: arb@arb.ro, office@arb.ro Web www.arb.ro

Εμπορικές τράπεζες Ελληνικών συμφερόντων

VISTA BANK (MARFIN GROUP) Bank Romania S.A. www.vistabank.ro

Λοιπές

ALPHA BANK Romania S.A. (Unicredit Group)	www.alphabank.ro
Banca Romana de Credite si Investitii	www.brci.ro
Banca Comercială INTESA SANPAOLO S.A.	www.intesasanpaolobank.ro
Banca Comerciala Romana (BCR) S.A.	www.bcr.ro
BCR Banca pentru Locuinte S.A.	www.bcrlocuinte.ro
Banca de Export-Import a Romaniei EXIMBANK S.A.	www.eximbank.ro
Banca Romaneasca	www.banca-romaneasca.ro
Banca Transilvania S.A.	www.bancatransilvania.ro
BRD - Groupe Societe Generale S.A.	www.brd.ro
CEC Bank S.A.	www.cec.ro
Credit Agricole Bank Romania	https://credit-agricole.ro/
CREDIT EUROPE BANK (Romania) S.A.	www.crediteurope.ro
Idea Bank	https://ro.idea-bank.ro/
LIBRA INTERNET BANK S.A.	www.librabank.ro
OTP BANK Romania S.A.	www.otpbank.ro

Διοργανωτές Εκθέσεων

ROMEXPO

Τηλ.: +4-021-207 70 00, Φαξ: +4-021-207 70 70
E-mail: romexpo@romexpo.ro Website: www.romexpo.ro

Euroexpo

Τηλ.: +4-021-321 60 30, Φαξ: +4-021-321 60 35
E-mail: info@euroexpo.ro Website: <http://www.euroexpo.ro>

Expo24 Romania

Τηλ.: +4-021-335 66 81, Φαξ: +4-021-335 66 80
E-mail: contact@expo24.ro Website: www.expo24.ro

Exporom

Τηλ.: +4-0740 309 948
E-mail: exporom@exporom.ro Website: www.exporom.ro

R.E.S. Group

Τηλ.: +4-0357-411 642, Φαξ: +4-0357-436 266
E-mail: info@roenergy.eu Website: www.roenergy.eu

Vintest

Τηλ.: +4-0721 550 084
E-mail: office@vintest.ro Website: www.vintest.ro

CENTRAL HOTEL

Strada Ion Brezoianu număr 13, sector 5,
Tel: +40 213 155 636
Email: reception@centralhotel.ro

Ξενοδοχεία

Novotel Bucarest City Centre

Calea Victoriei 37B
Sector 1, 010061 Bucharest
Tel: (+40)2 13 08 85 00
Email : H5558@accor.com
Site: www.novotel.com/gb/hotel-5558-novotel-bucharest-city-centre/index.shtml

Central Hotel

(Group Zeus International)

Strada Ion Brezoianu număr 13, sector 5,
Tel: +40 213 155 636
Email: reception@centralhotel.ro
Site: <https://www.centralhotel.ro/>

Ibis Hotel, Bucarest

82-84 Izvor Street
014142 Bucharest
Tel: (+40)2 14 01 10 00
Email : reservations@ibisaccor.ro
Site: www.ibishotel.com

Bucarest Marriott Grand Hotel

Calea 13 Septembrie 90
Sector 5, 050713 Bucharest

Tel: (+40) 21 403 0000
Email:
Marriott.bucharest@marriott-hotels.com
Site: <http://www.grandhotel.ro/JWMarriott>

Radisson SAS

Calea Victoriei Street 63 – 81
Bucharest
Tel: (+40)2 13 11 90 00
Email : Info.bucharest@RadissonSAS.com
Site: www.radissonblu.com/hotel-bucharest

Χρήσιμες δημόσιες υπηρεσίες για εισαγωγείς και διανομείς στη Ρουμανία

a ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΓΙΑ ΑΔΕΙΕΣ ΕΙΣΑΓΩΓΩΝ / PERMISSION FOR IMPORTS ROMANIAN CUSTOMS ADMINISTRATION

ΤΕΛΩΝΕΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

DIRECTIA GENERALA A VAMILOR

Address: 13 Matei Millo Street, district1, Bucharest
Phone: (+4) 021 315 58 58, 021 315 58 59, 021 315 65 70
Fax: (+4) 021 313 82 51, 021 312 22 47
E-mail: relatiipublice@customs.ro Web: <http://www.customs.ro>

b ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

THE NATIONAL AUTHORITY FOR CONSUMERS PROTECTION

AUTORITATEA NATIONALA PENTRU PROTECTIA CONSUMATORULUI – ANPC

Address: 5, Georges Clemenceau St. District 1
BUCHAREST Phone: +40- 21- 312.12.75, 314.67.78
Fax: +40- 21- 314.34.62 E-mail: ionelapopesc@anpc.ro
Web: <http://www.anpc.ro>

c ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

COMPETITION COUNCIL OF ROMANIA - CONSILIUL CONCURENTEI

Address: Piata Presei Libere, nr. 1, corp D1, District 1, 013701, Bucharest, OP 33
Phone: +40- 21- 318.11.99, 318.11.98
Fax: +40- 21- 318.49.08
E-mail: competition@consiliulconcurentei.ro
Web: <http://www.competition.ro>

ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΜΗΤΡΩΟ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ - ONRC

Registration of a company in the National Trade Register Office (ONRC), Ministry of Justice
Address: Bucharest, 74, Unirii Blvd., sector 3, Building J3B, sections 2+3

Phone operator: +40-21/316.08.17; 316.08.18; 316.08.24; 316.08.26;
Office direct line: phone: +40-21-316 08 04, fax +40-21-316 08 03
E-mail: onrc@onrc.ro
Web: <http://www.onrc.ro/english/contact.php>
Press Alina Sarbu Phone: (+40-21) 316.08.17/18/24/26 ext. 130
Mass Media E-mail: presa@onrc.ro
International Rodica Balaci Phone: (+40-21) 316.08.12
(+40-21) 316.08.17/18/24/26 int. 115 Fax: (+40-21) 316.08.12

National Agency of Fiscal Administration <http://www.anaf.ro>
Chamber of Fiscal Consultants <http://www.ccfiscali.ro>

ΤΥΠΟΣ

Ημερήσιος Τύπος

Libertatea	www.libertatea.ro
Jurnalul National	www.jurnalul.ro
Romania Libera	www.romanialibera.ro
Evenimentul Jilei	www.evz.ro
Adevarul	www.adevarul.ro

Οικονομικός Τύπος

Ziarul Financiar	www.zf.ro
Capital	http://www.capital.ro/

Αγγλόφωνος ρουμανικός Τύπος

Nine O'clock	www.nineoclock.ro
Bucharest Herald	http://www.bucharestherald.ro/
Business Review	www.business-review.ro
The Diplomat	www.thediplomat.ro
Romania Insider	www.romania-insider.com